

4715 ^{1/2}

141

948

por

GRONLAN- DIA ANTIQVA,

feu

VETERIS GRONLANDIÆ
DESCRIPTIO,

ubi

Coeli marisque natura,
terræ, locorum & villarum
situm, animalium terrestrium aqua-
tiliumque varia genera, Gentis ori-
go & incrementa, status Politicus &
Ecclesiasticus, gesta memorabilia
& vicissitudines,

ex

Antiquis memoriis, præcipuè Islan-
dicis, quâ fieri potuit industriâ col-
lecta exponuntur,

Authore

THORMODO TOR

Rerum Norvegicarum Historiogr.
Regio.

H A V N I Æ,

Ex Typographæo Regiæ Majest. & Univerts., 1706.
Impensis Authoris.

CENSURA.

Illustris & de Boreis An-
tiquitatibus optimè meri-
tus Author, instar Novi
Jasonis, Argonautas suos
impellit ad Vellus hoc Au-
reum recuperandum, quod
non minus doctè, quàm ele-
ganter describit.

Hafn. d. 1. Maji
1706.

P. VINDINGIUS.

ILLUSTRISSIMIS, EXCELLENTISSIMIS AC
GENEROSSISSIMIS HEROIBUS AC
DOMINIS.

DN. JOACHIMO
DE AHLEFELT,

DOMINO DE OLPENITZ ET BUKHAGEN,
ORDINIS DANEBROGICI EQVITI
AURATO,

SACRÆ REG: MAJEST: DANIÆ ET NORV:
CONSILIARIO INTIMO, & PROVINCIALI,
ut &

ÆRARIJ REGII PRÆFECTO.

DN. JOHANNI
GEORGIO DE HOLST,

DOMINO DE MÖHLENHAGEN,
ORDINIS DANEBROGICI EQVITI
AURATO,

SAC: REGIÆ MAJEST: DAN: ET NORV:
CONSILIARIO STATUS,

SERENISS: DANIÆ & NORVEGIÆ PRIN-
CIPIS HÆREDITARIJ SUPREMO MORUM
STUDIORUMQVE PRÆFECTO,

ut &

ÆRARIJ REGII PRÆFECTO.

DN.

DN. ERNESTO
ULRICO DOSE,
 SACRÆ REGIÆ MAJESTATIS
 DANIÆ ET NORVEGIÆ
 CAMERÆ SECRETARIO SUPREMO,
 ut &
 ÆRARIJ REGII PRÆFECTO,

DN. JOHANNI
ROSENCREUTZ,
 SACRÆ REGIÆ MAJESTATIS
 DANIÆ ET NORVEGIÆ
 CONSILIARIO STATUS ET JUSTITIÆ,
 ut &
 ÆRARIJ REGII PRÆFECTO,
FELICISSIMA!

ILLU.

ILLUSTRISSIMI
DOMINI.

De Gronlandia multi
multa quidem &
varia tradiderunt,
plures etiam nomen ip-
sum latius exportantes,
quæ circa Spitsbergam ab
uno, Fretumq; Davisiû ab
altero latere explorari po-
tuere, istò vocabulò com-
plexi sunt. Antiquam
Gronlandiam primus, cre-
do, ex Danicis Claudius
Lyschander Historiogra-
phus

phus Regius A. 1608. metricè contexuit, typisq; excudi curavit: sed materia destitutus res Norvegicas descripsit; de Gronlandia admodū pauca, nec præter Episcoporum ad certos annos reductorum catalogum, terræq; occupationem, quod majoris momenti esset, tradidit. Exinde vir Cl. Arngrimus Jonas de ea librum latinè conscripsit; qui licet publici juris hucusq; factus non sit, interpretem tamen jam ante
pau-

paucos annos nactus, islandicâ lingvâ typis impressus promiscuè legitur. Idem quoq; Auctor libro, quem Specimen Islandiæ inscripsit, multa ad hoc argumentum pertinentia inferuit. Post illum Gallus quidem Anonymus, diu in Dania versatus, non solum antiquam illam Gronlandiam, sed itinera etiam ad Novam Zemblam, Spitzbergam, Fretumq; Davisium suscepta accuratè descripsit. Postremus omnium ego illa,

qvæ ad antiquam Gron-
landiam tantum faciunt,
rudi complexus stylô, tam
ex memoratis Scriptori-
bus, qvàm monumentis
patriæ (id est Islandicis
Danicisq;) congeffi, & in
præfens scriptum redegi:
cùm mihi illud ex officio
incumbat, utpote qvi in
Historia Norvegica con-
cinnanda jam complures
annos defudo, aliquasq; il-
lius provincias, quantum
in me est, celebraverim;
tum etiam qvòd facilio-
rem viam ad eam investi-
gan-

gandam me monstraturum existimem, quàm quæ hucusq; iis patuit, qui magnis impensis isti negotio expediundo adhibiti sunt. Etenim cum biennio abhinc Augustissimus noster Illustribus suis comitatus, dum præcipuas regni hujus partes providissimè lustraret, in transitu ad noctem divertere clementissimè dignatus est: cumq; tunc de hoc argumento quæstio incideret, novâ ego, & hætenus

nemini tentatâ, viâ procedendum respondi. Istam nunc monstratum eo. Cæterum cùm impensæ ad tantam rem perficiendam necessariò exigantur, Vobis autem, Viri Illust: Excellent: Gener: Ærarii Regii cura providissimè commissa sit, illustris hujus argumenti examen ad Vos jure pertinet. Tunc enim in illas facillimè consentietis, si evidenter monstretur, hac methodo negotium ex voto successurum, quod toties ha-

ctenus

Et enus magno impendio,
 & solius Regis CHRISTIANI QUARTI de-
 cem instructissimarum
 navium diversis tempori-
 bus periculo, præter du-
 as in Fretum Davisium
 ductore Johanne Mun-
 chio missas, & eam, quam
 Societas Gronlandica in-
 struxisse perhibetur, in-
 cassum tentatum fuit, nec
 deinceps uno & altero,
 imò nec tertio experi-
 mento, feliciter processit.
 Interea in tanti momenti
 re, quæ cœlestis Numinis
 glo-

gloriam, ac subditæ, sed
desertæ, gentis tempora-
lem æternamq; salutem
attinet, nunquam cessan-
dum, nec ullis unquam
impensis quocunq; tan-
dem eventu parcendum
esse arbitror. Fortè &
tempus atq; experientia
multa pandent, quæ na-
vatam operam largo fœ-
nore rependent, ex quibus
eruditissimus Arngrimus
Thorchillius, superioris
Arngrimi nepos, multa
enumeravit, sanctiorisq;
Consilii Regii Censu-
ræ

ræ subjecisse perhibetur.
 Et si vel maximè emolu-
 menta deessent, tamen
 adeo pii impendii famam
 non modò immortalitatis
 albo grata inscribet po-
 steritas, verum etiam po-
 tentissimè tuebitur æter-
 nitas, quâ providente
 AUGUSTISSIMI REGIS no-
 stri laurea florentem o-
 mni ævo viriditatem con-
 servabit, donec alia subli-
 mior, æternum duratura,
 Ipsi in beatissimo Sancto-
 rum coetu imposita splen-
 debit. Nec divinæ remu-
 nera-

nerationis exsortes eritis,
 Viri Illust: Excell: Gener:
 si piis consiliis curren-
 tem incitaveritis potiùs,
 quàm longi temporis ex-
 emplorum tædiô sufflami-
 naveritis. Novimus fan-
 ctissimum Regem, Senem
 piûm providumq; , Deo
 unicè acceptum ipsi Hie-
 rosolymis templum desti-
 nâsse: Numen autem istam
 operam Filio reservâsse,
 utriq; propitium: prona
 enim Patris voluntas Deo
 grata fuit, qui & Filio,
 præter inexhaustum sapi-
 entiaë

entiæ thesaurum, incomparabilem divitiarum cumulum largitus est. Recuperandæ perditæ genti Gronlandicæ, Deoq; imprimis conciliandæ, deletum destinatumqve ætatis jam flore virentem Piissimum REGEM nostrum temporum rei; gerendæ oportunitas persuadere videtur: de successu non erit desperandum. Aggrediatur modò: propitio Numine pium opus succedet. Hôc votô, hâc spe erectior his meis lucubratio-

tionibus , mihi quoq; ,
quantumvis immerito, Ve-
strum, Mæcenates Magni,
patrocinium, gratiæq; &
favoris inter clientes par-
ticulam aliquam supplex
imploro

ILLUSTRISSIMORUM
VESTRORUM
NOMINUM

cultor humillimus

TH. TORFÆUS.

PRÆ-

PRÆFATIO

AD LECTOREM.

Qvanquam haud pauci quædam de Antiqua Gronlandia scripserint, nullis tamen ea notior fuit quam Islandis, qui & primi eam invenerunt, coloniis insederunt, repleveruntque, crebris denique navigationibus inviserunt & commercii frequentarunt. Non igitur mirabere, lector, quod sepositis aliorum, id est exoticorum, Scriptis, horum testimoniis, relictisque posteritati documentis, in concinnando hoc opusculo usus fuerim: non me latet interiusse quædam ex iis quæ illi olim literis consignarunt,

b

inter

inter quæ etiam Eirici Ruffi vita Codici Flateyensi in testimonium advocata (cujus Cap. III. mentio facta est) quæ tamen quod sciam nusquam exstat, sed tanti non sunt, ut ea quæ supersunt, præsertim quæ inter se coherent, velut conficta vilesque quisquiliæ rejiciamus, nullumque eis pondus inesse statuamus, cum ea quæ vel Scriptorum incuria, vel librariorum negligentia inter se pugnare videntur, ex accurata lectione, forsitan etiam plurimum documentorum quæ ad manus meas nondum venerunt, accessione, facile inter se conciliari possint, quæ etiam existisse confirmat Biornus de Skardsa, in annalibus Gronlandicis p. m. 45. dum testatur Arium Polyhistorum, plurima de Islandia, nec non Gronlandiæ marisque Septentrionalis desertis, scripsisse, mihi li-

cet

cet non visa: Sed nec ea quæ super-
sunt omnes pariter assequuntur
hinc tabularum Geographicarum
varietas promanavit, quarum exem-
pla eo fine produximus. Antiquæ
inquam Gronlandiæ res, incolarum
originem, mores, resque gestas ab
Islandis tantum notatas hic descri-
psimus: de Barbaris, quos Skrælin-
gos vocant, tantum pauca, nec sin-
gula intra Gronlandiæ pomeria.
Spitsbergam, quæ Gronlandiæ no-
men, sed recentius, usurpat, non atti-
gimus, quod aliorum scriptis satis
celebretur. Sed nec causam cur
nostra hæc Gronlandia deserta fue-
rit, aut quoties deinde incassum
quæsitæ exposuimus, quorum ple-
raqve liber Norimbergæ (Auctore
Gallo anonymo) in linguam Ger-
manicam translatus ibidemque ex-
cusus tradit.

Testimonia Islandorum unde Gronlandiæ descriptio concinnata est Clariss: Arngrimus Jonas in Specimine Islandiæ partis 2dæ memb. 2do à pag. 150. ad pag. 155. accurate recensuit, quibus quædam non satis proba immiscuit, quæ nos in hoc ipso opere rejicimus.

Primus illi Thorgefillus est; nobis Thorgils, cognomento Orrabeinii alumnus, cujus vitam Gronlandiæ nostræ cap. XVIII exposuimus.

Secundus Thormodus Bessii cognomento Kolbrunarskalld, continuis quoque capp: à XIX: ad XXV: à nobis celebratus.

Tertius Refus ab ingenii sagacitate & solertia Kroka-Refus vocatus nobis quoque Kroka-Refus. Sed Cap. XXV ad unguem examinatus, utque commentitius rejectus.

Quar-

Literarum, quæ in hac mappa occurrunt, significatio
ab ipso Dno. Gudbrando annotata

- A. Snæfells Jokull, mons Islandiæ occidentalis conspicuæ altitudinis.
B. Hvítferkr mons Grönlandiæ.
C. Alter mons Grönlandiæ nivofissimus, nec minoris altitudinis versus africanam
distans, à Hvítferk quatuordecim dierum itinere.
D. Tertius mons lateris orientalis Grönlandiæ, & proximus Anni Einksfiord.

Tertius mons lateris orientalis Gronlandiæ, & proximus Anar Enghsford.
Dette Siell skal mand have ret i Nord/for end mand fandt romme ind i Groen-
landz

land; Giorden. 3: Hic mons ab aqvilone obvertetur, antequam sinus Gronlandiæ ingrediendus erit.

EEE Latus orientale Gronlandiæ inhabitatum, habens sinus plurimos & promontoria, itemqve glaciem magna copia litus illud cingentem, quæ non nisi ab Africo & Lybonoto in mare hyperboreum extruditur, alias continue adherens; cujus pertæsi nautæ, semel atqve iterum iter Gronlandicum frustra tentarunt. Fuit autem Norvegis olim navigatio in Gronlandiam ex oppido Bergensi primum versus occidentem, mox cursu versus eorum nonnihil flexo, usque dum promontorium Gronlandiæ Herjolsfnes affecuti fuissent.

F Sinus Gronlandiæ maximus Eiriksfiord, ab inventore Islando sic dictus, ut patet ex ipsa narratione.

G Alter Gronlandiæ sinus sine nomine, nisi qui dicebatur Vestrbygd occidentalis habitatio.

HHH Latus Gronlandiæ occidentale inhabitatum & incognitum veteribus.

I Fretum inter Gronlandiæ oram extremam, austrum versus & aliam continentem, quam recentiores Americam vocant, per quod fretum olim Gronlandi excurrentes Vinlandiam invenerunt, quam Estotilandiam Pagini forte quis rectè existimaverit, ipsum hoc fretum, veteribus Ginnunga gap, quasi amplas fauces dixeris. Existimus autem ex Estotilandia, si hæc Winlandia est, versus aqvilonem in Gronlandiam recta perveniri.

K Quod Gemma Frisius habet de quadrato nautico inter Gronlandiam & Islandiam extructo, fabulam fari.

L Vorago quam veteres constituerunt causam fluxus & reflexus maris, quamvis a recentioribus aliter edicti sinus.

M Frislandia Mercatoris & hinc vulgo Ulpaland, nova terra versus austrum & lybonotum ab Islandia sita, putaturqve esse dimidio minor Islandia.

NNL Per hoc ingens continetis locus Mercator & Paginus varia loca describunt, & oppida collocant, quallorum pæce vana & ficta esse dixerim, cum vastissimus ille tractus plane sit inhabitabilis, utpote polo boreo subiectus.

O Mare hyperboreum.

De his Mar. Theodorus Thorlacius ita scribit:

Esti hanc Gronlandiæ delineationem nequaquam vituperandam censeo, utpote quæ auctorem habeat insignis imperii eruditionis virum Dn. Gudbrandum Thorlacium Borealis Islandiæ annis 56. Episcopum vigilantissimum, de Ecclesiis & Scholis patriæ præclare meritum, nihilominus tamen ego in mea Gronlandiæ delineatione aliquantulum dissentire forsitan videar, quos antiquitatum nostrarum diligens lectio iniecit scrupulos, salva tanti viri auctoritate pacifinis persequar. Primum itaque tres illos montes Gronlandiæ, quorum mentio in literis B. C. D. non in latere Gronlandiæ orientali, sed septentrionali potius quærenda existimarem, præter forsitan montem Hvitsok, quem antiqui ^{sim} ¹⁴⁵ ^{Griffa} meridionali plagæ sive locis ab hominibus cultis latiniorem quam duos illos reliquos ¹⁴⁵ ^{Griffa} datur, Vid. Cap. III. Quem etiam montem Clæ Arngri-murjonas in sua Gronlandiæ, Gronlandiæ borealis sive deserte terminum australem esse censet. 2do Promontorium Herjolsfnes non in extrema versus meridiem Gronlandiæ ora, sed paulo remotius versus septentrionem situm esse autumo, id quod inter alia Norvegorum ex Norvegia in Gronlandiam navigatio satis evincere videtur, instituebatur enim, ut ipse fateretur Dnus. Gudbrandus, in litera E, ex oppido Bergensi, primum versus occidentem, mox cursu versus eorum nonnihil flexo, usque dum promontorium Herjolsfnes affecuti fuissent; unde patet hoc promontorium maiorem quam oppidum Bergense (quod 60. latitudinis gr. subiacet) obtinere latitudinem. Atque ita obiter meam opinionem aperuisse sat esto, quæ si à vero aberrat, veriora monstranti aures & assensum haut invitus dabo.

Sigürdi Stephani terrarum hyper-
borearum Delinatio
Anno 1570.

Characterum in hac mappa occurrentium
explicatio ipsius auctoris.

- A. Hi sunt ad quos Angli pervenerunt, ab ariditate nomen habent tanquam vel foliis vel frigoris aduisione torridi & exsiccati.
- B. His proxime est Vinlandia, quam propter terræ fecunditatem & utilium rerum uberem proventum Bonam dixere. Hanc à meridie oceanum finire volnere

voluere nostri. Sed ego ex recentiorum historiis colligo, aut fretum aut finum hanc ab America distingvere.

- C Regionem gigantum vocant, quod ibi gigantes cornuti sint, quos Skrickfinna dixere.
- D Orientaliores sunt, quos Klofinna ab ungribus appellarunt.
- E Jotunheimar idem est ac regio gigantum monstrosiorum; hic Regiam Geruthi & Gudmundi fuisse existimare licet.
- F Sinum hic ingentem intelligimus in Russiam excurrentem.
- G Regio petrosa, hujus in historia scepe fit mentio.
- F Hæc quæ sit insula nescio, nisi ea forte quam Venetus ille invenit, Frislandiam quæ Germani vocant.

Mag: Theodori verba de his ita sonant.

Auctor hujus tabellæ Geographicæ perhibetur esse Sigurdus Stephanus Islandus, vir eruditus, Scholæ Schaltholinæ quondam Rector dignissimus, qui etiam alia nonnulla ingenii & eruditionis specimina edidit, videlicet descriptionem Islandiæ, quam apud Sereniss. Regiæ Majestatis Antiqvarium Thormodum Torfaum vidisse me memini; nec non opusculum de spectris, quæ præterita æstate ab amico quodam in patria mecum communicatum penes me asservatur. Delineationem hanc suam, ex antiquitatibus Islandicis desumpsisse videtur. De Hellulandia Marclandia & Skrælingialandia videri poterit Arngrimus Jonas, qui ad calcem opusculi de Gronlandia, Gronlandorum aliquot navigationes ad has terras annotavit, in terrarum hyperborearum ultra Gronlandiam delineatione, ubi Rifaland & Jotunheima collocat, antiquitates quoque Islandicas secutum esse auctorem sat scio, sed an authenticæ illæ sint, dubito. Cum priore Gronlandiæ mappa Domini Gudbrandi parum consentire hanc satis constat. Islandia hic justo majorem habet latitudinem. Promontorium etiam Herjolsnes ingentis continentis, potius quam isthmi vel promontorii speciem præ se fert. Ut cætera omittam, quocirca curiositatis potius quam necessitatis ergo hanc mappam annotavi.

Carta geographica de hac mappâ occurrunt

Delin. a. 10. Gronlandiæ
Jona Gu. mundi Brandi

Characterum explicatio ipsius auctoris

- A Helleland nomen habet ab extenuatis petris & lapidibus planis, quibus illa Regio abundat.
- B Rifaland, ubi magni illi gigantes habitant.
- C Brøne jøkle sunt quidam nivosi montes, quos magna illa gigas fœmina Brana inco-

incoluit, ad quam Halfdanus Daniæ Regis filius, Bronusoftri seu Branæ alumnus deinde dictus, per integram hyemem moratus est.

D Brunahraun sunt rupes quædam adustorum speciem repræsentantes.

E Ragnershög Ragnaris collis, ubi gigas quidam nomine Ragnar cum multis ex suis athleticis, dum adhuc viveret, se sepeliri curavit, de quo legi potest Bardi Snæfells as sey nivosi montis Dei historia.

FFF Huc Daniæ Regis navis appulit, perque integram ætatem ibi morabatur. Ejusdem navis nauclero comitem (verba sunt authoris) in Islandiam me addidi anno 1637.

G Einfætingialand Unipedum terra, quam unipedes inhabitare autumant.

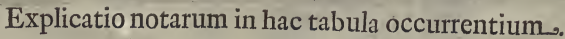
H Einhyrningaland, Regio unicornum, ubi unicornes esse putant.

I Kolbeins-öe insula Kolbeinseya versus æquilonem ab Islandia sita, primumque inventa ab Islando quodam nomine Kolbeino, inde Gronlandiam 24 milliariis distare veteres tradiderunt.

K Æisöer insulæ marinæ à Langanesia cæciam (nordost) versus sita: distantia 24 milliarium, à latere Gronlandiæ, quod Islandiam spectat, Svalbardque nominatur, separari perhibentur.

Sequitur Mag: Theodori super his sententia.

Hanc tabellam vir curiosus Islandus nomine Jonas Gudmundi filius, ab abstrusarum rerum indagine Doctus denominatus, delineavit, varias historias secutus, inter quas an quædam sint authenticæ, merito dubitatur; nec proportionis ratio hic accuratè observatur, quapropter hanc mappam curiositatis potius quam exempli ratione adjeci.

AAA Hæc pars Grönlandiæ antiquitus vocata est Grönlands Øbygder, hoc est illa pars Grönlandiæ, quæ propter nivem & glaciem inhabitari non potest, ora autem maritima Svalbard (hoc est ora frigida) dicebatur, idque propter immanem illam glaciem, quæ toto anno illi adjacet.

B. Infes=

B Hafs-Botnat, hoc est intimi fines oceani immeni glacierum mole pleni, quæ & illinc vento agitata Islandiam sæpe infestat.

CCC In his locis maximè exercebant olim Gronlandi piscatum, tantum verò per æstates, ineuntibus autumnis domum redierunt.

DE De hisce duabus insulis nihil speciale ex antiquitatibus nostris compertum habeo, præter id quod de Leifi Eiricii Vinlandiam indagantis itinere habetur; eum nempe, cum patriam repeteret, vidisse duas insulas ex Zephyro Gronlandiam spectantes (Syðvest fra Grønland) has insulas & delineavi, & ex accuratissimis, quas habere potui, mappis hydrographicis, situm addidi.

FGIH Totam hanc, quæ occidentalis est, oram barbari Gronlandi Skrælingi olim dicti inhabitant, piscibus & quidem crudis victitantes; solemque ut numen venerantes.

1 Anno 1636, in sinum hunc appulsa est S. R. M. Daniæ & Norvegiæ navis dicta Leo Ruffus (den røde Løve), quæ redux in Daniam præter balenarum dentes focarumque & ferarum coria, argenti etiam mineras secum attulit.

G Christians Fjord.

H Wainngams Fjord. In hos duos navis Regia Christiani Quarti ductoribus Gottschio Lindenovio & Johanne Coningsham Anno 1606, devenit.

K Snt, qui dubitant an isthæc terra jam existat. Dn: Gudbrandus Thorlacius in sua delineatione Gronlandiæ, Uspaland vocat; sed unde id habuerit, mihi non liquet.

Notæ Authoris in hanc Tabulam.

Hanc Tabulam omnibus numeris absolutam ne credas, L. B. Terram enim majorem nobis nunquam Geometricè delineatam, & nostro ævo omnino ferè incognitam quis accuratè delineabit? Antiquitates igitur nostras secuturus, ideam Grönländiæ Antiquæ talem exprimo, qualem præfens tabula exhibet: quæ non tam ad amussim artis Geometricæ, quam ad normam histo-

ricæ relationis formata atq; adornata: adeò ut finuum, montium, Templorum, cœnobiorum, prædiorum, & similium, heic expectandus sit situs historico ordini respondens potius, quam puncto verticali ordine & rectè subjacens. Plaga Grönlantiæ australior, ut & pars lateris orientalis, utraq; à Christianis olim labrata, eà prodeunt in publicum facie, quam adumbrarunt antiquæ membranæ Islandicæ. Sed Grönlantiæ latus occidentale, ut & insulæ in tabulâ nostra sub freto Forbissæri, suam delineationem debent partim relationibus Anglorum, partim mappæ Geographicæ Theodori Torlaci viri in hisce veratissimi, partim mappæ Hydrographicæ, Amstelodami excusæ, Anno 1666. Quæcumq; ultima ad exemplar Joh. Munchii (quod nuper mihi communicavit Nobiliss. & Celeberr. Dn. Christianus Worm, grandis familiæ Wormianæ & sæculi nostri ornamentum) delineata apparet. Neutram verò harum esse accuratam, mihi persvasum est: ut taceam, nondum constare, an Munchius noster unquam antiquam Grönlantiæ attigerit. Falsum equidem & nostris antiquariis contrarium situm habent in istis mappis Herjóltsnesia & Eiríkshöfdr, seu Eiríkshafn, uti ibidem vocatur: meritò igitur supponimus, ab errore non immunem esse reliquam terræ representationem. Nec in dictis tabulis subjacet fretum Forbissæri immediatè parti Grönlantiæ quæ Vestfirbygd dicitur, quem locum tamen huic freto dedit, qui nomen ei primò imposuit. Inspiciatur Novus Atlas Anglicus, & Grönlantiæ descriptio Authoris anonymi Galli. Consulatur Purchasius aliq; & patebit miram inter eos esse dissonantiam; quod vel hoc unò constabit exemplo: Cap. Confort à nonneme locatur sub grad, lat. 62. ab alio sub gr. lat. 65. & sic porrò. Consultissimum igitur duco reservare hæc omnia futuræ experientiæ; & neque meam, neq; aliorum tabulas credere cum terrâ ipsâ ad amissum concordare.

Cæterum noverit B. L. quo animò, quò fine aliorum etiam Tabulas adjecerim, nempe, non ut singulos probarem; sed partim ut sententiarum ac judiciorum hac de re differentiam curiosi Lectori, quantum in me fuit, monstrarem, partim ut hac potissimum occasione ostenderem ea quæ Hist. Norveg. Part. I. lib. III. cap. XXVI. de terrarum Hyperborearum, Jötnheimorum nempe ac vicinarum firu à me dicta sunt aliorum etiam suffragis niti. Quod superest, in re tam obscurâ atq; difficili non putabo me luisse operam, si æquâ Lectorum expertus fuero judiciâ & hoc quantumcumq; meum studium, aut utilitati, aut ad minimum jucunditati curiosi Lectoris inserviat.

Quartus Helgo ab arte rhythmica Skald-Helgo vocatus, nobis Skald-Helgius, cujus mentio à nobis Cap. V. pag. 30.

Quintus Thorfinnus Karlsefnius, de quo in nostræ Vinlandiæ Capp: VI: VII: XI: XII: XIII & XIV: actum est.

Sextus Biornus Einarius Islandus Hierosolymipeta: de quo inspicere poterunt Gronlandiæ nostræ Cap: IIIdum & XXXIIIdum. Horum auctoritate testimoniisque Arngrimus usus est, ubi notatu dignum occurrit, quod Bardi Snæfellsasi historiam, quam in sua Crymogæa & Gronlandiæ descriptione ut authenticam allegavit, hic prorsus neglexerit, unde colligitur post utrumque specimen de quo agimus ab eo conscriptum fuisse, fucumque tan-

dem Biographi Bardi ab eo fuisse
deprehensum. His addi possunt
Hermundus Kodranus & frater
ejus Thorgils, de quibus Capp:
XXVI & XXIX à nobis actum est.

Nos in locum fabulosæ narrati-
onis de Kraka-Refo accuratissimi
Ivaris Berii descriptionem substitui-
mus, viri multæ auctoritatis, quip-
pe ipsius Episcopi redituum præfecti
qui prædiorum obventiones, mul-
ctas quoque & quicquid ad Ecclesiæ
cathedralis, Antistitisque sustenta-
tionem deputatum erat exigebat &
deinde dispensabat, quod officium
Episcopis dignitate proximum, Ab-
batibus par, Baronibus superius (ut
apparet ex Cod: Gulathingens: titu-
lo Landsleigubalk Cap. 19. & Cod:
Leg. Island. titulo eodem cap. 18)
censebatur: non igitur de ejus fide
du-

dubitari potest, cum & sibi nota & æqualibus perspecta scripserit, à quibus falsi crimine actutum convinci poterat, si decipiendi animum deprehendissent. consentit insuper cum Islandorum scriptis, nec causa subest quæ talem suspicionem suggerat, accedit ad fidem his conciliandam quæ celebris antiquarius Biornus de Skardsa ex antiquis membranis & Hauki Legiferi libro collegit.

His præmissis causæ omissæ in Gronlandiam navigationis breviter inspiciendæ. Pontanus Hist. Dan. lib. VII. pag. 476. à quibusdam epidemicam luem, atram mortem dictam, statui tradit quæ anno 1349. septentrionem afflixit. Claudius Lycander in sua Gronlandia metrica, incussum nautis, qui ventorum violentia eo appulerunt, metum, ob

intentatam à Regina Margareta li-
tem, quâ, de vetitis cum gente illa
commerciis rigide postulabantur, id
quod Hvitsfeldius ad annum 1389.
fufius exponit. Pontanus paucio-
ribus his verbis. Eadem circiter
tempeftate naucleri nonnulli alii-
que negotiatores Gronlandiam
claffe petiverant, contra mor-
em ac præter edicta Regia id tem-
poris longa confuetudine ferva-
ta, iis etenim diebus Islandia,
Westenora (fortè Westmann-
eye) Helgelandia, Færoia, Finn-
marchia Regis reginaeq; propria
erant, nec aliorum nifi regis so-
lius claffibus frequentari folcebant,
eaque de caufa inter dicta negoti-
atoribus jam nominatis, qui cum
declaraffent ac verè ostendiffent,
fe nullo ftudio, fed fola neceffitate
ac vi ventorum, molibusque gla-
cie-

cierum aquis innatantium com-
 pullos id fecisse, indemnes & li-
 beri pronunciati sunt, liquetque
 per ea tempora Gronlandicam na-
 vigationem minus fuisse pericu-
 losam, cum nondum coacerva-
 ta esset ex Trollebottis (Trollbot-
 nis) glacierum ea copia, quæ,
 nunc impedit ea omnia ac diffici-
 lia reddit, adeo ut vix nisi à parte
 insulæ quæ libonorum borealem
 spectat, terram hodie, quamvis
 & id subinde difficulter, detur
 contingere. Hæc Pontanus. Ad-
 jicit Lyscander districtos aliis nego-
 tiis proceres Norvegos Regiam-
 que raro in Norvegia mansisse, sæ-
 vasque iis annis tempestates naviga-
 tionem impeditam reddidisse, mis-
 sas tamen naves nunquam rediisse,
 sed nec exinde peritos illius viæ
 nautas, quippe memorato exem-

plo territōs, istius profectiōis cu-
 pidos fuisse nec id Reginam cu-
 rasse, missum tandem anno 1406,
 ab Archiepiscopo Vinoldo Episcopo-
 rum Andream qui Henrico si mōr-
 tuus esset succederet, verum an eo
 pervenerit nemini constare. Mor-
 tuam deinde Reginam: successisse
 Eiricum Pomeranum, qui implica-
 tus rebus Svedicis curam Gronlan-
 diæ totam abjecerit, successorem
 Christophorum Bavarum, breve
 regni tempus nactum, civitatibus
 Hanseaticis compescendis intentum
 Gronlandiæ inqvirendæ non va-
 casse. Christianum quoque primum
 Svedicis rebus occupatum, Dit-
 marsiam regno utiliorem quam
 Gronlandiam reputasse, illius ta-
 men tempore, Andreas ille qui an-
 no 1461, Gardarum Episcopum &
 Schalholtinæ Dioecesis vicarium se
 pro-

professus est vixisse an in Gronlandiam unquam pervenerit incertum est, missum certe constat. Excipit Regem Christianum filius Johannes, sed continuis cum Svedis controversiis bellisque impeditus, Gronlandiæ repetendæ otium nunquam nactus perhibetur. Sub ejus filio Christiano secundo Archiepiscopus Nidarosiensis Eiricus Valchendorphius, quæ ad inqvirendam illam terram requirebantur apparabat, de quo Capp. IX & XXI a nobis dictum est. Tradit tamen Joh. Jacobus Hofmannus in suo Lexico universalis Nomine Christiani Secundi p. m. 436. cum Gronlandiam à prædecessoribus a missam anno 1513. frustra repetivisse, quæ auctoritate subnixus nescio. Poterit tamen consistere, si id antequam coronatus est factum statuamus, decessit enim

pa-

pater ejus Rex Johannes eodem anno vicefimo Februarii, Christianus autem folenni coronationis ritu anno fequenti 1514. feria Sacrofanctæ Trinitatis confecratus eft, quæ tunc in undecimum Junii incidit. Ejus fucceffore Friderico Primo regnante apparatam inqvifitionem fcribit Claudius Lyfcander, fed fine fuccelfu nec ad effectum perductam, atque huc ufque inqvifitio Gronlandica fere vel prorfus omiffa eft. CHRISTIANUS autem Tertius, Lyfcandro teste, navem ad illum finem nautasque inftituxiffe atque eo miffiffe traditur, qui eam quoque inqvifiverint, nec invenerint, atque ita irritò conatu redierint, copiam deinde Gronlandiæ petendæ Norvegiis omnibus ab eo promifcue factam revocatumque vetus interdiftum, fed unde id habuerit, mihi non.

nondum liqvet. Certo autem constat filium ejus FRIDERICUM Secundum & omnes ab eo Reges usque hodiernum Augustissimum nostrum magnis impensis eam investigandam curasse, & illum quidem anno 1578. per Magnum Heinsonium virum Færoïensem nauticis artibus innutritum, solertiæ fama inclytum, qui glacie tempestatibusque repulsus, terram quidem vidit, non attigit, ipsius navis medio pelago velut anchoræ alligata, quantumvis ventis acriter impulsâ aliquantisper immota stabat, scopulos magneticos in fundo divinabat, à pisce qui remora appellatur moratum cum alii conjiciunt, tandem re infecta in Daniam rediit. Eodem anno celebris Anglus Martinus cognomento Forbissier ad eandem terram inqvirendâ profectus, terram quidem vidit, gla-

cic

eie autem & imminente hyeme ulteriore inquisitione prohibitus in Angliam rediit, proximo autem vere tribus navibus à Serenissima Angliæ Regina Elisabeta instructus, ultimo Maji portu solvit, postque infestam tempestatem & monstrosis glacierum molibus impeditam longam navigationem, terram tandem consecutus in feros homines incidit, qui visis Anglis ad se abduccendos intentis consternati relictis casis in montium præcipitia certatim fugientes in subjectum mare se præcipitabant, pars latebris se abscondentes congressum eorum vitabant: casæ iis coriis balenarum tectæ quatuor columnis viminibus inter se revinctis innitebantur, duabus foribus in occidentem & austrum directis conspicuæ, sed contra æquilonem & evrum qui eas

maxime infestant, curatissime munitæ, in una harum deformis & fæda anus mulierqve prægnans in potestatem redactæ, lustrati montes, trecenta dolia arenæ aureo argenteoque colore tinctæ avecta, notati gentis mores & ingenia astuta, animaliumqve genera, cognitum aliam in vicinia gentem cultiorem sub Principe quem Cakiunge appellabant late imperante, quem cives humeris suis insidentem veherent, ipsi vestem ornatissimam gerentes aureis diadematibus frontes revincti (his non abscondita sunt quæ Vinlandiæ Cap. XIV. pag. 63. narrantur) quæ omnia itinerario ejus prodita hic recensere superfluum videtur, cum ad antiquæ Gronlandiæ incolas nihil pertineat, nec enim notatum reperio quoto gradui æquatoris gens ista subiecta sit itaque ad

Sere-

Serenissimos Daniæ Reges, unde digressi sumus, redibimus.

Post FRIDERICUM Secundum filius ejus CHRISTIANUS Quartus qvaternis vicibus naves in Oceanum Gronlandicum magnis impensis ablegavit : prima qvidem navigatio Anno 1605 duce Gotschio Lindenovio nobili civi tribus navibus adornata, qvi velis in ortum æstivum directis ad oras Gronlandiæ appellens jactis anchoris, multis indigenis scaphis advectis exceptus est, qvibus humaniter susceptis vinum propinavit, qvod cum palato ipsorum non saperet, oleum ex piscibus poscebant, acceptumqve ut delicatissimam potionem avide hauriebant, inde merces suas ad navem convehebant, vulpium exuvias, phocarum, vitulorumqve marinarum & urforum pelles, singularis
cujus-

cujusdam balenæ cornua vel potius dentes, monocerotum speciem referentes; hæc vilissimis quibusvis mercibus, puta acubus, fibulis & uncinulis permutabantur, auro argentoque spretis, ferrum necessitate exigente expetebant, centuploque redimebant, proque his cymbas, remos, arcus, sagittas aliisque deficientibus etiam vestes exuentes, interulas erogabant; si de permutatione non conveniret, suum quisque repetebat. Ternis in illo portu diebus exactis cum anchoram solveret, duos viros, qui in navi ejus remanebant, secum ducturus, cum tantam vim opponerent, ut ex manibus capientium in subjectum mare se præcipitaturi prope elaberentur, postquam verberibus usque ad sanguinem nequicquam vapulassent, in vincula conjecti sunt, illi vero

c

qui

qvi è terra captivitatem fuorum spectabant, ingenti telorum lapidumque fundis excussorum nimbo eos incesserunt, donec explosis è navi sclopetis territi effusa fuga in superiora dispergerentur. Secunda anno 1606. quinque navibus, eodem præfecto, Regiis impensis. Tertia duabus navibus, præfecto Castiano sive Christiano Richardo (nescio quo anno) sumtibus etiam Regiis. Quarta navigatio impendio Regis duabus navibus, præfecto Johanne Munchio anno 1616. adornata ab eoque diligenter descripta, non ad investigandam Granlandiam antiquam, sed fretum aliquod per quod in orientales terras Catajam Chinamve cursus institui posset. Quinta anno 1636. sumtus conferente Societate Gronlandica Hafniæ instituta cujus caput erat Illustrissimus aulæ

aulæ Regiæ magister, ut vult citatus Gronlandiæ scriptor, mihi non liquet quinam is fuerit, inter Franciscum Ranzovium qui anno 1632. mortuus est, & Cornificium Ulfeldium, qui anno 37. ejusdem seculi, Prorex tantum, postea aulæ magister constitutus est; sed cum in eadem narratione eum Cancellarium appellet, comperio fuisse illustrissimum Christianum Frisium. Hac arenam tantum aureo colore è freti Davis littore invec tam jussu ejusdem Cancellarii, in mare Balthicum effusam idem Scriptor tradit, idque imperiti aurifabri culpa, qui aurum inde elicere nesciverit, quod tamen alteri postea feliciter successisse affirmat. Fides sit penes eum. Et hæc quidem sub CHRISTIANO Quarto.

Anno 1654. sub Augustissimo Rege FRIDERICO Tertio felicissimæ memoriæ, primo Domino meo Clementissimo nobilissimus vir Henricus Mullerus navem ad Gronlandiam ablegavit, præfecto David de Nelle, qvi tres inde fœminas Hafniam retulit; quarum nomina, Kiuneling, Kabelau & Sigokou, illum Episcopus Thorlacius qvi ephemerides ejus inspexit, Herjolsnesiam proxime accessisse statuit: verum perierunt illæ (scil: ephemerides) prædonibusque Scotis inter plura quæ secum in patriam delexerat in prædam cesserunt. Ultimus qvi Hafnia ad investigandam Gronlandiam, fretiqve Davis indolem explorandam, à gloriosissimæ memoriæ Rege altero Domino meo clementissimo CHRISTIANO Quinto annis 1670. & sequenti missus

sus est, præfectus navalis Ottho Axelius, quid priori anni reditu retulerit exploratum non habeo, posteriori nunquam rediit; quid de illius eventu, in Islandia audiverim, ubi tum illius è Gronlandia reditum oppertus sum, ipsum domum secuturus (quamvis cum relationibus, quas ex Hollandia excepi, conveniat) quippe idoneis testibus destitutus, lubens prætereo. His tantis expensis nec ad antiquæ Gronlandiæ veterisque coloniæ, neque ad notitiam pelagi Davis tantum profectum est, ut constet an via in mate Pacificum uspiam pateat, an perpetuæ continentis objectu præclusa, indagantium industriam eludat, contra veterum opinionem quam auctor Geiplæ his verbis prodit. Milli Vinlands og Grænlands,,

„ er Ginungagap, þat geingur ur
 „ hafi því er heitir Oceanus : þat
 „ hverfr um allan heim. Qvod
 Verelius Notis ad Historiam Hervö-
 rian: Cap. I. pag. 27. voce Elivogar
 ita vertit. Inter Vinlandiam &
 Gronlandiam est Ginungagap, quod
 ex Oceano discedit, qvi universum
 terrarum orbem circuit. Ex præ-
 misfis fatis, ut spero, & fidem nostræ
 Gronlandiæ conciliavimus, & caus-
 sam omisæ navigationis & repe-
 tentium industriam ostendimus; su-
 perest ut horum errata monstrem
 causamque aperiam cur toties voti
 irriti propositum sibi scopum nun-
 quam attigerint. Et error quidem
 omnibus erratus, unus tantum est.
 consistitque in eo, quod ad Orienta-
 lem coloniam (Austurbigd) ut plu-
 rimum contendentes, cum obvia
 gla-

glacie nimium colluctati, occidentalem terræ partem vel non fatis mature adierunt, vel postquam adierunt, littorales oras quæ oportuit diligentia minime lustrarunt, longoque à Dania intervallo, fero nimis ad mare Gronlandicum accesserunt: alii freto Davis scrutando tantum intenti si quæ via ad mare Pacificum duceret investigandam sibi proposuerunt, de Antiqva Gronlandia securi: equidem mare Gronlandicum à Dania remotius est quam ut ejus natura ab eis qui tardâ navigatione eò ex longinquo deveniunt, exigua ætatis parte nedum ipsa terra, vel decumanæ istius glaciei indoles, an continuo littora, vel statis anni temporibus, obsideat, iterumque recedat, possit explorari. Compendiosiore itaque via procedendum erit, quæ præ

omnibus nationibus Augustissimis
 nostris Regibus, iisque solis, patet;
 cum Islandiam ditione teneant.
 Inde enim primis vernantium an-
 norum partibus, ne magnis qui-
 dem navibus, navigatio semel ite-
 rumque tentanda, donec ad glaci-
 em perventum est, quæ si adeo in-
 terjectum mare repleverit, ut ne ad
 fretum Forbissari (quod tamen vix
 fieri poterit) tutam navigationem
 reliquerit, semper tamen in Islandi-
 am indemnus recursus patebit, id-
 que quousque mitescente cœlo in
 tutam aliquam stationem navis de-
 ducatur: est autem continens late-
 ris borealis freto Forbissari adja-
 cens, pars illa occidentalis Gron-
 landiæ quæ antiquitus Vesturbygd
 fuerat, inter quam & coloniam
 Orientalem (Austurbygd) aliis com-
 pendiosiore forte via quindecim
 mil-

milliaria Germanica, aliis spatium, quantum hexeri sex remigibus actæ, sex diebus metiri queas, isti remiges ex Islandia deducendi, acatiusq; idoneis instruendi, militumque loricatorum præfidiis muniendi, ne indigenarum sagittis, vix à destinatis aberrantibus, obnoxii pateant, quæ licet osibus præfixis hebetiores videantur, magno tamen robore impulsæ quin acriter incidant, pelliceasque vestes penetrent, nullus dubito: quinquaginta ad minimum milites ad id requiri videntur, quorum viginti ad scaphas relinquendi, cæteri continentem lustrabunt, nec tamen longe à littoribus, nam habitationes veterum parum inde distitas fuisse, commoditates ex aperto mari quærendæ, si aliæ rationes deessent, satis tamen persvaserint. Interea vectoria illa navis, quæ illos

ex Islandia devexit, in proxima statione collocanda reditum eorum expectabit: unius æstatis opus est, quo absoluto Islandia repetenda, ibique hyemandum, patebit inde an veteribus cultoribus nudata Austurbygd, prorsus deserta sit, an in eorum locum Skrælingos receperit, quo cognito consilia pro re nata varianda sunt: interea profuerit si altera navis in freto Davis commercia cum incolis exercuerit, ut si minus lucri compareat: expensas tamen aliquatenus suppleat, mercesque in Islandiam, illorum hibernis perpetuò deligendam, revehat, quæ inde cum mercatoriiis navibus Hafniam commodissime transportari possunt, referrique quotannis ea quæ Gronlandis vendenda sunt. Neminem tamen credere vel in piissimos

simos Reges nostros istum præcipue
 scopum intentioni suæ impensisque
 præfixisse : gloriam Dei iis præ o-
 mnibus aliis sollicitissime quæsitam;
 indefessum Christianæ religionis
 promovendæ pietatisque ingene-
 randæ studium apprime declarat :
 hinc aliis Ecclesiæ, aliis Scholæ, a-
 liis Academiæ, aliis horum singula,
 vel excitata vel aucta vel restaurata,
 omniaque quæ huc spectant abun-
 de procurata : Iratum genti Numen,
 istam tantam, tam diuturnam, tam
 acerbam calamitatem inflixisse sta-
 tuerim, quæ humaniorum gentium,
 & quod omnia superat, rerum salu-
 tiferarum consortio, tot annorum
 centuriis excluditur : piis itaque pre-
 cibus Deus ante omnia propitian-
 dus, ut tandem illius misertus pæ-
 nisque exsatiatus, Sanctissimis Regis
 nostri consiliis conatibusque in il-
 la

la recuperanda , Ecclesiæque pomæriis (quod unice intendit) inferenda, purioribusque sacris initian-
da, clementer adspiret, viamque & media ad tantam rem perficiendam ipsemet monstrare, adque nominis sui gloriam, ipsiusque honorem, singulorumq; æternam salutem dirigere dignetur.

Hoc cum Clariss: Trogillus Arnkelus jam diu optaverit, gaudeo illum eandem quoque viam, quam hic monstravi, & vidisse & probasse. Opere de Ethnicorum Cimbrorum religione lib. VI. de conversione Cimbrorum cap. V. paragr. 13. pag. 329. quod autem primam eorum conversionem ad Archi-Episcopi Ansgarii tempora referat, omniumque Islandorum documentis, ipsique adeo Ario Polyhistori deroget, quippe qui non integro seculo ab
excul-

exculta primum Gronlandia natus est, cujus etiam avus, cum uno ex Eirici Ruffi fociis collocutus est, qui cum Gronlandiam tunc incolere cæperat, secutus est, probare neqveo. Concedo privilegia S. Ans-gario in fundatione Archiepiscopa-tus Hamburgensis ab Imperatore Ludovico Pio & Pontifice Romano Gregorio Quarto annis æræ Christi-anæ 834 & 835. collata ex Archi-vis Exedræ seu capituli Bremensis deprompta, tot Ecclesiis doctisque viris probata totiesque citata, qui-bus Islandia & Gronlandia Ecclesia-sticæ ejus jurisdictioni subjiciuntur, irrefragabilem sibi auctoritatem vindicare, cui sine temeritatis nota contradici neqveat, ni jam invi-cta originum Islandiæ, historiarum-que in hoc argumento sibi ubique con-

consentientium testimonia ista culpa dubitantem præsertim gentis suæ civem non solum absolverent, sed etiam ad diligentiores inquisitionem, auctoritatisque suæ absolute necessariam defensionem tutelamque suscipiendam impellerent: talem enim argumentationem præscribunt: aut Arius Polyhistor Scriptor fide dignissimus, temporumque eorum proximus, mentitur, avum suum ab Eirici Ruffi socio, qui comitem ei se adjunxit, cum in Gronlandiam colonias primo traderet, de ejus exultæ origine certiores factum, idque in ipsa Gronlandia cum ibi negotiaretur: aut avus ejus, vir eximius inque patria sua celeberrimus, nepotem suum consulto decepit: aut denique instrumenta Imperatoris & Pontificis

cis, de quibus sermo, quoad Islandiam & Gronlandiam à falsariis corrupta typis deinde descripta ad nos pervenerunt. Priora duo cum Arngrimus & Thorlacius absurdissima statuissent, nulla temeritate sed evidenti necessitate coacti, de autenticia instrumentorum istorum controversiam moverunt, quam etiam adductis similibus aliquot exemplis, non sine ratione suspectabant. Ego ita concludo, quod si eorundem instrumentorum alia exempla ex aliis archivis depromi possent (& ni fallor depromta sunt) ubi nulla harum terrarum mentio exstat, planum simul evadit autographum Bremense corruptum esse, donec existant viri fide & auctoritate omni exceptione majores, qui illud appensis Imperatoris Pontificisque genuinis sigillis se oculis perlustrasse sincere

re testentur. Hæc sunt de quibus te
Lector humanissime monere volui.
Duo tamen, quæ postea succurre-
runt, adjiciam, unum quod Episco-
pi quidam ab illustrissimo Hvitfel-
dio notati, hic ideo omisi sunt,
quod in antiquitatibus Islandicis
nusquam reperiantur, quorundam
etiam ordinationis & emortuales
anni illi notati ab iis dissentiant: al-
terum ingenua erroris confessio in
nomine Ivaris Berii quem corrup-
tam lectionem secutus perperam
Bevium scripsi. Tuum erit hoc qua-
lecunque de Gronlandia antiqua
scriptum in meliorem partem acci-
pere, & si quæ emendanda sunt
monere, omissa supplere, dubia
commode interpretari. Vale
& his fruire.

Elen-

Elenchus Capitulorum hujus
Libri.

CAP. I.

De ratione nominis. pag. I.

CAP. II.

*De occasione inventæ Grönlandiæ, ubi
de insula Gunnbiarnarskere. p. 4.*

CAP. III.

*De inventione Grönlandiæ & ejus in-
ventore. p. 9.*

CAP. IV.

*De iis, qui Eiricum ex Islandiâ secuti
Grönlandiam ceperunt incolere. p. 17.*

CAP. V.

*De Grönlandiæ situ, ejusq; desertis.
pag. 21.*

CAP. VI.

*De Grönlandiâ habitabili vetusti libri
libri descriptio. p. 36.*

CAP. VII.

Continens Ivaris Bevii, alius Berii, descriptionem. p. 41.

CAP. VIII.

De dissentientium descriptionum qualicunq; conciliatione. p. 55.

CAP. IX.

De ratione navigationis ex Norvegia vel Islandia in Grönlandiam dirigenda veterum traditiones à Petro Claudii Undalino congesta, quæ descriptione pag. 172. continentur, collata cum chartaceo meo exemplari. pag 63.

CAP. X.

Continens Episcopi Theodori Thorlacii topographiam. p. 74.

CAP. XI.

De iis, quæ in Gronlandia proveniunt. pag. 82.

CAP. XII.

De generibus phocarum & cetorum ex Speculo Regali Islandico. p. 87.

CAP.

CAP. XIII.

De monstribus marinis, & absurdâ speculi Regalis narratione. p. 97.

CAP. XIV.

De constitutione cœli. p. 101.

CAP. XV.

De Grönlandorum victu. p. 104.

CAP. XVI.

De iis, quæ vel Grönlandi gesserunt, vel alii in eorum terrâ perpetrârunt; peculiariter autem primò fabula de Helga Bardi filiâ. p. 107.

XVII.

De Leifo Eirici Rusi filio, introductâq; per eum in Grönlandiam fide Christianâ. p. 127.

CAP. XVIII.

De gestis Thorgilfis Orrabeinii privigni in Grönlandia. p. 130.

CAP. XIX.

De gestis Thormodi Kolbrunarskalldi in Grönlandia, & primò de actis cæ-
d 2
deque

*deque socii ejus Thorgeiris Harvardi
filii. p. 151.*

CAP. XX.

*De Thormodo ad ultionem exequen-
dam ex Islandiâ in Norvegiâ pro-
fecto, eadeque ibi perpetratâ, in sa-
tellitum Regis ascito, ejus itinere in
Grönlandiam, eade in Brattablide,
& accessu in Stockanesiam. p. 158.*

CAP. XXI.

*De eade Thorgrimi Trollii, à Thormo-
do perpetratâ, ejus effugio, latebris,
& capitis damnatione. p. 168.*

CAP. XXII.

*De conflictu Thormodi cum nepotibus
Thorgrimi eorumque eade. p. 175.*

CAP. XXIII.

De Thordis persecutione. p. 180.

CAP. XXIV.

*De Lioti de Laingunesia eade cum tri-
bus*

*bus comitibus à Thormodo & Stet-
nare occisis. p. 186.*

CAP. XXV.

*Continens succinctam Arngrimi expo-
sitionem de Kroka-Refo, totiusque
narrationis refutationem; ut & de
Thrando quodam Norvego in Grön-
landiam à Magno Bono ad evitan-
dam Haraldi Strenui persecutionem
missio. p. 193.*

CAP. XXVI.

*De Institutione Episcopatus in Grönlan-
dia. p. 217.*

CAP. XXVII.

*De naufragis inventis, eorumque na-
ve, sedi Episcopali delegata, bono-
rumque divisione. p. 222.*

CAP. XXVIII.

De cede Auffuris. p. 228.

CAP. XXIX.

De cade Einaris & Compositione pacis. p. 231.

CAP. XXX.

Continens catalogum Episcoporum Grönlandiæ, cum quibusdam aliis notatu dignis, ex Annalibus, quos ad manus habui. pag. 241.

CAP. XXXI.

Præcepta Archiepiscopi Eirici Valchendorphii, nautis in Grönlandiam destinatis data. p. 258.

CAP. XXXII.

*De Biörno Hierosolymipeta, & indi-
ciis de Grönlandis posterioribus tem-
poribus exceptis. p. 260.*

Define mollium qverelarum,
Gronlandia!

Rates,

Ratæ usq; adhuc,
Erratum tuum pelagus semper hyberna-
turum, glacie immiti, & decuma-
nīs fluctibūs horrendum,

Diutiùs

Obliqvis *non* trepidabunt undīs,
Nec deviō itinere in Cretico quasi
Labyrinθο de portibus tuis

Errabunt,

Accuratō hodienu*m* Amusiō orbitis tuis

Denuō

Inerrare sine errore,

Docente,

Nobilissimō & longē Celeberrimō
Dn. THOR MODO
TORFÆO,

Historiographō Regiō.

Ovans,

Gronlandia,

Rusticus qvilibet tuus sumat trechedipna,
Et ceromaticō ferat niceteria collō:

Te enim
Sociis jamdiu viduatam,
Sosii jam nunc visitant,
 Nunciaturi,
 Obortam,
 Violatâ *Ara Artoptæq;* reverentiâ,
 Hinc *esuriem,* illinc *barbariæ*
 Tandem aliquando depellendam :
 Dum
Lustra, Te, LX, aut plus eò,
vix aut rarò lustratam
Illustrat nostrò ævò Avtor illustris,
 Ut non amplius ferè in bivio, ut ajunt,
 Hercules, quàm
Perlustreris,
Illucente quàm primùm sidere felici ;
 Modò eâ, quâ par est, pietate inceraveris
 Genua *Dei,*
 Et mercede seu proventu emeris avricu-
 las *Audientiarumq; Regis,*
Deo Duce & Avspice,
Rege Dispensatore,
Torsit suafore,
 Non desperandus hic avsus,
 Nec

Nec ulterius æqvior sulcaturis Gronlandi-
 cum timenda,
 Rabies Noti,
 Præceps Aquilo,
 Procellarum mugitus,
 Tristes Hyades,
 Mare turgidum,
 Infames, ut Acroceravniâ, scopuli,
 Monstra natantia,
 Promonteriorum ad instar glaciata undæ,
 atq;
 Ultimus ærumnæ cumulus.
 Nubem eapropter supercilio demas
Regionum Borealiū
 Caput hyperboreum,
 Cui, caliginosâ nocte satis presso,
 Nubila detergere satagit
Antiquitatum Borearum
 Grande decus columenq;
 Torfæus.
Nuper
 Vinlandiæ

Sev Americæ inventæ gloriam
non Hispanis, sed Norvegis,
Qui eam seculô post C. N. X. adierunt,
Vindicavit;

Nunc

Antiquam iterum Gronlandiam
Suis sociandam Danis repræsentat:

Utrôq;

Idem A. MDCCVI.

De Monarcha Dan. & Nor. Aygu-
stissimo

FRIDERICO

QVARTO,

Qvôd A. MCCLX.

De HAQVINO Norveg. REGE
Effatum,

Tanquam tibicine valde validô statuminat:

Ejus imperium ad ipsum
usqve polum se extendit.

Sic Sereniss: Regis nostri monumentum
Avro valentius,
Ære perennius,

Rega-

Regaliq; situ pyramidum altius,
 Cum sua Avtoris Lavde,
 gloriosè exegit

Torfæus.

Illud nunqvam diruet innumerabilis
 Annorum series, & fuga temporum:
Hunc iccirco, honore dignum *immortalis*,
Mori qvoq; vetabit
 Musa

Jacobi Rasch.

Epigram-

Epigramma

ad

*Nobilissimum, Clarissimum atq̃,
Doctissimum Virum,*

**Dn. THORMODUM
TORFÆUM,**

Sacræ Regiæ Majestatis Dan. & Norv. &c.
Assessorem in Collegio Consistoriali,
nec non Historiographum dignissimum

Amicum & Fautorem
æternum colendum.

Fertur ob ingentes THORFÆUS ad astra la-
bores,

Laudatè impendit quos nuper, Dogmate
plenus,

Queis aditum Oceani nobis monstravit ad undas
GRONLANDÆ ANTIQVÆ, quâ non latet
altius unquam;

Sic THORFÆE tuum nobis super Astra feren-
dum

Nomen erit meritò, ceu qui vada pervia mon-
stras.

Gra-

Gratulor usq; tuis cœptis felicibus, I præ,
Teq; Viatorem jugiter sectando sequemur.

Ita Gratulabundus scripsit Hafnia

Die Tertio. Mensis Julii

Anno MDCCVI.

S. P. SAXO

Pastor Civitatis Tranquebariæ in
India Orientali.

V I R O

Nobilissimo atq; Amplissimo

DN. THORMODO

TORFÆO,

Historiographo Regio, Antiquitatum,
Borealium felicissimo instauratori,

Mecenati suo ad cineres submisso venerando,

Historiam ac Descriptionem Grön-
landiæ Antiquæ, cum consilio eandem
recuperandi, edenti.

ita plaudie

Ipsius Nobilitatis

cultor & cliens humillimus

THORLEFUS HALTORIUS Isl.

Qvem non meabit Dædalus aëra
Pennis levatus, dum gelidam petit,

Di-

Diætes Cydoniæq; Cretæ
Impatiens, fugitivus Arcton?

THORMODE Noſter, qvò penetrantior
Non permeabit cælite collita
Dextrâ & valentiore cerâ
Penna Tibi! datur ecqvîd ultra!

Lustrata pridem cæcula Nerigon
Tibi, nec iſto præterita eſt pede
Færoja, nec longum remotæ
Orcades, aut loca ſpreta Mannæ.

Nunc orbis ultra litora inhospiti
Iter paratur; nunc premitur polus,
Blaferkus ubi collo minace
Stelligerum levat æqvus axem.

Fruſtra minantur nunc & aqvatica
Vicina denſis marmora nubibus
Periculum, fruſtraq; monſtra
Oceano caput alta tollent.

Aſſveſce caſtis gens fera moribus;
Extolle lætum de tenebris caput;
Ignobilis Skrzælingus olim
Nunc celebris ſua noſcat acta,

Solers legentium deſine dextera
Plures reſceſſus velle, ſed hîc mane.

THORMODIANI namq; ſcripti
Terminus eſt hic & orbis idem.

Eidem.

Authori Libri hujus Elegantissimi,

Nobilissimo & Amplissimo

DN. THORMODO

TORFÆO,

Qvalecunq; hoc honoris

πικμήριοι

P.

MAGNUS ARETHA THORKILLIUS

Island.

Quas non per latebras, quæ non per inhospita
tesqva

Ardua virtutis gloria pandit iter?

Ultra Sauromatas, & quæ polus urget uterq;

Et quascunq; premit tosta pruina vias,

Invia nulla via est virtuti ex asse studentī,

Nec timet excelsi scandere tecta poli.

Et THORMODE Tuis sunt hæc bene clara libel-
lis

Audes ignotas dum referare vias.

Vive diu felix, ævi decus, atq; superstes

Vive diu. patriæ sis honor usq; tuæ.

Inte.

Interea gratâ tibi mente reponimus istud
 Elogium. quod nunc postulat iste liber.
 Multa tibi debet GRONLANDIA; multa da-
 buntur,
 Si quantum fieri vis, fieri inde potest.

CAP. I.

De ratione nominis.

Gronlandiæ nomen pluribus
 terris commune Antiquitates
 suggerunt, & primo omnium
 provincia quædam Uplanda-
 rum Norvegiæ, quam Petrus Claudius
 Undalinus ad occidentum lacus Mios latus
 collocat, illud sibi proprium vindicavit. Il-
 lic Haraldus Sancti Olafi pater, Gudriodi
 Regis Vestfoldiæ filius, post cædem patris
 metu profugus, à teneris educatus Grænskii
 seu Gronlandi cognomen consecutus est.
 Unde facile concluditur ab ultima memo-
 ria isto nomine insignitam fuisse. Alteram
 sed diverso situ, fabulosa Aurvaroddi vita
 nobis suppeditat, cujus deserta ad Spitz-
 bergam usque, extenduntur, latusque
 septentrionale Hellulandia, sub gradu lati-

A

tu-

tudinis 73. longit 5. claudit: ipsa septentrionalis extremi oceani fluctibus exposita, uti id ex Jonis Gudmundi mappa, cum Theodori Thorlacii collata, facile colligitur. Illuc per mare Gronlandicum in austrum, cursu deinde in occidentem flexo, Oddus navigasse traditur. Septentrioni igitur obversum Hellulandiæ dorsum australius erat loco, unde ille navigabat. Sed hæc ad fabulas releganda, interque ea, quæ mediæ ab inventa nostra Gronlandia ætatis tenebriones commenti sunt, vel commentis dehonestarunt, numeranda existimo. Neque enim Spitzbergæ, viciniqve ei territorio, nomen ex hoc fundamento posteritatem indidisse verosimile est, sed quod nostræ Gronlandiæ contiguum crediderint, quam hic describendam suscepimus.

Nomen à viridi, quod prisca hodiernæque lingua grønt/aliis grænt, emanavit; sed pro varietate dialectorum variè pronuntiatur, Danis o in ö impurum efferentibus, utet Norvegis hodiernis. Islandi contra primitivi rationem exprimunt per simplex æ, cum vocem grænt ex vocalibus

bus a e vel ai conflata, cæteraque ind,
derivata, apertis ita labiis pronunciente
ut utriusque literæ plena habeatur ratio,
more forsitan Græco in vocibus *ηγῆ, αἰδώς*,
quod & Angli etiamnum faciunt. Sed hinc
& pluribus aliis ostenditur, hanc diphthon-
gum rectius per *e* pronunciari. Est ita-
que Gronlandia seu Grænlandia, quasi vi-
ride solum, nam land neutrius generis est,
scribereturque Græntland, sed per Ellipsin,
omissa litera T, fit Grön, seu Grænland.
Est autem vox adjectiva trium terminatio-
num, in genere masculino grænn, fæmini-
no grænn, neutro grænt, hic & hæc viridis
& hoc viride, à verbo græ vireo, grær vi-
res & viret. Præteritum facit greri & su-
pinum grænt. Infinitivum at groa; hinc
substantivum grodi, viror, & nomen fœmi-
nis proprium, Groa. Grodr germen item
lucrum, & groinn sanatus, pluraque alia,
quæ conquirere non attinet. Hinc nomen
Gronlandiæ profluxit, quod lætis pascuis
silvisque viresceret, dotibus terræ in majus
auctis, ad alliciendos advenas nominis
quoque gratia velificante. Hanc etymo-
logiam Adamus Brem: in Septentrionali-

um insularum descriptione quoque audi-
vit, licet rationem non observaverit: illos
enim à salo cæruleos appellatos existimat.
„ Homines ibi, inquit, à salo cærulei, un-
„ de regio illa nomen accepit, qui similem
„ Islandis vitam agunt, excepto, quod cru-
„ deliores sunt, raptuque piratico remi-
„ gantibus infesti. Ad hos etiam sermo
„ est nuper Christianitatem pervolasse.
„ Ita ne, ex fama tantum hæc comperta
„ habuisti? cum tamen Libri IV. cap.
XLII. scripseris legatos ab ipsis ad Archi-
episcopum Adalbertum missos, petentes,
ut illuc prædicatores dirigeret, idque sta-
tim factum & certe tuo tempore.

CAP. II.

*De occasione inventæ Gron-
landiæ, ubi de insula
Gunnbiarnarskere.*

Gunnbiornus quidam Ulfi Krakæ filius,
post inventam à Gardare Islandiam,
(quam is de nomine suo Gardarsholmam
appellavit) remotius circumvectus, insu-
lam

lam quendam conspicatus, in comparatione ad Islandiam exiguam, scopulum Gunnbiorni, seu Gunnbiarnarsker appellavit, quod vastissima insula, Gardarsholmæ, seu exiguæ insulæ nomen reportaverit. Hanc tamen in variis historiis, land seu terram, interdum quoque magnas insulas vocari, Biornus de Skardtza perhibet, quæ tamen mihi nunquam visæ sunt: Adjicit deinde Hallbiornum quendam & Styrbiornum, ipsam longo post tempore exculturos, eò navigasse, vespereque quodam apulisse. Convenisse autem inter eos, ne eam nisi conjunctim accederent. Deinde postquam Scapham in mare demississent, omnes cubitum ivisse; de nocte verò præfectorum alterum furtim adremigantem incidisse in cadaver recens conditi hominis, cujus sub humeris ethnicorum more thesaurum ære gravem invenerit, inque navem secum devexerit; sequæ, lecto repetito, somno applicaverit: captæ deinde lucis obscuro, cum omnes surrexissent, indicio scaphæ cognitum, contra pacta societatisque, quæ in partes lucri æquales convenerat, regulas, quendam in-

fulas ascendisse; idque alterutri præfecto-
rum imputatum. Hinc ortas inter eos
contentiones ad mutua verbera processis-
se, donec excussus thesaurus in foros de-
cideret. Tunc verò singulis ad arma con-
currentibus, nautas omnes in factiones tra-
ctos suo quemque duci militasse, donec
utroque occiso, pauci, qui superstites fue-
rant, & ipsi vulneribus ægri, Islandiam re-
peterent, ubi hæc exposuerunt. Idem
Biornus Landnamam seu librum de origi-
nibus Islandiæ hæc tradentem inducit (qui
tamen locus in impressis exemplaribus
non extat), quòd Aufmanni (ita enim
Norvegos Islandi appellant) in portum
quendam hujus insulæ delati, nullas ibi
domos reperierint, ipsos autem in crepi-
dine casas sibi extruxisse. Addit præter
hæc alias narrationes hominum, quæ ha-
rum insularum existentiam confirmant,
& primo Biorni Hierosolymipetæ præfe-
cti Islandiæ, qui, teste eodem, anno
MCCCXCI. ad eas appulisse dicitur, non
tamen terram conscendisse; Ut & Clemen-
tis cujusdam de Latris Adalvichæ, quem
ante quingvagenta annos vixisse perhibet,
circi-

circiter, ut colligo, annum MDLXXX. Hunc, contracta præfecti offensa, vexationem subterfugiturum, ad lembum quendam piscatorum Anglorum, qui ad istas oras frequentes piscantur, profugisse, iisque operam suam mercede locasse, pactum prius, ut ante eorum discessum se in terram exponerent, quo tutius delitescere posset, invalescente opinione se ipsos in Angliam secutum esse. In montanis deinde latebris absconditum à ministro suo Thordo, cui inde proditoris cognomen adhæsit, proditum. Hunc, ait, retulisse, Anglos ad orientalem insulæ Gunnibiorni finem appulisse, nec tamen magnitudinem ejus lustrasse, tandem scopulum quendam duabus scaphis accessisse, alteram avibus, quæ Geirfuglar appellantur, replevisse, altera terram accessuros omnem sinum piscibus refertum deprehendisse, & statim iis cimbam onerasse, se quoque interfuisse, qui herbicum illic & amœnum solum piscosumque mare retulit, quod specie tantum scopuli & desertæ holmæ appareat. Johannem quoque Eliæ filium, tabernæ Isafiordensis merciumque exercitorem testatum, refert,

se vento in illam oceani partem caliginoso
 coelo depulsum, cum serenasset, terram
 conspexisse, simul etiam in oris maritimis
 acervos indurătorum piscium, saxaeque
 conditoria, qvalia in Islandia illis conser-
 vandis adhiberi solent, quo verò tempore
 non exprimit; Danicum mercatorem,
 ejusque tempore, conjecto. Hæc deni-
 que experientia confirmaturus tradit,
 quod ex foramine seu fissura petrae à ve-
 teribus in maritimo monte, sinus Isafior-
 densis ostio adjacente, excitatae, sudo cœ-
 lo, hæc ipsa Gunnbiorni terra oculis defi-
 gatur, idque ejusdem Clementis testimo-
 nio, partis quidem extremæ, non supra
 modum dolii; ipsius autem terræ specie
 majori; visamque sæpius affectis æstatibus
 navem in illas partes vela vertentem, nec
 deinceps apparentem, suspicionem inje-
 cisse, Anglos cum incolis commercia exer-
 cere, iisque necessaria asportare; nam
 Mense Augusto à glacie marina minus pe-
 riculi. Singula testimonio ministri cujus-
 dam ecclesiastici Olafi Haldaris filii, qui
 Biorno synchronus vixerat, concludit. Is
 enim testatus est, novissimo in patriam re-
 diru,

ditu, nebuloso cœlo, se illas insulas præ-
vectum: desidente demum caligine, illas
pone conspexisse, Danis contendentibus,
occidentalium Islandiæ sinuum montes,
nebulis obseptos, apparere, donec & illa di-
scussa sibi & illi assensissent, cum tamen
neutris antea de situ Gunnbiorni scopuli
quicquam innotuerit.

CAP. III.

De inventione Gronlandiæ & ejus inventore.

Cognito, quod Gunnbiornus, invento
Gunnbiorni scopulo, aliam conspicua-
tus fuerit terram ad Aquilonem remotio-
rem, montibus albicantibus editam, simul
etiam montem Snæfellensem Islandiæ, Ei-
ricum Rufum in arcto constitutum, illius
investigandi cupido incessit, de cujus ge-
nere gestisque, antequam huc perventum
est, priscae memoriæ sequentia referunt.
Genus duxit à viro opibus & liberalitatis
fama celebri, Thorere; qui cum tres in
Agdis insulas prædio suo adscitas adeo fer-

tiles possideret, ut in singulis octoginta boves pascerentur, unamque earum Regi Haraldo Pulchricomo cum singulis bobus ad copiarum com meatum donaret, in perpetuum effusæ munificentiae testimonium. Yxna Thorir, ab eo cognominatus est, à bobus, quasi Thorer bovinus. Mihi, quo tempore id factum sit non constat; ante enim pugnam Hafrfiordensem devictumque Kiotvium, potentem Agdarum Regem, exercitum eo traduxisse non legitur. Eo autem devicto, omnis liberalitatis materia sublata videtur, cum jure belli, & ipse Thorer cum omnibus bonis in ejus potestatem concesserit. Pars hæc Agdarum parum à Vestfoldia distita videtur, donumque tum collatum cum devicto Gandalfo Vestfoldiam asseruit. Yxna-Thorire factus Ulfus, Ulfo Osvaldus, aliis Asvaldus, Asvaldo Thorvaldus Erici Ruffi pater, & Ericus quidem ætate juvenili in aula Hæconis Hladarn Comitis vixerat, teste Floamannorum historia, idque circiter annum Christi CMLXIV. ubi inter eum & Thorgilsem Orrabeinii privignum familiaris consuetudo & amicitia coaluit, de quo

quo alio loco plura. Postea pater ejus una cum illo coedium rei, Jadria, assita oppido Stafangriæ provincia, profugi, in Islandiam passim tunc coloniis infessam migrarunt; primum domicilium prædium Drangr pagi Hornstrandensis quadræ occidentalis Islandiæ delectum, ubi pater naturæ concessit. Inde Eiricus associata sibi in conjugem Thorkilde, aliis Throdkilde, Jorundi ex Thorbiorge Knarrarbringa filia, Thorbiorni Haukdælscii vidua ad australiora conversus, inculta Haukdælensia excolere cepit, sedem prope villam Vatzhorn, quam de suo nomine Eirikstadas appellavit, fixit: Sed nec illam diuturnam. Contigit enim, ut Eyioolfus cognomento Saur servos Eirici ad Skeidbreckas supra Vatzhorn occideret, quod evolutam monte sabuli ruinam in villam propinqui ejus Valthiofi de Valthiofstadis (magica forte arte) averterent: quare irritatus Eiricus cædem eorum cæde Eyolfi vindicavit, cædemque cæde Rafni provocatoris prope Leiffscalas cumulavit. Oddus igitur de Jorfa & Geirsteinus eum lite persecuti, obtinuerunt, ut territorio Haukdalensi profici-

scriberetur. Insulis ergo Brokëy & Yxney occupatis, villam Tradas in Sudeya sitam incoluit. Prima mansionis istius hyeme, Thorgesto postes seu columnas suas religiosas, (Setstocka vocant) utendas dedit. Inde in Yxneyam sedem transtulit, villamque nomine suo ornatam etiam Eirikstadas nuncupavit. Jamque commodatas prius postes à Thorgesto reposcens cum consequi nequiret, Breidabolstadis, (qvæ villa ejus erat) abstulit, qvòd sive injuriam sive contemptum interpretatus Thorgestus eum persecutus, prope prædium Drangas duorum filiorum nece cum eo dimicavit, pluriumque comitantium jactura. Hinc certamina inter eos continua, de quibus fusè in Eirici vita tractatum Codex Flateyensis tradit (qvæ tamen interiisse videtur); præfidiis deinde domus utraqve septa, tractatq; in partes Proceres, Styr Thorgrimi filius, cui frequentes cædes Viga Styris, nomen id temporis honorificum, indiderunt. Eyolfus de Svíneya & Brandi filii de Alftafiordo cum Thorbiørno Vivilis filio Eiricum propugnabant. Thorgestum, Thordi Gelleris filii
&

& Thorgeir de Hitardalo, Aslacus de Langadalo, cum filio Illugio: liteqve in iudicio Thorsnesensi victores, Ericum tristici censura, trienniali, ut videtur, exilio damnatum, eatenus terruerant, ut loco cederet. Navigium in sinu Eiriksvoغو adorantem, dum Thorgestus circa insulas perqvireret; Eyolfus in Dimonarvoغو occultavit, portuqve solventem, tum ipse tum etiam Styr trans insulas deduxerunt: quibus discēdens retulit, se inqvisiturum terram Gunnbiorno Ulfi Krakæ filio visam, cum tempestate in occidentalem oceanum actus, insulam Gunnbiorninam invenisset, deinde, si consilium successus promoveret, Islandiam iterum amicosqve repetiturum pollicitus, si quis eorum aliquando forte indigeret, operam suam haut minus promptam paratamqve, quam illi præstitissent. Promontorii occidentalis Islandiæ Snæfellznesiæ. portu egressus (Arngrimo occidentem recta versus) ad montem Grónlandiæ, quem Midjokul (medias alpes) Arngrimus, aliis Miklajokul, (dictum tradit) appellavit, pervenit. Is hodie (codicis & Originum verba transcri-

scribo) Blaserkus vocatur. Inde in austrum
processit, exploraturus, an pars illa novi-
ter inventæ terræ esset habitabilis, (origi-
nes ita in occidentem tendens Hvarfum
prævectus) primam hyemem in insula, cui
suum nomen aptavit, Eiriksey, quæ in
medio culti orientalis districtus jacet, ex-
traxit. Proximo vere finum Eiriksfior-
dum ingressus, sedem ibi fixit, eademque
æstate occidentalia desertâ lustravit,
multisque locis nomina indidit. Aliam
hyemem in Holmis (parvis insulis), Ori-
gines Eiriksholmis, propter Hrafnsgni-
pam: tertia æstate in Islandiam rediit.
Hæc Codex Flateyensis, origines aliter, &
quidem exemplar, quod Biornus de Skardza
secutus est, pro Hrafnsgnipa Hvarfsgnu-
pum. Liber autem Hauki Legiferi Hvars-
gnipam habet: adduntque, quod tertia æ-
state in aqvilonem Snæfell usque navigans,
finum Hrafnfsfiordum intraverit, testatum
tum demum se limitem sinus Eiriciani
superasse. Retro deinde conversum ter-
tiam hyemem in insula Eiriksey mansisse
ante ostium sinus Eiriksfiordi. Æstate
sequenti in Islandiam rediisse: (id quoque
tem-

tempus cum exilio legibus definito magis congruit, quod triennio integro terminabatur, intra quod reditus intutus erat). Sinum Islandiæ Breidafiordum ingressus, in prædio Holmslatræ hyemavit. Vere proximo in congressu cum Thorgesto superabatur. Tandem lis omnis transactione composita est. Eadem ætate ad excolendam recens terram inventam rediit, quam Grænlandiam, id est, viridem terram, seu virentem appellavit, ominatus, nominis amœnitatem plures ei cives allecituram: ipse in sinu Eiriksfiordo villam exædificans, Brattahlidem à situ ad arduam crepidinem, nuncupavit. Tradunt Antiquarii, & horum præcipuus Arius Polyhistor, quod eadem ætate, qua Eiricus Gronlandiam incolere cepit, triginta quinque naves ex provinciis Islandiæ Breidafiordo & Borgarfiordo solverint, quarum tantum quatuordecim in Gronlandiam pervenerint, reliquis vel tempestate retractis vel absumptis, anno nimirum decimo quinto (aliis decimo octavo), antequam Christiana religio publico consensu in Islandia recepta est; qua ætate Episcopus Fri-

Fridricus & Thorvaldus Kodranus Islandia disceſſerunt, qvi incidit in annum Chriſti CMLXXXV. ſecundum Codicis Flateyeniſis calculum, alios CMLXXXII. Inventa itaqve erit Gronlandia ab Eirico anno CMLXXXI vel LXXXII.

Adſcribam integram Arii relationem, quæ talis eſt. „ Terra, quæ appellatur „ Grænlandia, inventa & exculata eſt ex Is- „ landia. Eiricus Rufus appellabatur vir „ Breidfiordeniſis, qvi hinc illuc profectus „ terram occupavit, quæ deinde Eiriks- „ fiordus nuncupatur. Is nomen impo- „ ſuit regioni, Gronlandiamque appella- „ vit, dictitans, facere ad alliciendos illic „ homines. Si nomen quoque placeret, „ ibi hominum monumeata tam in orien- „ tali, quam occidentali tractu invene- „ runt, etiam ſcalmorum fragmenta, fa- „ bricasque faxeas. Inde colligi poteſt, „ idgenus gentem illic permeaſſe, quæ „ Vinlandiam incoluit, quam Grænlandi „ Skrælingia appellant. Ex quo autem „ terram incoluit, anni quatuordecim vel „ quindecim profluxerunt ad annum, „ quo Chriſtiana religio huc in Islandiam „ venit.

venit: Ut ipse calculum subduxit, qvi eundem Eiricum Rufum secutus, Thorkelis Gelleris filio hæc in Grænlandia exposuit. Fuit autem Thorkell Gelleris filius, Arii avus, cujus testimonium solum sufficit ad opinionem Claudii Lyschandri everendam, qvi anno DCCLXXXVII, Gronlandiam ab Eirico Rufo, non ex Islandia sed Norvegia profecto, nautisqve Norvegis inventam, in Rhythmica sua Gronlandia ausus est scribere, & nec hoc solum, sed etiam, qvòd tum Islandi tum Gronlandi primis occupationis temporibus Norvegis tributa solverint, qvòd omnibus antiquitatibus repugnat.

CAP. IV.

De iis, qvi Eiricum ex Islandia secuti Gronlandiam cæperunt incolere.

Herjulfus Biarnii filius de prædio Drepstockio (qvòd an idem sit, qvòd in tractu Eyrarbachensi præfecturæ Arnesensis situm est, an ab eo diversum, nescio) Eiricum secutus, finum

de suo nomine Herjolfsfiordum appellatum occupavit, sedemque in promontorio Herjolfsnesia posuit vir honoratissimus. In illa nave fuit cum illo vir quidam Hæbudensis Christianus, qui odam composuit, quam Hafgerdinga drapu, forte navigantium odam inscripsit, cujus una strophæ eaque pia extat. Hujus Herjolfs avus, Herjolfus alter Ingolfus, cum in Islandiam primò concesserat, comitatus est, donoque ejus obtinuit amplissimum territorium inter Vogas & promontorium australe Reykianesiam. Herjolfsnesia maximè omnium Gronlandiæ cultorum in æquilonem porrigi videtur, eo quòd ad sacram Ædem, quæ ibi constituta est, mortuorum in incultis repertorum cadavera transportari soleant. Nam Lodinus quidam sibi illam operam assignavit, inde Lika Lodin, seu Lodinus funereus audivit, interque alia cadaver Finni Féigini Regis Haraldus Strenui propinqui, de quo Biornus de Skardza Toftii historiolum in testimonium adducit, quod nec exemplari Regio, nec Codice Flateyensi continetur, ubi etiam plura desiderantur, quæ ille ad manus ha-

habuit. Plures etiam, qui in desertis illis boreis naufragium passi sunt, ad templum istud sitos constat, nimirum Ingimundum presbyterum, & fratrem ejus Einarem Thorgrimi (Annalibus Thorgeiris) filios, quorum naves glacies dissolvit; quæ Ingimundum vexit, Stangarfoli dicta, inter maximas id temporis reputata: Borealia illa deserta appellentibus perniciosissima, ideoque omni cura vitanda, utpote multis exemplis famosa. Cadaver Ingimundi integrum anno MCC. incorruptumque inventum omnes Annales tradunt. Eiricus, ut antedictum, Eirici sinum (Eiriksfiord) occupavit, Brattahli demque prædium nobile condidit, & inhabitabit, Leifusque filius ejus post eum, Ketill Ketilsfiordum, Rafius Rafnsfiordum, Solvius Solvadalum, Snorrius Thorbrandi filius Alstafiordum, Thorbiornus Glora Siglufiordum, Einar Emarsfiordum, Hafgrimus Hafgrimsfiordum & Vatnahverfium, Aurligus Aurligsfiordum. Consobrinus Eirici Ruffi Thorkell, cognomento Farfercus, eum quoque secutus sinum Hvalseyarfiordum occupavit,

fitum inter Eiriksfiordum & Einarshordum, incoluitque prædium Hvalseyarfiordum. Ab illo familia Hvalsefiordensis pro-
manavit. Is robore adeo stupendo præ-
ditus erat, ut, cum Eiricum convivio ex-
peret, quoties navis non suppeteret, ipse
in insulam Hvalseyam enataret, semimil-
liari domo, distantem, vervecemque ma-
ctandum tergo referret. Humatus tan-
dem in campo domestico, quasi redivivus
veteres Penates jugi inspectione revisit.
Et hi Eiricum Gronlandium exculturum
secuti sunt; quorum exemplo plures po-
stea coloniæ eò translatae civitatem illam
auxerunt. Circa annum CMXCIX ex
Breidafiordo Thorleifus Kimbius, ejus-
que frater Snorrius, Thorbrandi filii de
Alftafiordo eò concesserunt. A Kimbio
Kimbii sinus inter Alpes Gronlandiæ no-
men contraxit. Snorrius in Vinlandi-
andiam profectus est, ubi filius ejus Thor-
brandus, juvenis fortissimus, à Skrælingis
cæsus est, teste historia, quæ Eyrbyggja
inscribitur: de quo postea, ubi de Vinlan-
dia agendum est.

CAP.

CAP. V.

*De Gronlandiæ situ, ejus-
que desertis.*

Gerhardus Mercator eam inter cir-
culum Arcticum & Polum sitam,
ejus parallelos extremos austrum
versus 65. boream vero versus 77. refert.
Johannes Miritius ejus Zenith ipsum esse
polum existimat. Episcopus Theodorus
Thorlacius neminem eum hucusque ex-
quisitè cognitum habuisse magna verifi-
mitudine conjicit. Tanto terrarum or-
tum versus extendi tradit, ut nonnullis
dubitandi ansam præbuerit, an cum
Spitzberga & Nova Zembla continens sit,
(quod quædam veterum Islandorum tra-
ditiones persvādere conantur) an vero ex
recentiorum sententia freto ab hisdem di-
stingvatur. Limites ad austrum fretum
Forbischeri Grad: Latit: 62. subjectum, ad
occidentem fretum Davis statuit. Totum
illum tractum in australem habitabilem,
& borealem inhabitabilem dividit. Ha-

bitabis latus meridionale à freto Forbischeri ad montem Hvitserchum Arngri-
mus extendit. Inde quæ inculta sunt, ad
notum, perpetua glacie obtectum, vastum
Gronlandiæ desertæ litus, Svalbard i
Hafsbotnum appellatum, procedunt, quæ
cæli vertex septuaginta graduum subli-
mitatem obtinet, Gronlandz U-bygdir
appellatum, distantque, ab Islandiæ late-
re boreali, bidui navigatione secundum
veterum hydrographorum supputatio-
nem. Veteres certè Gronlandos statuis-
se, patriam suam sub ipsum polum expor-
rigi, planum est ex formula pactionis
cum Rege Hacone Seniore, cum se impe-
rio ejus subjecerunt Anno MCCLXI;
consenserunt enim in annum censum,
multamque ob cædes, tum Gronlando-
rum, tum Norvegorum, sive in excultis,
sive desertis perpetratae fuerint, usque
terminum, qui cœlesti axi subjacet, id quod
Sturla Legifer carmine etiamnum super-
stite complexus, minime Poëtico more in
majus extulit, sed præscriptam juramenti
formulam pro verbo reddidit. Eandem
de

de iis opinionem scriptum antiquissimum
 Gripla quoque testatur, in recensu terra-
 rum à Bavaria ad ultimos Gronlandorum
 finus his verbis. Bavariæ Saxonia adja-
 cet, Saxoniae Holsatia, Holsatiæ Dania;
 ei ad ortum Svecia, aqvilonem Norve-
 gia; Inde in borram seu peliotem (Nord-
 oost) protenditur Biarmia. Hæc Gardar-
 richia seu Moscoviæ subjecta est. A Biar-
 mia deserta in septentrionem usque ter-
 ram, quæ Gronlandia appellatur, proten-
 duntur: Id quod ipsi Gronlandi (scil: quod
 cultoribus vacua sint) probare nolunt,
 cum certiora ex indiciis aliis cognovisse
 sibi videantur; tum ex lignis, quæ ex istis
 partibus, litoribus eorum, inter alia re-
 jectamenta appellantur, quod humana
 industria elaborata sint; tum ex capreis
 seu rangiferis & ovibus, aut incisas auri-
 bus notas, aut adstrictas cornubus ligu-
 las gerentibus; evidentibus testimoniis,
 quod septentrionalia ista inculta olim fue-
 rint exulta. In ejus rei fidem ovium ca-
 pita à Gronlandis allata, in æde vel aliaque
 domo publica olim suspensa, unum Nidar-
 osiæ, Bergis alterum extant. Addit his

scopus Theodorus Thorlacius, alterius vetustæ historiæ de Samfone quodam Anglo de septentrionalibus hisce hanc descriptionem, quam Arngrimus, omisso auctoris nomine, etiam cap. 1. affert. Risalandia ab Austrvegum, via orientali (Russia sic describitur) in septentrionem protenditur, inde Borram (Nordooft) versus jacet terra, quæ Jotunheimi appellatur. (Theodorus Thorlacius Novam Zemblam per eos intelligit) ibi gigantes habitant. Inde per Gronlandiæ deserta pervenitur ad terram, cui Svalbardi nomen est; ubi variæ gentes habitant. De his gentibus nullam aliam mentionem occurrere testatur Theodorus Thorlacius; certe nullum Islandis cum illis commercium unquam fuisse. Gripla in cæpta descriptione hæc ulterius persequens testatur, Gronlandia, inquit, in libonotum vergit, ibi insulæ niveis montibus prætexuntur. Unus horum insuperabilis, alter duarum hebdomadarum spatio, tertius unius spatio superatur. Cultis proximus Hvitserchus nuncupatur. Inde terra in septentrionem extenditur. In austrum ergo iter diri-

dirigendum, ut ad culta pervenias. Citat & Biornus de Skardza vetustum librum Maldagaboc, qui tractat de prædiorum terminis, proprietatibus, & ut vocant, pertinentiis, ubi de indole Gronlandiæ, ejusque situ cum exposuisset, cultaque terræ descripsisset, hæc subjungit. Inde montes glacie tecti, deserta sinuum extrema, solitudines in ortum extensæ Gandvikam usque. Erubescendæ vanitatis fabulam hic omitterem, ni accuratissimus Antiquitatum explorator ipse Verelius non dedignatus fuisset eam elegantissimis notis suis in historiam Hervorianam admiscere; cujus versionem ad cap: 1. pag: 28; libet hic adscribere, cui hæc ipse præmittit. Non infrequentes, ait, quon-
dam è Scandia in Grænlândiam susci-
piebantur navigationes, unus Hallur
Geit pedibus hoc iter confecisse dicitur,
Grænlândz Annall: facinora Halleri
nonnulla scriptis memorantur, qui di-
ctus fuit Hallur capra. Ipsi soli contigit
terrestri itinere & pedibus per montes
nivium & alia invia & inaccessa, ma-
risque sinus & freta, ex occidentali

„ Grænlandia ad Ganvicum sinum, &
 „ sic in Norvegiam pervenire; duxerat
 „ autem secum capram; cujus lacte vi-
 „ tam toleraret. Capræ vero pabulum
 „ præbuere valles & convalles montibus
 „ interjecti, vestiti gramine & virgul-
 tis. Insuperabilem montem unum, al-
 terum decem & quatuor dierum, hebdo-
 madis tertium profectionem requirere ex
 Grepla recensui; quid reliquum spatium
 reposcet? tamen ille capræ suæ præsidio
 omnibus invia sibi fecit pervia; quod vix
 ullus capite damnatus redimendæ vitæ
 impenderet. Id ille ultro periclitandi pro-
 posito in se suscepit, sine spe præmii, aut
 ullius in posterum lucri aut commodi;
 tantum ut abstrusissimarum terrarum in-
 dique desertarum nexus cognosceret. E-
 go certe ut ipse non credo, ita nec cre-
 denti suam fidem invideo, quæ si præva-
 lebit, evertentur tres aliæ traditiones, fa-
 bulosis licet aliis admistæ, de navigatione
 Hedini è Tartaria in Daniam, qui insulæ
 Tartariæ Russiæque interjecta de nomine
 suo nomen aptavit, Hedingseyamque
 appellavit, quæ postea ad Comitatus ho-
 no-

norem provecta, multa inter Tartariæ
 Ruffiæque Reges bella caufata traditur,
 Hrolfi autem Pedestris tempore feculis
 quibusdam inferiore. Menelaus Tarta-
 riæ Rex Sothium quendam ei præfeciffe,
 adque oppugnandum Ericum Sveonem,
 qui Ruffiæ regnum, devicto Ruffiæ Rege,
 prælioque cæfo invaferat, miffiffe dicitur:
 pauloque ante Aranus Tartariæ Regis Ro-
 diani filius, eadem via in Jutiam retro-
 que, una cum noviter affumto socio, As-
 mundo Berfærchicida, processiffe. Situs
 à Nova Zembla parum diftat, iterque
 nauticum per fretum Naffovicum factum
 videtur, pofttea multis, fed adhuc incas-
 fum, tentatum, frustra que tentandum, fi
 fingula hæc Gronlandiæ desertis cohæ-
 rent. De feptentrionalibus iftis desertis
 fequentia Biornus de Skardza ex Hauki
 Legiferi libro descripfir. Hæc nova, in-
 quit, Haldor pastor Gronlandiæ ad pres-
 byterum Arnoldum, natione Gronlan-
 dum, fed tunc in pastorem palatii Regis
 Magni Haconis filii confecratum fcripfir,
 literasque rectori navis, quæ Epifcopum
 Olafum in Gronlandiam travexit, trans-
 feren-

ferendas commisit. Id factum videtur anno M.CCLXI; nam eodem anno Magnus corona Regia vivo patre redimitus erat. Scripsit autem quod eodem anno, quo Arnöldus præbyter Grönlandiæ profectus erat, Grönlandos longius solito in septentrionem profectos, nulla Skrælingorum signa reperisse, præterquam in desertis Kroksfiordensibus, inde suspicio non procul inde eorum domicilia distare. Ordo deinde Ecclesiasticus misit, qui ea, quæ inde in aquilonem protenduntur, lustrarent: qui sinu Kroksfiordensi egressi, eousque navigarunt, donec montes humiles apparerent. Mox oborta caliginosa tempestate, obliquatis velis proVecti, cum serenasset, multas insulas, magnamque cetorum, phocarum & urforum, vim conspicati, usque in intimum maris recessum delati sunt. Tunc vero omnis australis terra, prope in planitiem formata, se conspiciendam præbuit. Mons unus glacie vestitus, ab austro conspicuus, Skrælingorum quædam vestigia prodidit, sed metus ab urfis ascensu terræ eos abstinabat. Inde tridui itinere ad insulas quasdam

dam sub niveo monte Snæfelli in austrum
provecti, indicia quædam Skrælingorum
cognoverunt. Illinc diurno itinere in e-
remum Kroksfiordensem delati, ipso
S. Jacobi festo, sol noctu quoque conspi-
cuius erat, non tamen altior medio die,
quam ut stratorum in media hexeri faci-
em, lateris, cui obvertebantur, umbra
velaret, media vero nocte, ad eam men-
suram ascendit, qua domi in caurum pro-
vectus attollitur (quæ tamen minime
consistunt) inde Gardas revecti sunt. Ad
capturam memoratorum animalium lem-
bis, majoribusque navigiis sinum Kroks-
fiordensem Greipasque Gronlandi profici-
sci solebant, conquirendaque appulsa lito-
ribus ligna, conficiendaque ex phocarum
gauro picem, quod utribus suspensum,
in faxeis casis tantisper asservatur, donec
condensetur, exinde denigratur. Hæc
alio loco, in hoc eodem tractatu his ver-
bis explicat. Gronlandis, ad æquilonaria
deserta, seu septentrionale promontori-
um, finem videlicet terræ, Greipas &
Kroksfiordensem eremum appellatum,
ingenti maris tractu, semper (quotannis)
pro-

proficiscendum est, ad materiam & victu-
alia comparanda, id quod carmen ex
Skaldhelgafaga his verbis testatur:

*Garpar komu i Greipar norðr
Grænlandz var þar bryggjuþorðr.*

hoc est:

Ad septentrionalia Greipas usque per-
ventum est, ibi pontis Grænlandici cau-
da, Pontem pro continentis extentione
intelligere videtur. Aliud etiam expo-
nens, ut Skaldhelgius cum sociis vi tem-
pestatis è portu Islandiæ in Gronlandiam
abreptus fuerit.

*Ægisþorðr up i norðr
Islandz fra ec þar miðti.*

hoc est.

Finis maris ab aëvilone, (apparuit),
Islandiam reliqui.

Item:

*Jokla jorð oc Eiriksfiord
Othin giorvoll kendi,
Ferdinrik i Falgeirs vik
Fra ec þar skipum lendi.*

Ноч

Hoc est:

Glacialem terram & Eiriksfiordum omnes agnovimus, celebris comitatus, in Falgeirs vika portum nactus est. Hac interdum Gronlandorum hyberna (nordfeta seu aqvilonaris statio) appellantur. Speculum quoque Regale, liber varias materias tractans, qui auctoritate Regis alicujus Norvegiæ conscriptus existimatur, Gronlandiam non insulam, sed continentem existimat, eo quod copia ferarum insulis insveta, quæque transportari nequeat, ibi magna existat, leporum, luporum & abunde rangiferorum, magnitudinem autem ejus nemini cognitam; maximam autem ejus partem perpetua glacie tectam, nec portam quidem ab hac liberam! apparere, tantum conjectari, aut inter convalles, aut maritima, quædam claustra animalibus pervia dari, per quæ in cultiora irrumpant. De his Petrus Claudii Undalinus pag. 183. ita scribit. Exigua pars hujus terræ sive hiberno sive æstivo tempore patet; nisi parva pars per oras maritimas extensa, reliqua terræ omnia glacie & nivibus obducta sunt,

sunt, nec cuiquam de eorum profunditate constat, nam montes vallesque glacie repleti sunt, nulli hominum pervii, ideo magnitudo terræ ignoratur, cum ad superiora non perveniatur, ut explorari possit; dari tamen alicubi fores per valles aut litora penetrabiles, vel feræ persvaserint, quæ à superioribus ad maritima descendunt, ipsis solis notas; verum quæ longissime supra proximos montes perventum est, nihil nudi, quod cultui idoneum esset, conspectum est, præter quod colitur, & id quidem perexiguum, quin & se viatico in octo dies instruxerunt, superiora scrutaturi, sed editis rupibus, nivibus glacieque obsessis, convallibusque pariter repletis, ulterirore accessu prohibiti sunt. His descriptionem Clarissimi Arngrimi subjungam. Gronlandiæ, inquit, continens, quæ sui parte ad boream maximè vergit, cælo, solo saloque, secundum veteres plerumque intractabilis inhabitabilisque existit, unde veteri appellatione apud nos nomen obtinuit, Grænlandz obygdir, deserta Gronlandiæ, quamvis id asserentibus Nor-

Norvegis ipsi Gronlandi contradice-
 bant, his potissimum argumentis, quod
 inter alia maris rejectamenta, quæ ab
 isto tractu appellerent, ligna quædam
 ab hominibus elaborata deprehendif-
 sent, quod etiam capreas & oves pere-
 grinas in suis pascuis vagabundas erras-
 se comperissent, vel auribus signatas,
 vel cornu, in cuius rei fidem ovium ca-
 put à Gronlandis in Norvegiam alla-
 tum, in æde vel alia quadam domo pu-
 blica olim suspensum legimus, unum
 Nidarosiae, Bergis alterum. Existimant
 itaque Gronlandi vastissimum illum ter-
 ræ tractum borealem aliquam sui parte
 id temporis fuisse habitatum, ut certe ex
 insulis eidem tractui adjacentibus, unam
 pluresve, quarum præcipuam sive insu-
 lam sive peninsulam iidem Furustradnas
 appellabant, quod nomen à pinu silvestri,
 ibidem proveniente (illis fura, Germa-
 nis förenholtz) sed ut illa se habeant,
 certe ingens est ille tractus borealis,
 ad quem superandum afferunt veteres
 22 dierum spatium non satis esse, eum-
 que à tribus montibus invisis dividunt,

„ quorum primus maxime borealis, in-
 „ cognitæ fuerit extensionis, alter qua-
 „ tuordecim dierum iter absumeret, ter-
 „ tius Gronlandiæ habitabili nempe pro-
 „ ximus, septem dierum iter navale po-
 „ scat, ibique appellari dicunt montem
 „ Hvitserk à nive dictum, quasi alba tu-
 „ nica, quem Gemma Frisius inter Islan-
 „ diam & Gronlandiam, inque ipsius ver-
 „ tice constructum à piratis duobus qua-
 „ dratum nauticum, quod ipsum apud
 „ nostrates non reperio, quin potius
 „ montem Hvitserch in ipsa Gronlandia
 „ situm esse, illumque (ut vetus est apud
 „ nos fama & opinio) simul cum pro-
 „ montorio occidentalis Islandiæ, nautis
 „ dimidium iter Gronlandicum emensis,
 „ sudo cælo conspici, atque ita mons Hvit-
 „ serch Gronlandiæ borealis, siue deser-
 „ tæ pars & terminus, quantum intelligo,
 „ australis erit.

Multis deinde interjectis, quæ ad bo-
 realia hæc non faciunt, sequentia ad-
 dit.

„ Quod, ait, autem asserunt recentio-
 „ res Gronlandiam ad Finlandiam Ey-

ropæ 50 mil: litoris marini numerare, „
 id de Gronlandia habitabili non debet „
 intelligi, sed de extremo fortassis Gron- „
 landiæ deserto & maxime borealis tra- „
 tus, alias valde absurdum. Intercapi- „
 dinem vero inter Gronlandiæ & Finn- „
 landiæ deserta, alii fretum, alii sinum „
 fecerunt. Porro quam recentiores „
 Finnlandiam vocant, e regione Gron- „
 landiæ desertæ statuentes nostrates „
 Svalbarda dixerunt, sic enim illa typo- „
 graphia in nostris Antiquitatibus ex- „
 primitur. Rísaland liggr til norðrs „
 af austrveginum oc þadan til land- „
 norðrs liggr þat land er Jotunheimar „
 heita oc bua þar troll oc ovættir, oc þa- „
 dan til motz vid Grænlandz obygdir „
 þat land er Svalbard heitir oc bua þar „
 ymfar þiðir. Nos hæc antea expo- „
 suimus ex historia de Samsone Anglo,
 ab Episcopo Theodoro Thor- „
 lacio citata, hoc ipso „
 capite.

CAP. VI.

*De Gronlandia habitabili,
vetusti libri descriptio.*

Gronlandia, quæ coloniis occupata est, ratione situs in Austrbygd & Vestrbygd, seu orientalem & occidentalem coloniam dispescitur, quarum chorographicam delineationem ex vetusta membrana, sed lituris interstincta, Biornus de Skardza exscripsit, nobisque reliquit, eamque Episcopus Theodorus Thorlacius maximam partem secutus est, licet quædam omiserit, aut emendare voluerit, ea certè, quæ non assecutus, nec ego assequor: quò vero lector ingeniosus discrimen melius observet, utramque descriptionem huc inferam. Episcopi Thor-

„ laci talis est. Gronlandia parum in
 „ austrum deflectit, promontorium Her-
 „ jolsnes omnium maxime. Proxime
 „ occidentem versus Hvarfsgnipa. Eò
 „ Eiricius, Rufus longissime pervenit,
 „ tuncque asseruit se limitem sinus Ei-
 riks-

riksfiordi transgressum, ubi tunc incipit „
 Toftafiordus & Melrachanesia, deinde „
 Herjolfsfiordus, ubi templum unum, „
 proxime Helliseyarfiordus, tum Ketils- „
 fiordus, ubi duo templa, tunc Hrak- „
 biarnorey & Lundey, tunc Alfsta- „
 fiordus & Siglufiordus, ibi templum proxi- „
 me Hratnsfiordus, ex quo procedunt „
 Slettufiordus & Hornafiordus, tunc „
 Einarsfiordus ubi unum templum. Ex „
 Einarsfiordo protenditur Austkarsfior- „
 dus & Hafgrimsfiordus, proxime Isa- „
 fiordus, unde exit Utibliksfiordus. „
 Tunc Strandfiordus, tunc Midfiordi „
 Kollafiordus & Dyrafiordus, tunc Thor- „
 valdzfiordus Steinsfiordus & Bergthors- „
 fiordus. Inde ad Vestrbygðā possunt sex „
 remiges hexeri septiduo pervenire, ubi „
 etiam sinus. A Vestrbygða ad Lysa- „
 fiordum sex dierum spatium acatio trajicitur. „
 Inde Karlsbudas usque sex dierum iter. „
 Inde ad Biarneyas tridui iter; ad aqvi- „
 lonem jacet Esiunesia & Ædanesia, to- „
 tus circuitus quindecim dierum iter „
 conficit. „

Seqvitur Biorni de Skardza chorographia ex membrana, quam ipse secutus est. „ Grænland hófir i litt súdr, „ sýnst er Herjólfsnes, enn Hvarfsgnipa „ næst fyrir vestan, þangat com Eirkr „ hinn Raudi lengst, oc letst þa kominn „ fyrir botn Eiriksfiordar, þat er ítiarna „ er afhverf heitir a austanverdu landi, „ þa Spalsund, þa Drangey, þa Saulvadals „ hann er bygdr austaz, þa Tofafiordr, „ þa melrachanes, þa Herjólfsfiardar kirkia, „ þa Helliseyafiordr, þa Ketilsfiordr, „ ii kirkior þa Hrakhiarnarey, Lundey, „ Syllenda af Eiriksfiordi, þa Alftafiordr, „ Siglufiordr kirkia, Hrafnfiordr, þa gengr „ Slettifiordr af Hafsfirdi, Hornafiordr, „ Ofundinfiordr, þar er Biskops stoll (þa „ verdr hann at vera i botni Eiriksfiardar) „ Einarsfiardar kirkia, af honum gengr „ Austharsfiordr, Hafgrimsfiordr, Hvals- „ eyafiordr, f-f-f-ur Dyrnesi, þa Ysa- „ fiordr, þar af gengr Utibliksfiorðr, þa „ Strandafiordr, þa eru Midfirdir næst byg- „ dir, so heitar Hellufiordr, annar Dyrafior- „ dr, þa Þorvardzfiordr, Steinfiordr, Berg- „ þorfiordr, þa er Vi daga rodr sex mon-
mum

mum til vestrbygðar sex æringi, þa telr ,
 þar up firdi, þa er ur hinni vestrbygð ,
 til Lysufiadar, sex daga roðr, þadan ,
 sex daga roðr til Karlbuda, þa þriggia ,
 daga roðr til Biarneyiar, XII daga roðr ,
 umhverfis, Ey, Eysunes, æðanes fyri ,
 nordan, svo er talit at 190 bygða se i ,
 eyftri bygð XC i vestri. ,

Hoc est:

Gronlandia parum in austrum defle-
 ctit, promontorium Herjolsnesia omni-
 um maximè, proxima occidentem ver-
 sus Hvarfsnipa. Eò Eiricus longissimè
 pervenit, tuncqve asseruit se limitem fi-
 nus Eiriksfiordi transgressum. Ibi stella
 Afhverf dicta, in orientali terræ parte.
 Tunc Spalsunda, tunc Drangeya, tunc
 Saulvadalus cultorum orientalissimus,
 tunc Tofafiordus, tunc Melrickanefi,
 tunc Herjolsfiordense templum, tunc
 Helliseyarfiordus, tunc Ketilsfiordus, duo
 templa, tunc Hrakbiarnareya, Lundeya,
 Syllenda ex Eiriksfiordo, tunc Alftaflor-
 dus & Siglufiordus, templum, Hrafnfior-
 dus, tunc procedit Slettufiordus ex Hafns-
 fiordo, Hornafiordus, Ofundinfiordus. Ibi

sedes Episcopalis, tunc Einarsfiordi templum, ex illo prodit Austkarsfiordus, Hafgrimsfiordus, Hvalseyarfiordus F.F. F. ex Dyrnesia, tunc Isafiordus, ex illo procedit Utibliksfiordus, tunc Strandafiordus, tunc Strandafiordus, tunc Midfiordi proximè culti sic vocantur, Kollafiordus, alter Dyrafiordus, tunc Thorvaldzfiordus, Steinsfiordus Bergthorsfiordus. Inde sex remigibus hexerim agitantibus sex dierum iter est Vestrbygdam usque. Tunc sinus, qui ibi sunt, numerantur. Tunc ex Vestrbygda sex remigibus ad Lysufiordum septidui remigatio. Inde sextidui remigium ad Karlsbudas, tunc tridui remigium ad Diarneyas, in circuitu duodecim dierum remigatio. Tunc Eysunesia ad aquilonem Ædanesia; numerus ita conficitur, ut 190 villæ (pagi) in Austrbygda. 90 in Vestrbygda censeantur. Sequentia ut dubia Episcopus Theodorus omisit, quæ descriptio Islandica Islandice sic recenset. þat er stiarna er Afhverf heitir à Austanverdu landi, þa Spalsund, þa Drangey, þa Solvadalr, hann er bygdr austaz, þa Tofafiordr, qvem is Tostafiord scripuit.

Deinde

Deinde post Lundey habetur Syllenda ab Eiriksfirdi. Deinde post Slettufiordr inferendum af Hafrsfirdi, id est, ex Hafrsfiordo, pro Hafrsfiordo Hrafnfiord legit, ex quo Slettufiordum, & Hornafiordum emitti tradit. Post Hornafiordum Ofundinfiordr, þar er Biskops stoll. Post Hafgrimsfiordum Hvalseyarfiordus F.F.F. ur Dyrnef, deinde pro duodecim dierum remigatione in circuitu, qvindecim reposuit, & pro coloniis in Vestrbygda 90. i 110.

CAP. VII.

Continens Ivaris Bevii, aliis Berii descriptionem.

Et illa quidem pro Exemplarium diversitate plus minusve variat. Translationes ternæ ad manus sunt; una in Germanicam linguam conversa, Norimburgi anno 1679 excusa, auctore S. de V. Altera, interpretis nomine suppresso, in Danicam translata sine loco & anno suppetit. Tertia Petri Undalini, & exemplar Islandicum chartaceum unum, mem-

branaceum mihi certe nullum. Ex his invicem collatis facile patet avthenticorum, quæ interpretes secuti sunt, unum altero locupletius fuisse. Nos Islandicum, quamvis ne hoc quidem pergameneum, tamen ut puto cæteris ut plurimum in propriis nominibus correctius exponemus, ita tamen ut, ubi cæteræ versiones redundant; ea minime reticeamus. Fuit autem Bevius ille oeconomus Episcopi Gardensis per complures annos; qui hæc singula viderat; insuper unus inter eos, qui à supremo territorii Gronlandici iudice delecti delegatique erant ad expellendis occidentali provincia Vestrbygda Skrelingos, qui illam invaserunt, quò cum pervenissent, hominibus quidem vacuam provinciam invenerunt, boum vero & ovium gregis per læta pascua oberrantium, haut exiguum numerum, inde tantum mactabant, quantum naves capere poterant, domumque retulerunt, quo vero tempore id factum sit, silentio prætermisum est. Orientalis, inquit, Gronlandiæ colonia subjacet promontorio Herjólfsnesiæ, nuncupaturque Skagafiordus (versio
Germ:

Germ: urbem (stat) maxime orientalem Skagafiordum appellari; Danica ad ortum Herjolfsnesiæ adjacere tradit, prædium quidem magnum) ibi mons unus incultus jacet; & vocatur Barnafell (versio Dan: à Skagafiordo in orientem longe jacet finis quidam incultus, qui vocatur Borrefiord) in ostio finis pulvinus longus in transversum, ubi ingressus patet, protenditur, ita ut nullæ majores naves ingredi possint; nisi cum ingens ventus æstusque magnam aquarum molem infundunt, tunc quoque vis ingens cetorum finum opplet. Nunquam ibi piscium captura deficit, quæ ibi publicè exercetur, tamen cum venia Episcopi, eo quod sedi cathedrali subfit. In eodem finu (versio Danica Berrefiordo) vorago magna, quæ Hvalshola, seu Hvalsgap, balenarum caverna appellatur, quo æstuante mari omnes balenæ se infundunt. Magis ad ortum jacet finus ollum lengri, seu omnium longissimus, qui ex angusto ostio late panditur, adeo longus, ut nemo adhuc finem ejus noverit, ibi nullus æstus, sed parvarum insularum, quos holmas vocant,

vocant, aviumque & ovorum abunde, latera utrobique plana, adeoque alto gramine vestita ut alibi nec plus vel tantum proveniat. Hunc paragraphum editio Germanica non habet. Longius versus orientem propius Alpes portus est nomine Funkabudir, sic dictus, quod tempore Sancti Olafi Regis navis ibi jacuit, ut publica adhuc in Gronlandia fama fert, in qua inter alios minister quidam ejus fluctibus absorptus est, qui vero supererant, supersepulcra eorum lapideam crucem statuerunt, quæ ibi adhuc stat. Mihi notatio ex his non satis patet, forte cognomen ejus Funki fuerit. Inde ad orientem, adjacet insula magna nomine Ranseya, ubi publica in sylvis venatio, ibi albi Ursi, quorum nisi cum venia Episcopi captura illicita, quod insula templo cathedrali & Episcopo subjecta sit, (Versio Dan: pro Ranseya, quæ nostro etiam Rasey dicitur, Kaarsøe habet, versio Germ: Roanes) nec inde ad orientem ultra præter nives & glaciem sive terra sive mari spectatur. Ad occidentem Herjolsnesiæ Kindilfiordus occurrit totus excultus: à latere dextero
finum

finum ingredientibus, recessus quidam seu stagnum jacet, quod magna flumina excipit, prope quod ædes sacra nomine Krokskirkia (versio Dan: Aaros kirkia sacrae cruci consecrata) cui insulae holmæ alluvionis ex naufragiis jura bonaque ab Herjolfnesia Petrsvikam, finum Petri, usque competunt. Circa Petrsvikam frequens habitatio, quæ Vandalabygd, (versio Dan: Versdal idque perperam, nam Germanica cum Islandico competit) appellatur, ibi monasterium Canonorum regularium Sancto Olafo & Sancto Augustino dedicatum, cui omnia ad finem usque finis, omniaque ex adverso latere subjacent. Proximus Kindilsfiordo Rump-eyarfiordus est (versio Danica Rumpenesfiord, Germ: Rumpesinfiord) longe in interioribus ejus Monialium cænobium situm est, quod usque limitem finis à templo Vogenfi Sancto Olafo sacro omnia possidet (versio Dan: Cænobium illud Ordinis Sancti Benedicti appellat) exteriora finis omnia templo Vogenfi adhærent. Intra finum multæ holmæ, quas cænobium cum Episcopali ecclesia ex æquo participat.

ticipat. In ipsis complures thermæ, quæ hiberno tempore adeo ardent, ut propius accedi nequeant, æstivo autem temperatæ sunt, ita ut multi usu illarum sanentur, diversa licet ægritudine affecti. Ei (Rumpyarfiordo) proxime adjacet Einarsfiordus, inter eos villa magna nomine Foss jacet, Regi competens, ibi venustum templum S. Nicolao dicatum. Haut procul inde lacus piscosus, adeo ut post auctum imbribus vel æstibus stagnum, cum aquæ refluxerant, acervi piscium in arena jacerant (versio Danica jus patronatus templi ad Regem pertinere tradit). Linisfiordum intrantibus ad sinistram objacet parvum promontorium nomine Kliningus; intra illud sinus Grenjuvika, seu Granevich dictus (versio Germ: Rayathen, Danica autem hæc ita habet. Einarsfiordum navigio ingressuro ad sinistram sinus jacet Thorvaldzvich dictus, longiusque intra sinum ad idem latus promontorium nomine Kliningus). Longius inde sed interior villa magnifica nomine Dalus templo Episcopali subiecta; à dextra autem cum sinus ad ædem cathedralem, quæ in fine
eius

ejus sita est, navigatur, magna silva, ubi greges armentaꝓe parva magnaꝓe ecclesiæ istius pascuntur, qvæ & totum Linnisfiordum possidet & simul cum magna insula, qvæ Einarseyæ sinui prætexitur, Rinseyæ dicta, eo qvod tempore autumnali, multi ibi rangiferi seu capreæ concurrant, venatio ibi frequens, non tamen sine Episcopi consensu, ibi saxum scissile, omnium, qvæ in Gronlandia prostant, præstantissimum, atqve adeo ut acetabula & cantharos, inde conficiant, tam durable firmumqve, ut vim ignis respuat, fiuntqve inde vasa decem vel duodecim tonnarum capacia. Longius ad occidentem sita est Langeya, ubi octo magnæ rusticorum villæ; ecclesia Episcopalis totam insulam sibi vindicat cum omnibus adjacentibus: decimas autem ædes Hvalseyensis sibi asserit. Templo Einarsfiordensi, qvod omnem Rammaðadafiordū possidet (versio Germanica de Ramstadarfiordo filet) non procul adjacet magnum prædium Regium, qvod Hellustadæ seu Hellirstadæ appellatur (versio Dan: hæc ita variat. Proxime, inquit, Einarsfiordum Hvalseyar-
fior.

fiordus excipit, ibi templum, quod Hvals-
 eyarfiords kirkia appellatur, illud totum
 finum, totum quoque Rambstade fiordum
 possidet, ibi magna villa Regia nomine
 Thiodhyllestad. Versio, Germ: hæc non
 habet). Proximus Eirikfiordus in cujus
 ingressu insula nomine Hereya, quæ me-
 dia sui parte ecclesiæ Episcopali; media
 templo Dyrnesiæ subjacet. Dyrnesiæ
 templum omnium primum in Gronlan-
 dia fundatum est, quæ navigantibus in fi-
 num ad sinistram jacet, cui omnia Mid-
 fiordum usque subiecta sunt, (versio Dan:
 Dyrnesiæ templum omnium, quæ in Gron-
 landia sunt, maximum, versio Germ: no-
 bilissimum tradit, insulamque Hereyam
 Herrieren perperam appellat, derivatque
 ab Herrer, dominis, quasi dominorum in-
 sulam dixeris; mihi notacio ab heri, le-
 pus, potior est, ut leporum insula cluat,
 additque, quod conspiciatur, cum primum
 Eiriksfjordus intratur. Midfiordus ex Ei-
 riksfjordo in japygem (nordvest) recta
 procedit, parumque interius in sinu Eiriksf-
 jordo templum Saltfiallengse, Saltfiallz
 kirkia (versio Danica Solefieldz kirkia,
 tem-

templum montis Solarfiall dicti) jacet, quod omnia intra finum possidet (versio Dan: omnem Midfiordum possidet; versio German: tradit Midfiordum quidem ex Eiriksfiordo protendi, propius ei adjacere finum alium versus aqvilonem, nomine Bondefiordum (Arngrimo Breidafiordum), inque illo aqvilonis tractu complures insulas & portus existere, quæ alibi mihi non occurrunt, nec Austrbygda plura habet). Longius intra finum est Lieders (forte Leirdals templum, ita Islandus Scriptor colligit) templum, ad illud pertinent omnia ad limitem usque, & ex alio latere montem Burafiall usque. Omnia autem à Burafialle templi cathedralis sunt, ibi etiam magnum prædium jacet, nomine Brattahlid, ubi supremus terræ judex habitat. (Versio Danica porro dicendis hanc apostrophen præmittit. Jam ad insulas occidentales procedendum). A Langeya occidentem versus Lambeya jacet, & fretum Lambeyense, quod inter Lambeyam & Langeyam intercedit: quæ singula Eiriksfiordo competunt (versio Dan: de hac competentia nihil habet).
D
cet

cet & aliud fretum nomine Fassefund
 (Islandus exscriptor colligit Fossafund, id
 quod exemplar, quod Danicus interpres
 secutus est, tuetur, qui illud paulo inte-
 rius in Eiriksfiordo collocat) quod subest
 templo cathedrali in introitu Eiriksfiordi.
 Omnes istæ insulæ finusque culti sunt
 (Nota, per sinus, adjacentes finibus ter-
 ræ intelliguntur. Versio Dan: hunc para-
 graphum hic inserit, qui aliàs nullibi mi-
 hi occurrit. Eiriksfiordo ad aqvilonem
 adjacent duo sinus, qui dicuntur Ydri-
 vich, Islandice Ytrivik, qui ex relatione
 alterius, hic amissi nomen supponit Inn-
 rivik, nam ita adjacent. Ibi proximè ad
 aqvilonem Oredfiordus, inque illo finu
 Myenfiordus, tunc ad boream Eyrarfior-
 dus, tunc proxime Burgarfiordus, tunc
 Lodmundarfiordus, tunc proxime & ma-
 xime in occidentem ex Austrbygda Ise-
 fiordus, omnes hæ insulæ excultæ sunt),
 inter Austrbygdam & Vestrbygdam duo-
 decim milliaria maritima omnia inculta
 intercedunt, inque Vestrbygda magnam
 templum extat, ubi lacuna, mox kirkia,
 id hic omissum, vers: Dan: Steinsnes kir-
 kia,

kia, Germ: Strobneþ corruptè, Episcopi Theodori Strömsnes kirkia restituit, quod aliquantisper cathedrale fuit, & Episcopalis sedes. Jam vero Skrælingi omnem Vestrbygdam insident. Hic tamen equorum, boum, ovium, & omne genus ferarum abunde, hominum neque ethnicorum, neque Christianorum nihil visitur. Hucusque Ivaris Bevii relatio, sequentia idem exemplar habet. Ex Vestrbygda procedit magnus vastusque mons, nomine Himinradzfiall (versio Danica ad aqvilonem Vestrbygda magnus mons adjacet, qui Himelrachsfiall usurpatur) nulli ultra montis istius terminum navigatio tuta, aut sine præsentissimo vitæ periculo, ob voragines, quæ toto isto pelago frequentes sunt.

Hos sinus in Vestrbygda Arngrimus recenset, Lysufiordum, templum (ibi) Svarfiordum, Leirufiordum, Hornafiordum, Agnatafiordum, Lodinsfiordum, Straumsfiordum, Andafiordum, Ragnafiordum, Einarsfiordum. Provinciæ vero orientalis hos numerat, Tofafiordum, Ofundinfiordum, templum, Helliseyam insulam, Hafgrims-

grimsfiordum, Hrakbiarnareyam insulam,
Lundeyam insulam, Makleiksfiordum, Ha-
fafiordum, Austksfiordum, Thorvaldz-
fiordum, Hornafiordum, Herjultsfiordum,
templum, Austkarsfiordum, templum,
Ketilsfiordum, templum, Eiriksfiordum,
trina templa, Isafiordum, Rafilsfiordum,
Midfiordum, Dyrafiordum, Berthorsfior-
dum, Melrackanefiam promontorium,
Einarsfiordum, templum, Helliseyarfior-
dum, templum, Hvalseyarfiorum, tem-
plum, Alftafiordum, Siglufiordum, tem-
plum, Brandafiordum, Edri Kollafiordum,
Steinsfiordum. Interpres Gronlandiæ
Arngrimi hos finus paulo aliter, diverso-
que ordine hoc modo recenset. „ Lofa-
„ fiordr, Melrackanes, Herjolfssfiordr,
„ Hellisey, Helliseyarfior, Ketilsfiordr,
„ Hrakbiarnarey, Lundey, Alftafiordr,
„ Siglufiordr, Einarsfiordr, Austkersfior-
„ dr, Hafgrimsfiordr, Hvalseyarfior, dr,
„ Nordfiordr, Eiriksfiordr, Isafiordr,
„ Makrilsfiordr, Brandafiordr, Midfiordr,
„ Ekrukollufiordr, Dyrafiordr, Þorvalds-
„ fiordr, Austbungsfior, Steinsfiordr,
„ Bergtharsfiordr.

Magister Theodorus Thorlacius Bevil
relationem de Gronlandia à superiori pa-
rum discrepantem, quam etiam hic infer-
re non pigebit, hunc in modum nobis
reliquit.

Orientalissima, inquit, Gronlandiæ co-
lonia subjacet promontorio Herjolfsnesiæ
orientem versus, nuncupaturque Skaga-
fiordus: in ostio finus pulvinus longus in
transversum, ubi ingressus patet, protendi-
tur, ita ut nullæ majores naves ingredi
possint, nisi æstuante mare: tunc quoque
ingens vis cetorum aliorumque piscium
finum opplet, ita ut ibi communis pesca-
tura exerceatur, veniâ tamen Episcopi,
finus enim sedi cathedrali subest. Magis
ad ortum jacet finus ollum lengri, seu o-
mnium longissimus, qui ex angusto ostio
late panditur, adeo longus, ut nemo ad-
huc finem ejus noverit. Ibi parvarum
insularum, quas holmas vocant, magnus
numerus, plana quoque utrobique latera, alto
gramine vestita. Ad occidentem Herjolfs-
nesiæ Ketilsfiordus occurrit: ubi cænobi-
um Canonorum regularum, S. Olafo

& S. Augustino dedicatum. Ketilsfiordo proxime adjacet Rafnsfiordus. Longe in interioribus ejus Monialium monasterium Sancto Olafo sacrum situm est. Proximus illi Einarsfiordus est, quem intrantibus ad sinistram objacet parvum promontorium nomine Kliningus, ad dextram vero magna silva, ubi greges armenta-que parva magna-que ædis cathedralis pascuntur, illa autem in fine sinus sita est. Inter Einarsfiordum & Rafnsfiordum magna villa nomine Foss, quæ Regi compete-
bat, jacet: Einarsfiordo prætexitur magna insula Rinseya dicta, quæ sedi cathedrali una cum toto sinu subjacet, in illa rangiferorum frequens venatio, ibi quoque saxum scissile omnium præstantissimum, unde Gronlandi vasa decem vel duodecim ton-
narum capacia, acetabula quoque & cantharos conficiunt, est enim tam durable firmumque, ut vim ignis respuat. Longius ad occidentem sita est Langöa, ubi octo rusticorum villæ, sedi Episcopali subja-
centes, decimæ vero templo Hvalseyrensi competunt. Proximus Eiriksfiordus est, ubi villa magnifica nomine Bratta-
hlid,

hlid, supremi judicis sedes. Midfiordus ex Eiriksfiordo in Japygem recta procedit, inter Austrbygdam & Vestrbygdam duodecim milliaria maritima, omnia inculta intercedunt. In Vestrbygda magnum templum extat vocaturque Strömsnesiæ templum, quod aliquantisper cathedrale fuit, sedesque Episcopi.

CAP. VIII.

De dissentientium descriptionum qualicunque conciliatione.

Situm locorum secundum hæc inter se in justum ordinem digerere difficile est. Membrana, quam secutus est Bionus de Skardza, singula distinctius accuratiusque exposuisse videtur. Bevius ut sedis Episcopalis œconomus, quæ ad ejus sustentationem deputata erant prædia, eorumque situm subjectasque ecclesias describere satis habuit. In utroque occurrunt quædam, quæ non ipsis sed librario-

rum corruptelis imputanda videntur. Deserta cultaque ecclesiæ Herjolfsnesiæ subiecta primo excutiam, deinde Austrbygðæ reliqua, tandem etiam Vestrbygðam. In situ Herjolfsnesiæ valde dissident, illa in austrum omnium maxime, hic in orientem protensam tradit, id quod diverso respectu intelligendum existimo, ut borealium incultorum australissima, & omnium totius Gronlandiæ promonteriorum in orientem maxime projecta statui debeat, videturque membrana ea, quæ circa eam sunt, describere, donec ad templum, quod in eo sinu jacet, perveniret. Id enim non procul inde distare ratio dictitat, itaque paræcias isti ecclesiæ subiectas, tam orientales, quam occidentales recenset; & primo promontorium montis celeberrimi Hvarf, quod Hvarfsgnipa appellatur, eique subiectam planitiem. Nam quod hic Stiarna scribitur, Strond planities, vel declivitas scribendum statuo, ita ut legi debeat, þar er Strond er afhvarf heitir, 3: ibi planities vel divergentia nomine Afhvarf; & ratio nominis competit, quod ex monte Hvarf vergat.

His

His expeditis ad orientalia procedendo, quæ inter Hvitferkum & Herjolfsnesiam jacent, enumerat, incipiendo à Spalsfunda, quam Drangeya, eadem quæ Bevio Rans-eya, excipit, & illam Funkabudir eodem teste. His proximus finus omnium longissimus, seu fiordrinn ollum lengri, Berufiordnm huic adjungit Theodorus, apographum forte Danicum secutus, quod ipsi commodavi, sed cum nullibi alias extet, nec Petrus Claudii Undalinus, aut chartaceum Islandicum exemplar, versiove Germanica, nec Claudius Lyschander, aut Arngrimus habeant, nec ego admittendum existimo. Montem Blaserchum Episcopus, tum secundum Eirici Rufi cursum ex Islandia, & quod monti Islandiæ Snæfellznesiæ oppositus sit, medioque itinere uterque conspiciatur, recte collocat, Solvadalum Membrana, cultorum orientalissimum, Bevius Skagafjordum ponit, ab ortu Herjolfsnesiâ haut disfitum, ibi montem incultum nomine Barnafell, omnibus exemplaribus consentientibus, præter apographum Danicum valde alias corruptum, quod loco montis

D 5

finum

finum Berufiordum reposuit, ut nuperri-
me diximus. Membrana post Solvada-
lum Tofafiordum memorat, mox promon-
torium Melrachanesiam, tum demum ad
templum Herjolsnesiæ pervenit, unde pa-
tet. I. quod tam culta quam inculta Ec-
clesiæ Herjolsnesensi subjecta ab ortu in
occasum recenseat. II. quod cum hæc Sak-
vadalum illa Skagafiordū ad ortum eorum,
quæ culta sunt extrema memoret, facile pa-
tet Solvadalum huic finui adjacere, Tofa-
fiordumque ex illo finu emitti, cujus forte
promontorium Melrakanesia erit, ex mon-
te Barnefiæll extensum. Herjolsnesiæ or-
tum versus portus commodissimus Sand-
vika adjacet, jamque occidentalia excuti-
enda. Ketilsfiordus Bevio corrupte Kin-
dilfiordus est, sed membrana Helliseyar-
fiordum interserit, quem ex Herjolsfior-
do emitti inde liquet; atque ita constat,
Ketilsfiordum Herjolsfiordo proximum
esse, ubi ad dextram intrantibus, tem-
plum S. crucis, forsitan id quod Codex
Flat: in finu Vatzdal dicto Ketilsfiordi
parte collocat; interius quoque sinus Petrs-
vika, & in circuitu colonia Vandalabygd,
inte-

interius quoque monasterium S. Olafo & S. Augustino sacrum, insulis duabus Hrakbiarnareyæ & Lundeyæ situm, quem membrana monstrat, tribuimus. Inter Ketilsfiordum & Einarsfiordum Bevius Rumpeyarfiordum tantum interferit. Membrana vero præter Syllendam af Eiriksfiordi (quod ut corruptissime scriptum nullo modo assequor, ideoque omitto) complures sinus numerat, quos omnino ex illo emitti oportet, nimirum Alftaifiordum, Siglufiordum, cum templo quod ibi memorat, sed Codex Flateyensis Vogen-se appellat, Hrafnfiordum, Hafsfiordum, & emissum ex eo Slettufiordum, Hornafiordum, Ofundinfiordum, quos sinus secundarios statuo, secus hæc conciliari non possunt. Ad Einarsfiordum itaque accedimus, ubi observandum quæ de Linisfiordo habentur, in omnibus exemplaribus corrupte scripta esse. Apographum Danicum semper Einarsfiordum habet, quem ingredientibus parvus ad sinistram sinus Thorvaldzvika, primo occurrit, soli apographo chartaceo Danico notatus, tunc promontorium Kliningus, interius
ad

ad dextram sinus Grenivika; quod autem membrana tradit, sedem Episcopalem sitam esse in Ofundinfiordo, Bevius contra in Einarsfiordi sine, aliter conciliare non possum, quam ut in confinio Einarsfiordi & Ofundinfiordi, ubi hic ab illo emittitur, locus ei debeatur. Templum in Austkarsfiordo Arngrimo memoratum idem certe videtur, quod Codex Flat: sub Hofdio in Austfiordo memorat. Meminit & Arngrimus templi Ofundinfiordensis, quod alibi non invenio. Apographum Danicum, cæteris omnibus ignorantibus, cum membrana concordat, quod Hvalseyarsfiordū interponat Einarsfiordo & Eiriksfiordo, id quod nos quoque sequimur, nec sinus anonymos in insulas vel freta omittimus. Tandem se Eiriksfiordus offert. Ibi insula Hereya, templum Dyrnesiæ. Addit aliud templū in Brattahlid, nam uxor Eirici cum primum Christo nomen dedit, illud ædificandum curasse traditur, quod exinde Thorhildis templum appellabatur, cui celebre prædium Stokanes ex adverso objacet: ibi quoque antrum Thormodi, ubi Thormodus Kolbrunarskald S. Olafi poëta,

ta, post cædem judicis prouincialis Thorgrimi Trollii pluriumque, latebras quæsiuit, situm est in rupibus contra Stockanesiam. Membrana quidem Eiriksfiordum omisit, sed tria F. posuit, unde tres sinus intelligi colligo ex Eiriksfiordo emissos, quorum nomina ex apographo Danico, cum Petro Claudii collato, erui possunt hoc modo, illud Eiriksfiordo ad aqvilonem duos sinus adiacere tradit, quorum alium tantum Ydrivig nominat, id est exteriorem sinum, reliquum omittit, quem tum relationis natura, quæ interiorem supponit, monstrat, tum etiam Claudius Lyschander nominatim exprimit, Indrevigque appellat. Petrus Claudii Midfiordum ex Eiriksfiordo emitti tradit, parumque interius templum Saltfiallense, (quod Solarfiallense rectius scribi ex vetustis documentis planum est), Interius adhuc templum Leirdalense, eique proxime Bondafiordum (Arngrimo Brandefiordum) inde planum est, Ytrivikam & Ynnrivikam his templis exteriores esse, cum inter templum Leirdalense & Bondafiordum locari nequeant. Qui Petro Claudii

Claudii Bondafiordus est, apographo sed corrupte Bredafiordus est, cui pari librarii ignorantiae Myefiordus inferitur, his verbis. Inque illo finu jacet Myomfiordus, pro quo Undalinus habet; inque illo finu jacet Marestad, prædium forte id nominis. Jamque hæc conveniunt, quod Bondafiordo ad aqvilonem adjacet, qui apographo est Eyrarfiordus, Petro Claudii Einarsfiord, quod idem est, rectius tamen Eyarfiordus ab arenosis insulis ita appellatus. His Petrus Claudii Lundemarfiorð adjicit, (qui aliis Lodmundarfiorðus) fyrtibz occidentalibus proximum, quo tamen Isafiordum ulteriorem facit, sed apographo inter Eyrarfiordum & Lodmundarfiorðum Borgarfiordus inferendus erit; Sic itaque colligo, Midfiordum ex Eiriksfiordo japygem versus (nordvest) extendi paulo ultra Sollarfiallense templum, quod tamen in Eiriksfiordo jacet, eiqve ad aqvilonem proximum Bondafiordum, ubi villa Merestad: sequuntur ad aqvilonem Eyrarfiordus, Borgarfiordus & Lodmundarfiorðus, quos puto esse tres anonymos in membrana
qvi-

quidem indicatos, sed detritis formis lector-
res frustratos. Cum autem Bevius ori-
entalis tractus occidentale latus extremo
Isafiordo clauferit, membrana autem ul-
terius ad Vestrbygdam usque processerit,
Isafiordum autem ad Dyrnesiam colloca-
verit, ex ejus auctoritate eum quoque il-
luc referendum statuo, præsertim cum
Undalinus citra relationem ad alios sinus
tantum eum Austrbygdæ adscribat. Se-
quentes itaque sinus membrana proditos
situ quem dederat, ordine ei adjungimus,
Austrbygdamque Bergthorsfiordo clau-
dimus. De Vestrbygda præter allata nihil
suppetit. 83

CAP. IX.

*De ratione navigationis ex
Norvagia vel Islandia in
Gronlandiam dirigendæ,
veterum traditiones à Pe-
tro Claudii Undalino con-
gestæ,*

*gestæ, quæ descriptione
pag: 172. continentur, col-
latæ cum chartaceo meo
exemplari.*

Probatæ auctoritatis & perspicationis
ingenii viros natione Gronlandos,
qui novissime inde profecti sunt, te-
statos accepimus, quod à stadis Norvegiæ
ad Austrhorn Islandiæ navigatio directâ
in occasum septiduo absolvatur: Brevissi-
ma in Gronlandiam via ab Islandiæ pro-
montorio Snæfellznesia, proris in occi-
dentem recta versis, biduo binoctioque
pervenitur, medio cursu navigantibus,
Gunnbiarnarsker obviam fit inter Islan-
diam & Gronlandiam. Atque hæc usita-
ta veteribus fuit navigatio, nunc vero de-
siit, postquam ex Nordbotnis tanta glaciei
moles propinqua insulæ illius insedit, ut
nemini sine evidenti vitæ periculo eam
ultra tentare tutum sit. A Langanesia
promontorio Islandiæ in boream (nord-
ost) longissime extenso, duobus diebus,
duabusque noctibus ad Svalbardium, qui
fini-

finium seu limitum maris primus est, iter conficitur. Bergis rectà in Gronlandiam navigaturis, nec ad Islandiam digressuris, cursus rectà in occidentem dirigendus est, donec Reykianesiam australissimum Islandiæ promontorium à latere, quindecim tamen milliarium Germanicorum distantia, assecuti fuerint, cæpto inde limite velificantibus apparebit celebris Gronlandiæ mons Hvarf, unà tamen die prius conspiciendum se exhibebit albicans nivibus Hvitferkus. Inter hos duos montes Hvarf & Hvitferkum intercedit promontorium nomine Herjolsnesia, cui adjacet portus Sandhofn dictus, publica Nordmannorum mercatorumque statio. Sin vero ex Islandia Gronlandia petenda est, ex Snæfellznesia, quæ quindecim milliarium Germanicorum intervallo caurum versus à Reykianesia extenditur, profectio instituenda erit, horis viginti quatuor directè in occidentem navigandum, inde in Africum flectendum, ut evitetur marina glacies, quæ Gunnbiarnarskeri objacet, deinde in caurum vela diem unum noctemque vertenda, excipiet nautas op-

E

tatus

tatus Sandvicæ , Herjolsnesiæ aditus portus. Ad hæc Episcopus Theodorus Thorlacius sequentia adnotavit. In discernendis , inquit, ventorum regionibus prisca minus curiosi, octo tantum principalium rationem habuerunt , nimirum cardinalium quatuor, totidemque intermediorum , collaterales reliquas ad has referre contenti : atque ita ventum, quod inter favonium vestvind & circium vestsudvest intercedit, ad favonium retulerunt, & sic de cæteris. Descriptio ex veteri membrana à Biorno de Skardza excerpta talis est.

Sapientum effatis traditur, quod stadiis Norvegiæ ad orientalis Islandiæ Horn septiduo navigetur, sed Snæfellznesia quadriduo ad Hvarium Gronlandiæ. Bergis in Norvegia semper in occidentem vavigandum ad Hvarium Gronlandiæ, at tunc Hialtlandia versus septentrionem transmittenda, si tamen prospectum nebulae non impediunt. Færeya autem versus austrum, ut medietas tantum montium appareat, nec propius Islandiam, quam
aves

aves, illius longissime evolant, aut balenæ enatant. A Reykianesia australis Islandiæ promontorio, ad Jolduhlaupam Irlandiæ (mihi quidem minime obviam, nî forte urbs Colagh) triduana in austrum navigatio est. A Langanesia autem septentrionis Islandiæ, qvatrihui iter est ad Svalbardium in finibus oceani versus septentrionem, diurnum vero à Kolbeins-eya ad septentrionalia Gronlandiæ. Dies autem naturales hic intelligi monstrant antiqvæ rationes hydrographicæ circa Islandiam, qvam Biornus de Skardza reliquit. Totius enim Islandiæ circuitum septidut navigatione absolvi statuerunt. In singulos autem dies 24 milliaria Islandica nautica sev triginta Germ: computarunt, spatiumqve universum 14 dodecadibus comprehenderunt, si per singula promontoria profectio recta institueretur. A promontorio eoo Horn per Hiorleifshofdium, nautis Portland, inde Reykianesiam, Snæfellz-jokul, Hornstrandas, Skagam, Langanesiam, ad idem punctum Horn. Nam hæc promontoria paribus intervallis singula 24 miliaribus Island: nauticis, sev 30

Germanicis distinxerunt. Quod si dies artificiales intellexissent, in singulos naturales 60 milliaria Germanica numerassent, quod absurdum. Erit itaque totius Islandiæ ambitus, milliarium Islandicorum 168. Germanicorum 210. A Snæfellznesia autem ad Hvarfum seu Herjolfznesiam Gronlandiæ mill: Island: 96. Germ: 115 $\frac{10}{70}$: Arngrimo hæc distantia visa est pugnare cum illorum traditione, qui dimidium æquor inter promontorium Snæfellznesia & Herjolfznesia emensi montes Snæfellz jokul & Hvitserkum simul conspicuos perhibent, ideoque vocem dægr, quam alii per diem artificialem, alii naturalem intelligunt, ad priorem significationem extendit, id vero Episcopus Theodorus Thorlacius egregie explicat. Alios enim bidui interstitium, alios quadrui exposuisse, & hos dies artificiales, illos autem naturales intellexisse, quo concessio tota distantia 57 milliaria non excedit, quantumvis mappæ illam ultra quadraginta non extendant. Notis autem ad prologum in Landnamam à se diversus, hæc conciliari posse negat: quod
autem

autem distantiam Islandiæ ab Irlandiâ tri-
duana navigatione metiatur, librarii er-
rore factum existimat, cum enim secun-
dum hydrographorum calculationem 150
milliaribus Germ: distent, tantillo tem-
pore antiquitus confici non potuisse con-
jectat. Sed de veteri compendiarîa via
hic non est sermo, cujus usum jam du-
dum glacies eripuit, sed ea, quam jam ne-
cessitas præscripsit. Sic enim de hac gla-
cie speculum Regale tradit, tantam nimi-
rum glaciei istius copiam, ut toto orbe
quantum cognoscimus, nullibi tanta,
pars adea plana, tanquam in ipso oceano
concreverit, quatuor aut quinque ulnas
crassa, inque tantum spatium à terra ex-
tensa, ut tribus quartuorve diebus super
eam profectio fiat, quæ tamen magis in
septentrionem, peliotemque, quam au-
strum aut africanum protenditur, ideo cur-
sus in africanum aut occidentem dirigen-
dus est, donec securitas ab ea tuto spere-
tur, deinde ad terram deflectendum. Sæ-
pius autem contigit, ut dum terra præ-
propere quæreretur, ut in hac impingeretur,
multorum quidem exitio, tametsi

quidam evaserint. Alios enim audimus, alios vidimus, qui oriolis per superficiem, quatuorque dies, aut etiam plures tractis, tandem ad terram cum navium merciumque jactura pervenerunt.

De his uberius ex præceptis Archiepiscopi Nidarosienfis Eirici Valchendorphii.

Anno MDXII. factus est Eiricus Valchendorphius Archiepiscopus Nidarosienfis, sub Rege Johanne. Anno autem MDXXI. variis injuriis, instinctu Regis Christiani Secundi occultisque mandatis, à ministris ejus vexatus, nec de vita securus, dum ad eum in Daniam ad excusandas sinistras ejus de se suspensiones trajicere statuit, sæva tempestate abreptus Amstelodamum pervenit, ubi Rex quoque præsens, dedi eum sibi frustra postulavit, cum ad Pontificem Romanum provocasset; qui tandem Romam profectus, supremum diem ibi Anno 1521. teste Museo Regio, clauferat. Hic tot annos derelictam Gronlandiam repetiturus, à Rege Christiano immunitatem ad decennium expetivit

vit, nec impetravit. Dum tamen in spe erat ejus consequendæ, navem instruxit, nautasque aliquos, etiam ordinis ecclesiastici delegit eò transmittendos, quos his præceptis instruxit, ex quibus quæ ad observandum cursum extant huc inferimus, reliqua inferius exposituri. A promontorio stadis directè in occidentem navigando, pervenitur ad eminentioris Hvarfsnesiæ litora, ibi æstus, vorticique pelagi minimum. Ad septentrionem autem undarum in montium faciem curvatarum, vorticumque se invicem contorquentium, funestum confluvium. Hac via insistens, intercedente oceani triente, ab Irlanda seu Hibernia, duobus ab Islandia dirimitur, sique hucusque in occidentem proceditur, conspicetur simul ad Borrho- libicum (nordvest) mons Gronlandiæ Hvítserkus, & Borrhopeliotem (nordost) Snæfellz Jokul Islandiæ, modo serenabit. Quod si ventus à septentrione irivalescat, velis sedulo obnitendum est, ne in occidui Irlandiæ lteris periculosos fluctus navis abripiatur. Sin vero ab austro, rectus cursus, quantum fieri poterit tenendus,

obnitendum tamen, sed ne nimium defle-
ctatur, donec mons Hvitferkus in aqvi-
lonem vetgat, tunc ad terram velis con-
tendendum, excipietqve portus Eiriks-
fiordi, non procul à prædio Gardis (id quod
minus consistit, cum Gardæ in Einarsfior-
do sitæ sint, idqve in ipso sinus limite)
Constituto in medio Gronlandiam inter &
Islandiam pelago, sudo cælo, simul in con-
spectum veniunt, Snæfellz- Jokull Islandiæ
& Hvitferkus Gronlandiæ: tunc pro vero
traditur, ultra triginta milliarium Islan-
dicorum nauticorum (30 vikr siofar) spa-
tium ad singulas harum terrarum non ex-
tendi, id est 37½ mill: Germ: nam quode-
cim milliaria Islandica nautica constituunt
15 mill: German: Id quod distantia inter
promontoria australis Islandiæ Reykiane-
siam, & occidentale Snæfellznesiam evin-
cit, quæ veteribus 12 mill: Island: cense-
tur, milliaria autem Islandica terrestria
etiam Norvegicis multo majora sunt.

Plura, de cursu ex Islandia in Gron-
landiam, ex iisdem præceptis, institu-
endo.

Ab australi finus Breidafiordi latere in occidentem navigandum erit, donec Hvitferkus appareat, deinde in libonotum, donec idem à septentrione pateat; exinde Deo duce sine periculo à glacie ad Gronlandiam convertitur, occurretque Eiriksfiordus. Ab ejusdem autem finus latere septentrionali in Libonotum, quoad Hvitferkus in aqvilonem deflectat, tunc quoque terra ut prædictum tuto petitur, quod si glacies obveniat in austrum navigandum, non tamen usque adeo, ut nimis Islandiæ appropinquetur, nam viginti ab illa miliaribus Island: mare ingenti æstu effervesceat. Irlandia à vulturno Gronlandiam spectat (sudost) Islandia à subsolano. Haftenus Archiepiscopi de navigatione instituenda præcepta exscripsi, ingeniosi-que lectoris judicio cum cæteris conferenda conciliandaque reliqui.

In libro chartaceo Serenissimi Regis, qui varias historias continet, post Kroka-Refi historiam vel potius fabulam sequentia extant. Grenland var byggt af Eiriki hinum Rauda, XIV. arum adr Christ-
nin var logtekinn a Islandi, enn þat faan
E 5 fyrst

„ fyrst fa madr sem Gunnbiorn het, og
 „ vid hann er kent Gunnbiarnar sker, þat
 „ er vi vikr fioar fra Geirfuglaskeri un-
 „ dan Reykianesi, og skal figla XII. vikr
 „ fioar fyrir sunnan þat, og sva ret til Gar-
 „ da a Grenlandi, og er þat biscops stoll
 „ þar. Hoc est: Grenlandia excultra fuit
 ab Eirico Rufo annis qvatuordecim, an-
 teqvam Christiana sacra publico consensu
 in Islandia recepta sunt, illam autem pri-
 mus invenit vir nomine Gunnbiornus, a
 qvo Gunnbiarnar sker, seu Gunnbiorni sco-
 pulus, nomen accepit, distat sex milliari-
 bus nauticis à Geirfuglaskeri, e regione
 (promontorii) Reikianesiæ; inde in au-
 strum ad duodecim milliaria nautica cur-
 sus extendendus, dinde rectà Gardas
 Grenlandiæ, qvæ ibi sedes est Episco-
 palis.

CAP. X.

*Continens Episcopi Theo-
 dori Thorlacii topogra-
 phiam.*

Cre-

Crescente in Gronlandia incolarum „
 numero coloniam suam divise- „
 runt in ulteriorem & citeriorem, „
 five occidentalem & orientalem, vulgo „
 Austrbygd & Vestrbygd. In occiden- „
 tali Gronlandia hos sinus & loca nota- „
 biliora nominatim Antiquitates recen- „
 sent. Straumfiord, ad hunc sinum exi- „
 stimo fuisse sedem Episcopalem Strau- „
 mnes. 2. Leirufiord cum promonto- „
 rio Esunes. 3. Svartfiord. 4. Horna- „
 fiord. 5. Lodinsfiord. 6. Kagnafiord, „
 ubi prædium Anavik, adjunctam habens „
 ædem sacram Divino cultui destinatam, „
 7. Agnafiord, ubi prædium Hof cum „
 æde sacra. 8. Andafiord. 9. Lisufiord, „
 ubi villa Saudanes paræciæ istius tem- „
 plo notabilis. Inter occidentalem & „
 orientalem Gronlandiam tesq̃vorum va- „
 sta deserta interjecta sunt, ad quæ ma- „
 rino itinere superanda sex remigibus u- „
 nica triremi vectis, sex dierum spatio „
 opus esse tradunt; alii autem interval- „
 lum illud duodecim miliaribus Norve- „
 gicis determinant. Orientalis Gronlan- „
 dia hos habet sinus ac loca celebriora, „
 Bergt-

„ Bergthorsfiord, Steinthord, Aufsbogs-
 „ fiord, Thorvaldzfiord, Dyrafiord cum
 „ isthmo ac prædio Dyranes, primæ apud
 „ Gronlandos ædis sacrae ac ecclesiæ fun-
 „ datione notabili, Eiriksfiord, qvi aliàs
 „ καὶ ἐξοκην finus Gronlandiæ (Grænlandz
 „ fiordrum) appellari consuevit. In hu-
 „ jus finus ostio duæ insulæ sitæ sunt, qua-
 „ rum exterior Heriaey, dimidia ad tem-
 „ plum Dyranesense, dimidia autem ad
 „ cathedrale pertinet. Interior autem Ei-
 „ riksey, Eirici Ruffi hibernis celebris est;
 „ ex sinistro latere ejusdem finus tres alii,
 „ versus occasum æstivum regionem in-
 „ trant, quorum primus Kollafiordus,
 „ alter Midfiordus ubi prædium Gardanes
 „ cum templo, tertius Strandafiordus,
 „ tres isti finus alibi communi nomine
 „ Midfirdir appellantur. Est adhuc ulte-
 „ rius in sinu Eiriksfiord celebris villa
 „ Solarfioll cum æde sacra ibidem extru-
 „ cta, cui vicina est Brattalid, villa egregia
 „ templo ornata, primum quidem Eirici
 „ Ruffi, postea autem prætoris vel Nomo-
 „ phylacis Gronlandici residentia nobilis.
 „ Ex aduerso autem Brattalid à dextero
 finus

sinus latere est prædium Stockanes ;
 non procul à faucibus sæpius jam repe-
 titi sinus Eiriksfiord est Ifafiordur, cum
 villa ac templo ejusdem nominis ; ex
 eodem sinu alter etiam continentem in-
 greditur , cui nomen Utibliksfiordur.
 Sinui Eiriksfiord proximus est Hvalsey-
 arfiordur , ab insula ad ejusdem sinus
 ostium sita Hvalsey denominatus, ad
 hunc sinum est prædium æde sacra or-
 natum, ejusdem cum sinu nominis. In-
 ter Hvalseyarfiord & Eiriksfiord est vil-
 la Regia Hølaftad, & hanc contra non
 procul à continente Langey insula haut
 exigua, in octo villas rusticas distincta,
 quæ ecclesiæ cathedrali tota subest, præ-
 ter decimas , quas ecclesia Hvalseyar-
 fiordensis colligit. Sinum hunc sequi-
 tur Einarsfiordur, sinus longus & tor-
 tuosus ab utroque latere alios duos
 emittens , à sinistro nempe Hafrsfiord,
 à dextro autem Austkarshord, ubi præ-
 dium Hofdi cum templo. Ubi termi-
 natur sinus Einarsfiord conspicua in
 primis est Episcopalis sedes Gardar, ac
 tem-

„ templum cathedrale egregiæ structuræ
 „ Divo Nicolao dedicatum. In hoc sinu
 „ hæc præter ea numerantur prædia
 „ Hardsteinaberg templo notabile, Lon-
 „ gunes vik, Dalr Hamar Förm. Integer
 „ hic sinus Ecclesiæ cathedralis Gardensis
 „ possessio est, una cum insula Rindzey ad
 „ ejusdem sinus ostium sita, ubi saxum
 „ fossile generosissimum reperitur, cujus
 „ supra facta est mentio. In hac etiam
 „ insula est communis venatio luporum
 „ ac cervorum, sed impetrata tamen ante
 „ venia ac consensu Episcopi Einarsfiord
 „ excipit Rafnsfiordur, qvi alium sinum
 „ exiguum, nempe Slettufiord ex sese
 „ emittit; ad sinum Rafnsfiord est cæno-
 „ bium S. Olalo sacrum, qvod virgines
 „ religiosæ, vulgo Nonnæ inhabitant, cui
 „ totus hic sinus subest; notandum au-
 „ tem est, qvod per sinum non tantum
 „ hic intelligamus illam maris partem,
 „ qvæ continentem ingreditur, sed terram
 „ etiam circumjacentem, qvam montes
 „ undiqve terminant, idqve semel mo-
 „ nuisse sat esto. Inter Rafnsfiord & Ei-
 „ nars-

narsfiord, est celebre Regis Norvegiæ „
 prædium, piscina egregia in primis cla- „
 rum, Rafnsfiord sequitur Siglufiordur, „
 cum prædio ac templo Vogar, cui pro- „
 ximus est Ketilsfiordur, sinus haut exi- „
 guus, ubi duæ paræciæ, Vik & Vatzdalr, „
 præter monasterium Canonorum Re- „
 gularium, S. Olao Regi & Divo Augu- „
 stino dicatum. Hrafnfsfiord excipit Hel- „
 liseyarfiordur ab insula adjacente Hel- „
 lis ey nomen sortitus, qvem sequitur „
 Herjolfsfiordur, ab cujus dextrum latus „
 prominet celebre illud promontorium „
 Herjolfsnes, ubi prædium ac templum „
 ejusdem nominis; hic in primis conspi- „
 cuus est famosus ille Gronlandiæ mons „
 Hvarf, qvi nautis ex Norvegia in Gron- „
 landiam navigantibus qvasi meta fuisse „
 videtur. A promontorio Herjolfsnesia „
 boream versùs petentibus, obviu8 est „
 sinus Skagafiordur, nec procul inde val- „
 lis Solvadalur, qvi Gronlandiæ cultæ „
 terminus septentrionalis fuit. Qvamvis „
 autem septentrionaliora Gronlandiæ lo- „
 ca à Gronlandis olim occupata atqve „
 habitata non fuerint, habitabilia nihilo- „
 mi-

„ minus esse, quousque Norvegiæ vel fal-
 „ tem Islandiæ latitudinem non excedunt,
 „ nullus diffiteor. Hæc fuit Gronlandia
 „ habitata sive culta, cujus orientalis pars
 „ præter sedem Episcopalem & duo Mo-
 „ nasteria, paræcias habuisse duodecim
 „ cum prædiis 190. Occidentalis autem
 „ pars, paræcias quatuor & villas 110. In
 „ boreali Gronlandiæ tractu notabiles in
 „ primis sunt montes duo, admirandæ
 „ altitudinis, Blaserkur & Hvitferkur à cæ-
 „ rulea glacie, & candida nive, quibus
 „ cacumina eorum perpetuo rigent deno-
 „ minati; horum prior Blaserkur, scili-
 „ cet bidui navigatione à promontorio
 „ Islandiæ occidentalis Snæfellsnes dista-
 „ re perhibetur, adeo ut nautis dimidi-
 „ um iter Gronlandicum emensis, simul
 „ cum monte Islandiæ Snæfells jokul su-
 „ do cælo conspici possit. Inter Gron-
 „ landiæ istos montes modo memoratos
 „ sinus duo terram ingrediuntur, Beru-
 „ fiordur nimirum & fiordurinn ollum
 „ lengri, hic ob insignem longitudinem
 „ & portus commoditatem, ille ob pisca-
 „ tionem & balænarum capturam maxi-
 „ me

me clarus. Vastissimus iste gyros, cu-
 jus ambitu Islandia continetur, Troll-
 botnar à gigantibus, qvi ibidem habi-
 tare existimabantur, veteribus audivit,
 glaciei istius fluitantis qvasi receptacu-
 lum est, qvam inde ad Gronlandiam
 meridionalem & Islandiam venti septen-
 trionales sæpe numero deferunt. Occi-
 dentale Gronlandiæ latus, veteribus in-
 cognitum, à feris qvibusdam homini-
 bus, qvos Skrælingia appellabant, coleba-
 tur, detexerunt illud annis retro aliquot
 Dani, præcipuè & Angli, qvorum iti-
 neraria in lateris istius delineatione po-
 tissimum secutus sum. De insula illa,
 qvam à Gronlandia meridionali fretum
 Forbischeri discriminat, antiquitates
 nostræ nihil peculiare habent. Arngri-
 mus Jonas in sua Gronlandia Skrælingia
 land appellare videtur, ego tamen cum
 ex mappis recentioribus, non unam,
 sed duas insulas ibidem situari animad-
 vertam, eas esse existimarem insulas,
 qvas Leifus, Eirici Ruffi filius, ex Vin-
 landia (Americæ) rediens obvias ha-
 buit, priusqvam Gronlandiam attinge-
 ret

„ ret: qva de re Arngrimi Gronlandia vi-
 „ deri poterit.

CAP. XI.

De iis, quæ in Gronlandia proveniunt.

Adjecit præceptis suis prædictus Ar-
 chiepiscopus merces, quas compara-
 ri volebat, quæ satis monstrant, quæ
 ibi animalia, vel progenerentur, vel ali-
 unde profecta capiantur, nimirum mures
 Zabellini, mastellæ alpinæ martes, sev
 mures Sarmatici, falcones albi, lince,
 lupi, vulpes, hyænæ, cetiphocæ, atqve
 inter eas genus quoddam Rostungr appel-
 latum, quod Arngrimus ita describit.

„ Amphibion est, inquit, licet sæpius in
 „ profundo quam arido vivat, 12. 14 aut
 „ 15 ulnas longum vel totidem crassum,
 „ quamvis quædam etiam in hoc genere
 „ minora. Cutis pilosa est, ut vituli ma-
 „ rini, vel longo crassior, ex qua restim
 „ simplicem viri robusti 60 rumpere ne-
 „ queant, prout in scriptis relatum inve-
 nio,

nio, dentes in superiore maxilla habet „
 duos insigniores, duas quandoque ulnas „
 longos (speculum Regale non ultra se- „
 qui ulnam.) His fertur in scopulorum „
 rimas, quæ ad litus sunt, adactis, pendula „
 phoca dormire, atque etiam interdum „
 in sicco litore, aut litoris stagnantibus „
 puteolis in recessu nempe maris undis „
 recrescentibus, aut dormiens, aut ab „
 undis destituta, piscatoribus, & incolis „
 præda fore, estque hæc bestia Gronlan- „
 diæ cum Islandis communis. Ex ipsi- „
 us cute restes olim & funes fiebant an- „
 chorarii, appellaturque lingua vernacu- „
 la, tam cutis quam funis ex cute factus, „
 Svordr. Unde Hallfredus nostras cum „
 æstu maris & tempestatis vi aliquando „
 funem anchorarium ruptum iri prævi- „
 deret „

Færum festar vorar „

ferr færök at knerri „

svord tekr heldr at herda &c. „

& swardreip inde facta, vox nota satis „
 nostris hominibus, hac Rostungeri cu- „
 te donata, nunc Islandi, Gronlandi ma- „
 gnam à Daniæ Norvægiæque Regibus „

„ gratiam inire olim soliti sunt. Hæc Arngrimus, sed notius jam animal vulgo Hollandorum, aliarumque gentium nautis præsertim Spitzbergam ad Balænarum capturam quotannis proficiscentium, quam ut descriptione egeat. De pugna ejus cum urfis niveis vetus scriptum addit, quod inter eos mira antipathia, odiumque capitale in atrox bellum utrumque concitet, non secus ac inter canes ac vulpes; pede ursus dente Rostungus rem gerit, nec congressus nisi utriusque exitio finitur. Rostungi captura periculo non caret, si à tergo invaditur, nam sentiens insidias supinum se præcipitans venatores opprimit, ipsorum exitium, mutua morte pensat, idque ob singularem dentium curam, quos sanguine aut cœno infici non patitur; notatum & bubulcum cum ligone ipsum peremisse; cum dentes luto asperferit. Hæc fide auctoris ab Arngrimo haut ut videtur persuaso omissa reticere nolui. Inter pisces, salmonem, aves, falcones albos Archiepiscopus memorat, diversarumque animalium exuvias acquiri mandat, argenti que & auri e venis terræ metal-

metallicis eruta; nec plura ex ipsius mandatis de istius modi fertilitate colligo. Speculum autem Regale, liber antea citatus præter animalia, quæ recensui, lepores quoque & capreas sylvestres addit, tanta abundantia, ut facile concludi possit, Gronlandiam terram esse continentem, neque enim tantam in insulis copiam ex paucis tantum advectis prognerari. Albos quoque urfos ibi natos, dispar à nigris genus. Illi enim per sylvas vagabundi equitium armenta quoque & pecora in remedium famis dilaniant. Isti vero glaciem amantes balenis & phocis victitant, adversus sævientiis oceani minas intrepidi per undas natando, ne phocis quidem aut balenis cedunt. Sæpe oris Norvegicis, id genus urfus, sæpius etiam Islandicis glaciæ advehitur, quam cum capiendis phocis scandit, sæpius evenit, ut latè in oceanum propulsus terras petere vereatur, ob grandium cetorum immanitatem, qui pariter illi atque ipse minoribus balenis infesti sunt. Tutum igitur asylum magnam illam glaciæ molem reputans, non temere deserit,

abunde enim ad victum phocarum fætus enitentium multitudo, quæ supra, & piscium quæ infra, ubi fætum fundunt, à balænarum rapina securum. Cum autem glacies propius terris appropinquans eas in conspectum producit, ipse quoque eas celeri natatu petit, uti factum esse tradit Undalinus Kelvigi in Finnmarkia ante aliquot annos, cum ursus niveus illuc proVectus magnis damnis incolas affecerit, prius quam illum occiderunt. Notatur quoque quod anno MCCCXXI, id genus magnæ molis ursus Islandiæ aqvilonaria incesserit; qui octo homines occidit, omnesque minutim dilaniavit.

Manſvetorum quoque animalium, bo-um, ovium, eqvorum magnum proven-tum, Bevius in ſua deſcriptione recensuit, id quod hic liber ſuo ſuffragio probat, qui caprorum quoque greges adjicit, volatili-um inſuper magna affluentia, cignorum, anatum, varii generis falconum alborum & cineraceorum, generis optimi corvo-rum, aqvilarumque etiam coloris albi, teſte Biorno de Skardza, qui hæc ſuo tracta-tui

tui inferuit. Nos (inquit) Islandi experimur, quod cum glacie Grolandica, huc quoque advolant falcones nivei coloris, utet corvi, tantum non ex omni parte albi, quin & nuper in universum albus conspectus est. Nidificat quoque in Strandis aquila tota alba paucos ante annos huc advecta, quam vivam quidem capere cum nequeant, occidere nolunt. Piscium balenarum phocarum ibi affatim, & harum sex genera speculum commemorat. Quae glaciem praecipue sectantur.

CAP. XII.

De generibus phocarum & cetorum ex speculo regali Islandico.

I. **G**rænselr, aliis Græselr, sex vel septem ulnas longus, albo & magno mystace, virorum senum instar.

II. Hasselr, raro terræ appropinquat, in alto degens parum minor Grænselo, albis maculis infectus, haut mansuetus.

III. Vodlufelr, Fleckufelr, aut Opnufelr, qui non proni sed supini natant, vel in latera conversi, natantem glaciem sequuntur, ubi perpetua alimenti spes, in Islandiam inde deveniunt, ubi centuriatim capiuntur, eorum pulli primo albi, inde cineracei, tandem matura ætate, magnis maculis pallescunt, ad quatuor vel quinque ulnas excrescunt.

IV. Ejusdem generis aliud Blodruselr appellatur, à membrana à capite dependente, quæ telo transfixa mortem ei affert.

V. Latrfelr frequens in Islandia, nam domicilium suum ubi progenerantur amant, singulisque annis colunt, quoad vivunt, variisque modis capiuntur, nimirum retibus, scopulisque aut arenis incumbentes ictibus, prudentes ut homines, & valde ad nocendum proclivi sesquiquartam aut quatuor ulnas æquant, planam glaciem habitu quando libet perforant, eamque penetrant.

VI. Ejusdem generis est Skemmingus duorum tantum cubitorum, miræ naturæ,
nam

glaciem septem ulnas crassam subire dicitur, halituque liquare, inque magnas lacunas proscindere, ubicunque libet. Latr-felr naturam ovium in multis refert peculiariter in tempore partus, ablactatione fol-bolis, & mammarum similitudine. Quidam Skemmingum Sela Kong seu phocarum Regem appellant, omnium phocarum minutissimum, ulnam longum.

Cetorum genera Gronlandicum mare eadem, quæ circa Islandiam natantia piscatoribus conspicua sunt, si non etiam plura certe omnia nutrire dicitur; notata sunt id generis sequentia.

I. Hnidingar, quorum maxima copia, in ulnas viginti, cum maxime excrescunt, quidam decem tantum assequuntur, quidam plures, sine dentibus & branchiis, nec infesti, vitant piscatores, sæpe tamen capiuntur, centuriatimque litoribus appellantur.

II. Hnisa, quinque ulnas longa, & quæ septem non excedit, parvis pro corporis modo dentibus.

III. Vognuhvalir, aliis hnidingar, ulnarum duodecim, dentibus moli corporis aptis, canina forma nec rabie cedentes, nam agmine in majores balænas irruentes, eas morfibus & impetu fatigatas tandem enecant, interdum non sine magna suorum cæde & jactura.

IV. Hofrungar, octo, aut cum maxime decem cubitorum, dentati pro staturæ modo, sed perinde ut superiores, canini dentis in morem.

V. Svinhvalr, ad viginti quinque aut triginta cubitos longi, cujus pingvedinem, si ullum animal manducaverit, non tamen in succum digerit, cum singula penetret perfluatque.

VI. Andhvalr quindecim cubitorum, prioribus natura haut dissimilis, nam liquor ejus haustus, per hominis interscalmia se transfundit, Svinhvali autem singula animantia penetrat.

VII. Hrafnhvalr seu Hrafnreidr colore albo, macræ carnis, quam pingvis plus habet, branchiis etiam præditus, longitu-

tudine quatuordecim aut sedecim ulnarum, benè sapit.

VIII. Hahiringr aliis Hafhirningr & Hafhvalr sedecim vel octodecim cubitorum, tota carne lardi instar, nihil macri habet, per latera albis maculis distinctus.

IX. Hvitingar in Islandia infrequentiores inter minores balænas, decem aut paulo plus ulnarum longitudine.

X. Sildreki, aliis fiskreki, id genus liber citatus, (speculum Regale) tradit, halecum omneque genus piscium copiam ex alto ad litora propellere, cumque possit, navigiis hominibusque nocere, semper tamen magnum iis emolumentum præstat, tanquam divinitus ad id subornatus, quoad piscatores cælesti munere capiendo licitè incumbunt. Sin autem rixæ aut etiam cædes interveniant, sangvisque in mare effundatur, tanquam præscius, omne piscium agmen, quod ante ad illos adigebat, in altum abigit, oblatoque lucro, ut indigenas iterum privat. In triginta aut etiam quadraginta ulnarum longitudinem extenditur cum longissimus, pingvis est,

gu-

gustuque ſuavis, cujus tamen captura Nordmanni abſtinent, intuitu commodi quæſtusque, quem iis præſtat, macræ carnis quam pingvis plus habet, branchias etiam breves, quæ ſuperiori palato, ut ceteris iſtius generis fixæ, ad ſeſquiulnam uſque immerguntur.

XI. Burhvalr, haut majoribus dentibus, quam ut ex ſingulis manubrium cultri, aut latrones alvei luſorii, ſeu ſcachiſdis conflari poſſint, navigiis ideo minus moleſti, quod ea fugiunt, ad quadraginta & quinquaginta ulnarum longitudinem excrescunt, ætateque matura, dentes ſeptuaginta habent, cum Svinhvali triginta tantum polleant. Caput exterius planum, ſuperne ſinuatum, tantæ molis, ut vaſa etiam ingentia immergi, iisque liquor ſeu oleum exhauri, queant, quod quoque animalibus hominibusque perinde ac Svinhvali vel Nahvali gaurum noxium eſt & inſalubre, vaſto in primis narium imbre ſeu interſtitio notatur.

XII. Sandlægia, quæ nunquam triginta ulnas excedit, nec ei nocet, quod in a-
rida

rida arena jaceat, tarde enim defatigatur, abundatqve lardo (ita liceat pingves ejus carnes appellare, qvod hanc speciem potissimum referant.) branchiis instructa ad manducandum qvoqve idonea est. Omnes, qvi planum habent dorsum, macris carnibus destituuntur, longioribus qvoqve branchiis, qvam macri isti gaudent, lingua illis magna, & saporis boni, qvod omnibus branchiis præditis commune est, faciliusqve pingvedo illorum, qvam macrorum liqvatur.

XIII. Slettbakr ulnarum viginti, nec ultra qvinqvaginta, tribus branchiis, interdum & qvatuor gaudet.

XIV. Ejusdem generis alii, maculis multis, nævisqve, ab illis distingvuntur, sexus fæmininus mamminis albis conspicuus, qvæ iis cum vaccis magnitudine pares.

XV. Geirhvalr qvadraginta vel qvinqvaginta cubitorum, svavis ut Sildreki, nec macra carne destitutus, nec branchiis.

XVI. Hafrkitti miræ naturæ, nam in morem armentorum circa ventrem pingve-

gvedine, retia referente, obducitur, longissimi ad viginti ulnas producuntur, pingves juxto ac crassi.

XVII & XVIII. Hrofsvalr & Raudkemingr, miræ feritatis aqvatilia, nam hominum cædibus non fatiantur, quorum naviga per omnia maria inquirunt, ut vectores occidant, ad esum inutiles, cetera noxii, quasi creati humani generis hostes, nec tamen Hrofsvalr viginti duas, Raudkemingus quadraginta ulnas excedit, aspectu ridiculus, rubra juba ut equus. Hrofsvalr aliis stockull appellatur, quod magna levitate plerumque falliet, supra oculos membrana, quæ inter fallendum, dum corpus per aëra librans naves destinat, decidens vero à scopo eum abripit, intestina ejus eqvinis similia, intra squamas villosus est.

XIX. Nahvalr edilis non est, nam tam hominibus quam brutis morbum, mox etiam mortem ejus accelerat, viginti cubitorum prolixitate, in piscatores minime sævus, vitat eos non insectatur, pingvedo ejus in lebetes elixata disparet, dentes illi minu-

minuti, præter unum decumanum, qui ex oris superiore palato prominet, candidus erectusque, candelæ instar, totus veluti torno globatus, septem cubitos longus ita è capite directus, ut nullius ad defensionem aut conflictum usus ei sit, quin & illum tanta cura colit, attingi ne permittat. Hæc balænarum genera esui insalubria literis prodita sunt, Svinhvalr, Hrofshvalr, Raudkembangr, Andhvalr & Nahvalr.

XX. Skeliungr piscatoribus infestus, naves natatu atterit, navigantibusque se obijcit, ita ut in eum navis necessario sit dirigenda, quam si potest evertit aut confringit, septuaginta aut octoginta ulnas longitudine assequitur, in usum alimentum, hominibus acceptus, quippe pingvis sine macra carne, cum branchiis ut alii planis dorsis.

XXI. Nordhvalr aliis vatzhvalr, idgenus gratum hominibus pabulum, longitudinem cubitorum, octoginta, vel nonaginta crassitudine æquat, id quod funali mensura compertum est, caput trientem conficit,
pu-

purissimus piscium, cum nullis alimentis præter vapores cælestes pluviamque & caliginem victitet, nihil enim in ejus intestinis, quoties captus est, inventum est, sed alvum vacuum ostentabat, oris aperiendi exigua ei facultas, nam branchiæ per medias fauces explicantur, idque illi sæpius exitio fuit, cum occludere apertum nequiverit. Navibus haut inimicus, dentibus caret, branchiis ad tredecim ulnas, cum ad maturam ætatem pervenerit, extendit, sine macra carne sicut omnes, qui lato dorso à cæteris disparantur, quandam habet Slettbako similem, quam omne cetorum genus planam geret.

XXII. Hafreidr balæna ulnarum sexaginta aut paulo plus, parvum cornu gerit; esu gratissima, Sildreko aut Geirreido comparanda.

XXIII. Reidr, usitatissime Steipireidr, qui dulcedine omnes superat, mitis, nec navibus metuendus, qui à Nördmannis maximus captus est, centum & triginta cubitos æqvavit, valde pingvis, branchiis gaudet, sed dentibus caret, ipsius sperma
fi

si caperetur, panacæa quædam esset contra omnes morbos, oculorum capitisque dolores, tremorem artuum, lepram plurimosque alios vitiosi corporis affectus, aliorum quoque cetorum spermata, magnum in medendo usum habent, huic tamen non comparem. Jamque plurima cetorum genera in Islandia nota exposita sunt.

CAP. XIII.

De monstris marinis, & absurda speculi Regalis narratione.

Hafftrambus & Margya, ille mole ingens statura erectiore è mari emittens in humanam formam effigiat, caput, collum, oculos, nasum, mentum, singula in illam corporis similitudinem repræsentat, supra oculos veluti galea in conum acuminata, manibus quidem & humeris caret, horum tamen suprema in utroque latere refert, inde per inferiora tenuatur extrema usque, nec constat an

G

in

in caudam longam pyramidalem an obtusam breviorē definat, nec squamis an nuda cute obducatur, tantum glacialis apparet, nec unquam sine subsecuta fæda tempestate ab ea regione, cui faciem obverterat, aut se subducens immerferat. Adverso ad navem corpore, omnibus excidium, averso, procellosum quidem mare, nec tamen ineluctabile portendere solitus. Illa figura muliebri zonam usque facie ingenti & formidabili, acuta fronte, rugosis genis, magno ore, latis oculis, proluxa coma, magnas pectore mammas, quæ sceminam arguant, gerens, longis brachiis, digitis invicem in morem avium palmipedum convinctis, circa caput collumque hominem, infra zonam piscem, squamis cauda pinnisque referens, sæpius se aquis immergens piscem maribus tenens emerferat, raro & hæc visa, nisi calamitosi cœli prænuncia. Et hæc inter aquatilia monstrosa, tritones sirenesque nec alibi ignota memorantur.

Restat unum quod auctor exponere horret, nec immerito, neminem enim puto illud ita observasse, ut naturam ejus asse-

assequi possit, & non potuisse ipsa hæc relatio satis docet, ita enim describit, ut cuius pateat describi nunquam posse, mihi fas hæc ut cætera ejus verbis exponere. Hafgufa, inquit, cetus unus, quem exponere extimesco, mansuetus quidem, nec terris propinquus, neque piscatoribus, nec id genus piscium putem se in mari multiplicare, nec longitudinem ejus ulnarum mensuram rite explicavere, nam quibus visus est, terræ quam pisci similior apparuit, neque unquam captus aut ad litora appulsus memoratur, nec videtur præter unam aut duos in singulis magni oceani pelagis existere, nec commistione propagari, cum solitudinem ament, nec reliqui pisces consisterent, si in aliorum cetorum morem propagarentur, propter corporum pastusque immanitatem. Quidam eum Lingbak appellant, quod ericia muscoque velut confusus appareat. Cum autem esurit, ingenti ructatione suavissimum odorem spargit, quo perfusa totius oceani vicinia, quicquid balænarum pisciumque in Neptuniano isto agro pascitur, ad tantas delicias agminatim allicit, ritumque

ctumque hiantis monstri in magni sinus latitudinem expansum ingreditur, donec immensæ voracitatis ventre repleto ipse satur, occluso rostro, ingestam tantæ molis saburram condit, quam toto deinde anno digerit, neque enim sæpius quam semel quotannis cibari dicitur. Literis quoque proditum est, quod Episcopus Sanctus Brandanus, supra hunc piscem sacra missæ in honorem Dei celebraverit, quibus finitis piscem se mari immerfisse, coqvum autem nautarum ejus ollam coqviniariam reliquisse, quam dum repetiturus adremigasset, piscem se sub undis condidisse. Atque hoc, prodigioso epilogo narrationem de cetorum generibus auctor concludit, Brandanus ille Scotus fuit, tractaque hæc fabula videtur ex insula de ejus nomine appellata, quæ opinione nautarum Lusitanorum centum milliaribus à Canariis insulis versus occidentem jacet, aliquando conspicua, sæpius tamen inconspicua, de quo videri poterit Hofmanni Lexicon voce S. Brandani insula.

Sed nec maris Gronlandici indoles minus monstri habet; nam veluti universa
pro-

procellosa oceani cælique vis, singularum-
que undarum, per aquarum comitia, late
dispersum agmen, tanquam è composito
trifariam se colligens, in tres immanes
cumulos montibus celsiores coit, gyris-
que continuis, vastissimisque mæandris
nullibi intersectis, totius spatiosissimi æ-
qvoris pomeria ambit, & velut perpetuis
septis inclusa, præruptarum cautium spe-
cie cingit & obsidet, Hafgirdinga appel-
lant, paucissimaque exempla eorum,
qui inde evaserint, extant, dari tamen, qui
singulari divina clementia eluctati fuerint,
ipsa descriptio ab illis excepta fidem facit,
licet forte in majus aliquantum, ut fieri
assolet, aucta & latius exportata.

CAP. XIV.

De constitutione cæli.

Citatus auctor tradit pacatiorem mul-
to in Gronlandia quam Islandia aut
Norvegia aeris statum, constantio-
remque, nec frigus ibi pariter sævum,
solis luce eam crebrius coillustrari, inter-
dum

dum tamen immane frigus, violentiores-
que quam ullibi tempestates grassari, sed
nec diuturnas, nec nisi post longi tempo-
ris interstitia, nec unquam tantas, ut fe-
ras exaniment aut eliminant; id quod
de cultis intelligendum, quæ tamen pro
climatum diversitate multum variare
videtur: verum Gronlandiæ vicini-
tas Islandiæ plurimum nocet, nam ex
montibus illius perpetua glacie tectis,
immodici venti vis nivæque procellæ de-
missæ eam maxime affligunt. Notat &
auctor meteoron illud, quod Nordriios
appellatur, tanquam Gronlandiæ peculi-
are, quod tamen Islandiæ extremisque
Norvegiæ cum illa commune est. Imo
& hic in nostra Korinte sub lat: gradu 59
sæpius conspicuum; sed quod magis ibi
regiones cœli inflammare videatur, qua-
si ab illa origine alio diffusum, dum illam
depingeret, illud quoque descripsit. In
modum diffusissimæ flammæ procul ar-
dentis septentrionalia cœli corripit, in-
que editissimi longissimique aggeris for-
mam panditur, mox tanquam multæ or-
gani pneumatici fistulæ lev calami juxta
se

se invicem ordine collocati in iectu oculi
 fursum deorsumque feruntur, se momen-
 to nunc ad superiora attollit, nunc ad
 inferiora deprimit, ut celeritatem ejus
 nemo, qui non perspexerat, cogitatione
 assequi possit, intermenstrui tempore, &
 cum luna principiis extremisque mensi-
 um in cornua curvatur, obscuris nocti-
 bus, tanto splendore coruscat, ut foris &
 intra ædes, ubi per fenestras radios vibrat,
 non minus quam luna impleto orbe mi-
 cet; Illa autem plena languidius lucet,
 cumque fulgidissima luce tripudiantis spe-
 cie arctoi cœli climata persultat, protinus
 in tenebras fumidosque vapores dissolvi-
 tur, rursusque alia loca, ubi prius extin-
 ctum visum est, accenditur, parique sem-
 per velocitate & nitore circumagitur; die
 redeunte disparet. In eo autem Petrus
 Claudii hallucinatus est, quod eousque
 ad superiora attolli negavit, ut ultra
 Gronlandiam Islandiam & extrema Nor-
 vegiæ conspiciatur, ut modo monstratum
 est. Hoc addam, quod his oculis in Islan-
 dia conspexi, nimirum non semper me-
 teoron hoc in modum choreas ducentis

spectaculum præbere, sed continuo fulgore; sibi tamen interdum inimicum se invicem magno terribiliqve impetu collidere; parvulus eram, sed memini, viros quoque ad trucem illius aspectum obstupuisse.

CAP. XV.

De Gronlandorum victu.

Quamvis opulentiores experturi, an fruges ibi provenerint, semina arvis immiserint, parce tamen segetem produxerunt, gelu frigoreqve obstante, plebs autem, neque panem novit, nec fruges viderat (id quod ex historia refellitur) pascuis autem admodum læta fertilisque terra traditur, profertqve corpora magna pinqviaque armentorum & pecorum, boves, vaccas, oves & capras; hinc butyri, casei, lactariorumqve largus proventus, præter ferarum terrestria & marina prius commemorata. Sylvas autem Gronlandiam producere ex Bevii relatione cap: VII. exposita manifestum est, ubi
in

in Ranseya publicam in sylvis urforum
niveorum venationem commemorabat.
Meminit & venationis & saltus magni in
prædio Dalo, & in fine (quod Petrus Clau-
dii aliique habent, nos vero ibi omifimus)
celfis in montibus, & profundis vallibus
provenire glandes magnitudine pomorum
efu jucundas, id vero, quo Bevii relationem
claudit, nimirum quod triticum par opti-
mis illic nascatur, quandam contradic-
tionem involvere videtur, quam Scriptor Ger-
manus cap. VII. quoque agnoscit & diluit,
ex diversorum climatum, quibus Gronlan-
dia subicitur, distantia, ut sterilitas terræ
extremis boreæ fertilitas australibus com-
petat, qualis etiam diversitas in Svecia &
Norvegia observatur, ubi par cum Gron-
landia latitudo, nec ipse auctor, quæ de
gemina in Norvegia messe hic tradidit de
suo finxerat, nam assertorem habet, si
non sine dubitatione, Verelium, qui no-
tis ad historiæ Gotrici & Rolfi cap. I. pag.
17. ita scribit. „ Sed nunquid bis in an- „
no messem in Scandia fieri ais? non „
ajo, illud dico, quod fatum est intra duos „

„ menses in tractu borealiori matureſce-
 „ re, & in horreum convehi; itaqve cum
 „ ſeſtrem hic diem ſcirent, (agit de
 „ ſcriptoribus antiquis, Plinio, Martiano,
 „ Capello, Diodoro Siculo) & tantillum
 „ tempus inter ſationem & maturitatem
 „ deprehenderint exteri, meſſem quoque
 „ bis in anno fieri poſſe non abſurde col-
 „ ligebant, quamvis id uſu non veniret.
 „ Certe id Episcopuſ Nidarofienſis Ar-
 „ nolduſ de Fine, qui ad ſollicitatum à
 „ Verelio eundem Diodori ſiculi locum
 „ hæc commentatur. Aio, inquit, ſi ve-
 „ ra eſt veterum fama olim geminam in
 „ fertiliffimo Voſſiæ, & Sogniæ Bergen-
 „ ſis tractu floruiſſe meſſem aſſeveranti-
 „ um, & vidi ipſe aliquoties prata tribus
 „ aut ad minimum duobus ſæniſeciis in
 „ fertili Bergarum ſolo quotannis gaviſa.
 „ Hiſ argumentis inductuſ, laudatuſ Scri-
 „ ptor credit australia Gronlandiæ ſub
 „ eodem, quo Uplandæ Sveciæ, gradu,
 „ frugum quoque feracia eſſe, que ſe-
 „ ptentrionalia plane deſtituuntur.

CAP. XVI.

*De iis quæ vel Gronlandi
gesserunt, vel alii in eo-
rum terra perpetrarunt,
peculiariter autem primo
fabula de Helga Bardi
filia.*

Expositis, quæ ad originem cultæ
Gronlandiæ, situm, proventumque
pertinent, narrationis ordo nos ad
ea, quæ ibidem vel à civibus vel peregrini-
nis gesta sunt, rectâ ducit. Ea vero in
quantum literis consignata sunt, ut nu-
mero admodum pauca, ita ipsa tenuia
sunt, si religionis reformationem, & quæ
eo referuntur, utet Vinlandiæ inventio-
nem excipias, in cæteris quædam quo-
que non fabulosa, sed meræ chimeræ: in
singulis exponendis temporum ductum
sequar.

Agmen ducit Helga, Bardi, Dumbi
Regis filii, aliàs Snæfellzas, seu nivosi
mon-

montis Deastri, filia, quæ anno DCCC-LXXXVII septidui spatio ex Islandiæ promontorio Snæfellznesia glacie Gronlandiam provecta, perhibetur; quam narrationem Arngrimus exponit, & tanquam veritati litantem propugnat, nos autem ut absonam in libro, quæ Series Regum Daniæ inscribitur cap: III. explosumus. Res à limine repetita talis est. Pater ejus Bardus, natus Dumbo, maris Dumbici eponymo, adjacentisque districtus Rege, matre Miolle, Snæris Kvenniæ Regis filiâ; è paterna domo rapta perhibetur, idque decimo tertio anno (non ut in Serie Regum Daniæ calculum perperam subdixi octodecimo) ante natum primum Norvegiæ Monarcham Haraldum Pulchrichomum (quem anno DCCCLIII. aut anno sequente in lucem editum in Historia Norvegica ostendimus) æræ Christianæ DCCC XL. vel qui proxime sequitur. Decimo ætatis ejus anno Christi DCCCL. Dofrio monticulæ (à quo Alpes Dofrinos denominatos comminiscuntur) à Patre educandus traditur; triennnio post, ætatis decimo tertio, filiam

liam ejus Flaumgerdem, matrimonio fibi junxit anno Christi DCCCLIII.; exinde quinquennium apud socerum remansit, ibique hanc virginem, de qua nobis sermo, progenuit. Anno autem DCCCLVIII. inde in Halogiam migravit, fixitque sedem domicilii in sinu Skialftio. Ubi cum annum exegisset, uxore Flaumgerde orbatus est, anno DCCCLIX. cum tres ex ea filias suscepisset, quarum veterrima hæc ipse Helga erat, & per consequens in domo Dofrii nata ante annum DCCCLVIII. Brevis postea Haraldus Pulchrichomus puer quinquennis, patriis Penatibus pulsus, in nutricatum Dofrii receptus traditur, elapsoque quinquennio patri in regnum successisse anno DCCCLXIII. vel sequenti. Duodecim deinde annis Monarchiam molitus, obstitentes vel expugnavit vel regno excedere compulit, ita ut exacto biennio Ingolfus, quam sexto regni ejus anno insperaverat, Islandiam primus omnium incolere cæperit, anno secundum nostrum calculum DCCCLXXVII. vel sequenti, cujus

jus exemplum magna principum proce-
rumque regni pars secuta, cum deditio-
nem facere nollent, subjectam sibi ple-
bem, eo secum abripnerunt. In his Bardus
fuisse perhibetur, qui postquam patrem
à gigantibus cæsum, auxilio fratris ute-
rini ultus esset, eò unà cum illo pluribus-
que aliis migravit; quo vero anno id fa-
ctum sit, notatum non est. Frater ille Bar-
di uterinus, cujus memini, Thorkell di-
ctus est, cognomento Raudfeldus, patre
Raudo, qui gigantis Svadii de Dofrii fi-
lius erat, cui mater Mioll denupsit, post
cædem Dumbi, quem gigas alter nomi-
ne Hardverkus decem & septem sui simi-
libus succinctus solum securumque aca-
tio vectum oppressit (non tamen inultum,
duodecim enim eorum antequam oc-
cumberet occidit) regnumque ejus sibi
subjecit. Interim Thorkell adolevit, quo-
ad mater quoque in fata concessit. Tum
ille in Halogiam ad fratrem Bardum con-
cessit, qui tunc ex alia uxore, nomine
Herthrude, Hrolfi divitis filia, sex filias
progeneravit, ibique apud eum habitavit,
ducta

ducta uxore Eygerde Ulfi Halogenfis filia. Inde fimul profecti, transmiſſo mari Dumbico, Hardvirkum cum triginta gigantibus incendio peremerunt. Cum ibi intuitum eſſet, in Halogiam redierunt, ibique permanſerunt, quoad Haraldus Pulchricomus Norvegiam ſibi ſubegerat; quo perfecto, cum omnes ad tributa adigeret, ad vim ejus evitandam in Islandiam migrarunt; cumque ſuum quisque prædium, nec procul diſſita inſideret, inter liberos eorum, puerilia exercitia ludique ad fluvium nomine Barna (tenellorum flumen) inſtituti ſunt, ubi Bardi filiæ cum filiis Thorkelis colludere ſolebant. Accidit autem glacie litori appulſa, cum contentioſius circa oram maritimam luderent, nec fratres patrueles ſororibus, nec illæ iſtis cederent, ut incalſcentibus animis, Raudfeldus Thorkelis filius, Helgam, in concreti æqvoris particulam ſeu tabulam protruderet, quæ, vento concitante, litore propulſa ſeptimo eam die in Gronlandiam travexit, cum Eiricus Rufus annum eam incoluiſſet, quod certe de coloniis eò deductis intel-
ligen-

ligendum, ex iis, quæ sequuntur, apparet. Mira res visa est, sed relationem familiæ, quam professæ erat, nobilitas firmavit, Eirico haut ignota, cum minoribus ejus annis Bardus in Islandiam deveniret. Hyemabat eo tempore apud Eiricum, vir inter Islandorum primates haut postremus, Skeggius de Midfiordo mercator celebris: Is eam (erat namque speciosissima) in suum contubernium accepit, hyememque cum ea consuevit, quo tempore monstrosi gigantes (troll) maritus & uxor, & eorum filius incolas Eiriksfiordi infestabant, magnaque damna intulerunt, homines navesque luxando, ad quos amoliendos accinctus Skeggius, rem periculosam feliciter, ope tamen Helgæ, expedit, quæ eum tantum non è faucibus orci eripuit. Extat carmen, nec ab Arngrimo omissum, quod in Gronlandia hunc in modum fecisse traditur, cum patriam animo recolligeret.

Sæl væra ek
 ef sia nædi
 Burfell bala
 bada londranga

Adol-

Adalþegne hola
Oc ondvert nes
heidar kollu
og hreggnafa
Dritvikar mol
fyrir dyrum foftru

Qvæ Arngrimus ita explicat. Felicem me ſi patriam videre, & domeſticos Lares reviſere contingat, promontorii enim lingula, ubi pater Helgæ habitabat, dicitur aundrt nes, ſimul etiam viciniae nomina propria rhythmus continet. Proxima æſtate Skeggjus (nam in Norvegi- am ut Arngrimo, ita ut huic Scriptori) in Islandiam rediit, Helgamque ſecum domum revexit, ibique detinuit, non autem duxit, cum uxorem legitimam haberet, quam pater deinde repetivit & abduxit, id quod ei ingentem ſollicitu- dinem incuſſit: paternæque domus per- tæſa, hoſpitia commerciaque hominum diuturna vitavit, inculta ſolitudinesque pevagata. Interea unam hyemem, in celebri auſtralis Islandiæ villa, Hiallio tranſigebat, nomine genereque diſſimu- lato, ubi cum in extremo cubilis lecto,

H

info-

insomnium noctium tædium citharæ pul-
fu plerumque levaret, quidam alienige-
na, nomine Rafnus, quænam esset ex-
ploraturus, propius accessit, eam vero
serica interula velatam sedentemque de-
prehendit, qui ut formæ lenocinio ca-
ptus, lectum quoque conscendere nite-
batur, vi repulsus, brachio costaque con-
fracta discessit, nec illa ibi exinde diuti-
us morata, patriam, aliam semper perso-
nam mentita, late peragravit, interim
solitudinem suam hujusmodi, rhythmo
quandoque deploravit.

Braut mun ec bradla leita
brestir ei strid i flestu
mer tyrir meniaryri
mun ec dagliga kalaz
þvi ec audspenni unnac
alteitum sefa heitum
forg ma sist þvi byrgia
sit ec ein trega greinum

His addit Arngrimus. „ Skeggii ne-
„ potem ex filia Gesterum nomine, vi-
„ rum ob res gestas perquam celebrem,
„ ad annum ætatis septimum enutrivit.
Id.

Id quod de fœminâ hac paulo prolixius recitandum fuit ob circumstantias non paucas, rei veritatem afferentes. Plures tamen superfunt, quæ hanc narrationem fortius propugnare videntur, quas in gratiam eorum, qui historiam hic quam fabulam agnoscere malunt, adscribere non pigebit loco minime alieno, cum de Gronlandia, & iis, quæ ibi gesta sunt, & inter ea tam prodigioso casu, agatur; prius tamen horum cohærentia expendenda erit. Helgam in domo monticolæ Dofrii natam auctor indicat, annum enim tantum mater ejus vixit, postquam inde discesserat, relictis tribus filiabus, quarum hæc natu maxima. Ante igitur annum DCCCLVIII nata erat, virgo erat, & admodum adolescens, cum pueriles ludos, cum patruelibus (quorum alter undecim, alter duodecim annos nati erant) exerceret; fluvijs quoque indicio est; Barnaa, quasi synepheborum amnis. Aut itaque Gronlandia ad quam translata est, prius culta erat, aut hæc falsissima; quovque pauciores annos ei damus, tantò magis epocham in-

ventæ excultæque Gronlandiæ exaltamus, quò plures, relationem de ludis puerilibus infringimus. Inspiciendum igitur, quo annorum circulo Bardus in Islandiam migrare poterat. Anno DCCC-LVIII. in Halogiam pervenit, anno sequente uxorem amisit. An pater ejus cæsus fuerit, postquam illuc pervenit, an cum in Alpibus Dofrinis vixit, non liquet; certe post annum DCCCL. cum ad Dofrium eum transtulisset, cæsus est, materque Bardi iterum nupserat, deinde filius, ex illo conjugio natus, uxorem duxerat, tandemque Bardo socius patrem ultus est, inque Halogiam iterum rediit, ibique remansit, donec simul cum Bardo in Islandiam trajecit, singula annis XXVII. perfici possint; ad annum usque seculi LXXVII. vel sequentem, cum Ingolfus eam primus incolere cepit, qui annus erit XIX ætatis Helgæ, aut etiam vicesimus. Bardum autem posterius eo concessisse necesse est. Verum quo serius id contigisse statuimus, eo magis ætas Helgæ non pueritiam sed adolescentiam transcendit, imo ultra usitatæ senectæ

etæ terminum, si Eirico Rufo juvene ut ipse confessus perhibetur. Anno enim CMLXIV. in aula Comitis Haconis de Hladis, cum Thorgilse Orrabeini privigno, amicitiam junxisse, Floanorum historia ad calculum redacta monstrat, ætatis Bardi CXXIV. Helgæ CIV. & hoc tamen ante cultam Gronlandiam: de cujus initiis si vel maxime ambigeretur, tamen omnem dubitationem unus Arius Polyhistor satis adimit, qui testimonio viri, qui Eiricum Rufum, colonias eo traducentem secutus est, relationem suam stabilit, ab avo suo communicatam. Atque his satis evincitur, quicquid de Helga traditur, meram esse fabulam, nihilque momenti habere, notas quoque locorum, quæ carmine continentur, Helgæ; dum in Gronlandia constituta esset, pariter affictas, cætera inspiciemus. Laudata historia cap: VI. ingentes animi motus Bardi ob orbitatem filiæ hunc in modum describit. Bardus, inquit, cognito filiæ fato, æstuans ira, ad filios fratris Raudfeldum & Solvium, quorum alter undecim annorum, alter duodecim fuerat,

rat, properans, singulis manibus singulos correptos in montem deportavit, Raudfeldumque in cavernam, quæ ex inde Raudfellzgia appellatur, præcipitem dedit, Solvium autem è præcipitio quodam, quod ab illo Solvahamar nomen in posterum obtinet. His peractis domum rediit, cæsosque à se filios fratris professus est; quod ut frater Thorkell cognovit, Bardum persecutus, cum in via offendisset, contensiosissime cum illo coluctabatur, sed viribus inferior, fracto crure succubuit. Claudicans inde domum Amarslapam cum pervenisset, obligato crure, cognomen Bundinfotr inde contraxit, quod obligatus pes redditur. Mutatis deinde domiciliis, in australis quadrantis provinciam Rangarvallas, ad Hængum, qui totam primus occupaverat, migravit, & ex ejus consilio, tractum circa montem Thrihyrningum occupavit, interque primos cultores numeratur, ejusque progenies exponitur, cum libro originum Islandiæ Landnama & Niala consentiens. Verum de his, ut & de Bardo, altum utroque silentium.

Sed

Sed nec vindicta luctuosam filiae memoriam delivit, humani consortii pertæsus, agros possessionesque inter amicos divisit, & Sigundo Ketilis Thistilis filio, qui Bardum in Islandiam secutus traditur, primum prædium, quod ipse occuparat, & primus insedit Laugarbreckam (quod origines pariter silent, sed Sigundum primum occupasse tradunt, majori verisimilitudine, cum pater ejus finum Thistilfiordum in boreali quadrante prius occupaverit, quam quod Bardum ex Norvegia secutus fuerit) Thorkeli Skinnvefiæ propinquo suo, villam Oxnarkeldam. Ipse quo concesserit pro certo non definitur, tantum existimatum est, quod edita montis ascendens, vastum ibi antrum ingressus deinceps incoluerit, quod & ad vitæ genus indolemque ejus aptissimum visum sit, utpote qui id à majoribus acceperat, & consuetudine in domo soceri Dofrii sibi familiare fecerat, ipse robore Trollis haut ulla ex parte inferior. Inde invaluit, ut votis quoque ad necessitates vicinorum sublevandas invocaretur, Snæfellzas index nivei montis Deus ap-

pellatus, nec cultores suos in posterum
frustratus, fidem conceptæ de se opinio-
ni, latis in periculis auxiliis, præsensque
sæpius visus conciliavit, cujus exempla
qvædam adducuntur, qvæ huc inferre
non attinet, nihil enim divinitatis habent,
& si quid in iis hominum vires superat,
supra tamen malorum geniorum haut at-
tollitur. Quin & singula conficta esse, vel
levi examine convincetur, itaque ut indi-
gna prætereo, contentus memorasse. Id
quod plurimi momenti ad auctoritatem
narrationis stabiliendam habet, quo etiam
refero locorum nomina à Bardo ejusque
comitibus, cum primum insulam ascen-
derunt, assignata, eorumque occasiones.
Sunt autem hæc. Cum primum navis
ad litus appulit, eam in exiguum sinum in-
duxerunt, ipsi cavernæ montanæ immi-
nentem rupem subeuntes sacrificia perpe-
trabant: manet deinde loco nomen Trol-
lakirkia, id est Trollorum fanum, nave
deinde ad angulum sinus deducta, alvum
dejecerunt, quem ab aggestis excremen-
tis Dritvik nuncupabant; postea cum
propinqua conjunctim lustrarent, serva
Bar-

Bardi nomine Kneif, promontorium quoddam dono ab eo impetravit, Kneifarnes exinde dictum, ibi capax quoddam antrum ingressi confilia conferebant, quod Saunghellir, quasi canticorum antrum nominabant. Ad parvum deinde stagnum accedens Bardus corpus abluit, quod inde nomen obtinuit, Bardarlaug, quasi Bardi lavacrum, nec procul inde domum statuit, appellavitque Laugarbreckam, id lavacri crepido vertitur. Ingialdus Alfarini filius Vali nepos inter comites Bardi ipso consulente pradium Ingialdzholem sibi asseruit. Groa, uxor viri, inter nautas Bardi, nomine Skialdi, maritum fastidians, antrum eruit, & quoad ille vixit sola incoluit, de nomine illius Grouhellir postea dictum; post fata illius, disponente Bardo, nupsit agnato ejus Thorkei cognomento Skinnvesiæ, qui natus ad boreale maris Dumbici latus, panni defectu, corio phocarum involutus id cognomen contraxit. Ancilla Bardi Skinnbrok Skinnbrokarlækum inhabitavit. Inter nautas Bardi unus, nomine Svalus,

uxorem habuit Tufam, quorum uterque in Trollorum naturam degenerantes, ne-
mine animadvertente se subduxerunt, in-
que propinquo monte occuluerunt, ad
furta deinde conversi, à Bardo vix ac ne
vix quidem opprimuntur, Svalamol inde
à Svalo, Thufubiorg à Thufa nomina
consecuta, hodieque retinent. Bardus
Heyangrsbiorni filius, Bardi hujus socius,
altera nave una cum hoc nostro, socia na-
vigatione Islandiam cum peteret, occiden-
talia insulæ prævectus, in sinum septen-
trionis quadrantis Skialfandafliotz os deve-
nit vicinamque vallem universam sibi vin-
dicavit; postea observato ex constitutio-
ne cæli australia insulæ septentrionalibus
fertiliora, eo migravit, totamque Fliotz-
hlidam occupavit. His inqvies, si fides
narrationi adstruitur, actum est de reli-
quorum, non Islandiæ modo, sed omni-
um pene gentium, ab hoc argumento de-
ducta monumentorum auctoritate; his
enim inter fundamenta præcipua historia-
rum Norvegicarum Islandarumque con-
ditores usos Seriei Regum Daniæ Lib: I.
cap.

cap. VI. ipse confessus sum ; fateor , nisi fide dignores Scriptores reclamaret , isti nimirum qvi origines Islandiæ concinnarunt , ut dicti libri cap. III. monstratum est. De fratre Bardi Thorkele Búndinfo- to dictum est. Par erit iudicium de Bar- do Biorni Heiangrensis filio , de qvo Land- nama in quadrante septentrionali cap: XVIII. & XX. pag. 119 & 124 , Sigmun- do Ketilis Thistilis filio , cui Laugarbre- ckam, villam, qvám incoluit, suarum præ- cipuam donasse traditur. Landnama in occidentali quadra cap. XVII. pag. 37. Ingialdo Ingialdzholi, vel potius Ingialdz- hvolis eponymo, de qvo Landnama ejus- dem quadræ cap. VI. pag. 36. & cap. VIII. pag. 40. ubi singulorum domicilia occu- pationesqve describit, sine ulla hujus Bar- di mentione, & Sigmundi qvidem pater, & Ingialdi avus Islandiam prius occupa- runt, & hic qvidem restrictus describitur magnam partem, ut Bardi consilio ad se- dem figendam Ingialdus minime indige- ret. Cap. qvoqve VII. pag. 37. aliam ori- ginem innuit, de Solvahamare, qvam hic refertur, nimirum Solvium qvendam oc- cupasse

cupasse Hellishraun; villamqve Brenning prius incoluisse, postea mutatis sedibus ad Solvahamarem migrasse, à quo nomen quoque villam deinde sortitam esse facilius conjicitur. Hæc si viri docti & sagaces, qui Landnamam seu librum Originum Islandiæ conscripserunt, scivissent, nullo modo omittere potuissent, cum id professioni eorum repugnaret, unde facile patet Bardi vitam, aut eorum tempore non extitisse, aut apud illos nullam fidem meruisse. De Arngrimi judicio postquam Crymogæam scripserat, specimen ejus satis testatur; ubi omnia quæ de Bardo illic tradidit, hic occupationes ex professo describendas suscepisset, omisit. Sed quid cantica cum consiliis, ut canticorum antrum à consultando dictum fuerit? Qvis Trollakerkiu nomen excogitavit? nec enim Græca illa vox templis tum, certe ante introductam in Islandiam Christianam fidem, applicata est, nec in paganismo ibi nota. Reliqua nomina prædiorum non sunt, ideoque in Originibus haut notata, sed nec ea quidem omnia, longum enim fuisset, & ab instituto alienum
lingu-

singula persequi, dubium tamen non est
 sine aliqua causa non invaluisse, id quod
 fabulator hic in suum usum convertere
 novit, nam & ex his narrationem conte-
 xuit, inseruitque celebres alias viros,
 quorum in historiis & originibus mentio
 fit, indeque depromsit, quæ de iis refe-
 runtur. Quibus exceptis, reliqua omnia
 de suo finxit, quo imaginarium suum
 Bardum celebratiorem faceret: Verum
 proletario huic scriptori illud cum aliis
 ejusdem furfuris commune est, ut cum
 plurima comminiscatur, nihil tamen mi-
 nus sciat quam mentiri, Bardi enim pa-
 trem Dumbum facit, maris Dumbici epo-
 nymum, quod Rumoldum Mercatorem
 in sua Evropæ mappa, Dombshaf posuis-
 se, Arngrimus Crymogææ lib. II. m. p.
 114. testatur. Verum id maris nomen
 his temporibus longe antiquius fuisse, in-
 de patet, quod ejus mentio, ut triti & o-
 mnibus noti fiat, iisdem temporibus, cum
 Bardus vixerat, ut in Serie Regum Daniæ
 à nobis monstratum est. Matrem quoque
 Bardi Snæris antiqui Kvenia Regis filiam
 con-

constituit, qui cæteroquin Noris, à quo Norvegiæ nomen, avus habetur, quæ toto ut ajunt cælo distant. Quid memorem Gestum, quem Bardus, aliena persona assumpta, vicem redditurus ex Thorðise Skeggii filia stupro suscepisse traditur, at liber originum pag. 82. in recensu filiarum ejus, nullam ejus mentionem facit, cum filios tamen progeniemque exponat. Nec Gesti in ullis fide dignis historiis memoria unquam recurrit, certo fabulæ indicio; nec quicquam quod hic de eo traditur fidem meretur, & quomodo Helga eum enutrire poterat, sine Lare & certo loco, semper vagabunda, nisi stipem cum illo ostiatim petivisset, & qualis ille tantis natalibus orti nutritus? Tota itineris ejus series in inculta Gronlandiæ, Hellulandiam usque conficta, indigna est, ut huc inferatur, itaque satis prolixè hanc fabulam refutavimus.

CAP. XVII.

*De Leifo Eirici Ruffi filio,
introducæque per eum in
Gronlandiam fide Chri-
ftiana.*

Anno æræ Chriftianæ CMXCIX.
Olafo Tryggvino rerum in Norve-
gia potente, magnisque & planè
admirandis fucceffibus Chriftianam reli-
gionem in regno fuo, fubjectisque pro-
vinciis promulgante, Leifus Eirici Ruffi
filius, eodem autumnò, cum Rex per Ha-
logiam idem negotium feliciter promo-
veret, in Norvegiam pervenit. Redeun-
te autem Rege, cum fociiis nauticis arces-
fitus, ad cultum idololatricum abdicand-
um, novorumque facrorum profeflio-
nem invitatur, & poft cognita utriusque
partis argumenta, afflatu Divinæ gratiæ,
rationumque evidentia conviétus facile
perfvaditur, folennique ritu facra lymphæ
abluitur, anno decimo qvarto, aut deci-
mo qvinto, poftqvam pater ejus Gronlan-
diam

diam incolere cæpit, teste Ario Polyhistrore in descriptione Islandiæ, cui avus ejus Thorkell Gelleris filius idem retulit, ex relatione rivis Gronlandiæ illius, qvi Eiricum tunc ex Islandia secutus erat, sibi in Gronlandia facta, id qvòd omnem dubitationem eximit. Ætate autem proximè secuta, eum cum presbytero, aliisque sacri ordinis viris ad instituenda eodem in sua patria sacra remisit, qvi inter transfretandum naufragos homines tabulis adhærentes offendens, omnes navi sua receptos periculo exemit, domumqve devexit. Inde ei Fortunati cognomen inditum (chronica MSS. illo reditu Vinlandiam bonam ab eo inventam tradunt, Codex tamen Flat: hanc relationem variat, nec sibi ipsi consentit, ut infra monstrabitur). Eò cum adultâ ætate pervenisset, displicuit patri, qvòd hæc duo perpetrasset, quæ paria judicavit, exemisset nimirum naufragio homines periclitantes, & noxium hominem eo advexisset, (Sacerdotem intellexit) nihilominus instante filio exorari se passus est, ut Christianus fieret sacroqve baptismo ablueretur,

retur, cujus exemplo omnes Gronlandi
qvoqve Christiani facti sunt. Hæc ex Co-
dice Flat; Annales autem Biorni de Skard-
za hæc paulo aliter, itaqve eorum relati-
ones in actis Vinlandiæ exponam.

Tantum autem procedente tempore
profectum fecit, ut sequentia templa fun-
data sint, teste codice Flateyensi col: 850:
& hæc

IN AUSTRBYGDA.

1. In Herjolfsfiordo, idqve omnium ma-
ximè in Orientem projectum.
2. In Ketilsfiordi paræcia, Vatzdalo.
3. In ejusdem Ketilsfiordi paræcia Vika.
4. In Siglufiordo, prædio Vogis.
5. In Austfiordo, (fors Austkarsfiordo)
prædio Hofdis.
6. Sedes Episcopalis in Einarsfiordo præ-
dio Gardis.
7. Ad Hardsteinabergium.
8. In Eiriksfiordo, prædio Brattahlid.
9. In eodem Eiriksfiordo, prædio Solar-
fiallis.
10. In Isafiordo.

11. In Hvalseyarfiordo.

12. In Midfiordo, prædio Gardanefia.

His addit Einaris Sockii descriptio templum in Langanefia.

IN VESTRBYGDA.

1. In Lyfufiordi prædio, Saudanefia.

2. In Agnafiordo, prædio Hop.

5. In Rangnafiordo prædio Anavik.

4. Addit Arngrimus unum in Anafiordo, cujus nomen detritum, nec legi potest in tractatu ejus latino, nec poterat interpretes Einar Eyolfius, qui in linguam Islandicam illud transtulit, & imprimi curavit. Episcoporum Gronlandiæ indicem ad finem libri apponam.

CAP. XVIII.

De gestis Thorgilfis Orrabenii privigni in Gronlandia.

Is pronepos fuit Atlii de Gaulis, Sogniæ Comititis, cujus avus vim Regis Haraldi

di Pulchricomi declinaturus in Islandiam concessit. In aula Comitis Haconis de Hladis anno circiter CMLXIV. Eirico Rufo, tunc quoque juveni innotuit; mox ex mutua conversatione, animorumque haut dissimilium indole, amicitia orta, utrumque arctiore nexu invicem devinxit. Igitur Eiricus, illum jam conjugē liberisque auctum, rebus etiam ad animi sententiam affluentibus, auctoritate, opibus, affinium propinqvorumque præsidiis florentem, nunciis in Gronlandiam evocat, id enim è re sua maximè futurum arbitratus, si novellam coloniam potentioribus civibus instrueret. Hic quoque conditionem ampliorem auctioremque fortunam multis illecebris ostentatam animo præcipiens, haut gravatè in postulata ejus consensit. Jamque omnibus ad profectionem approperatis, uxorem licet nihil boni ominantem in itineris societatem admisit, cum suo arbitrio permissa, suspectam quantumvis ejus fortunam sequi, quam ab eo divelli mallet. Tunc quoque Thorgils sacris Christianis recens initiatus, magnis pietatis exercitiis se de-

voverat. Verum inde exacerbatus, humani generis, Dei cælitumque hostis, non his cessandum ratus, rétib; suis eum implicare statuens, specie Thoris Deastri ei per quietem apparuit, magna corporis mole, rubraque barba conspicuus, his illum verbis objurgabat. Heus male, male tu, qui, rerum tuarum vilissimis mihi relictis, argentum vero, quod meum erat, in putrem lacum projecisti, ego vero istum contemptum damnumque exigam. Id vero (respondere sibi visus est) bene, quod societas nostra hoc modo dissoluta, nos ab invicem separatos, me certe Divinæ curæ protectionique reddidit. Ut vero evigilavit, majalem suum mortuum deprehendit. Altera nocte iterum apprens, eadem facilitate se fauces ei elidere posse professus est, qua nuper verri: quod cum ille se súsque deque habere testatus sibi videretur, postridie annofo bove multabatur. Jam vero itineri accincto, tertio minitabundus apparuit, prædicens, manifestum infortunium, ni renunciata novella persuasione se perinde ut antea coleret. Cumq; nec minis terreretur, visus

sus est sibi derepente ab illo supra excel-
 sam rupem transferri, unde futuræ navi-
 gationis species, per concitatos undarum
 cumulos, inferiora horribili fragore con-
 cutientes conspicatior foret. Sed ille nec
 sic à suscepta semel pietate & Divini cul-
 tus constantia dimoveri. Cum autem so-
 mnium uxori exposuisset, responsum ac-
 cepit, dirum quidem illud, & certe tale,
 ut, si prius oblatum, se ab itinere retraxe-
 rit, jam vero rem amplius integram non
 esse; ideo mutari non posse. In altum
 delatos immodica tempestas excepit sine
 intermissione in autumnum usque sævi-
 ens, donec fessi nautæ etiam potulentis
 ad arctiora redactis, familiaris antea nu-
 minis opem sacrificiis exposcendam sta-
 tuerunt. Quo cognito Thorgils, gravio-
 ribus minis, metu ab idoli ira castigato,
 omnes ab infando consilio avertit. Tum
 vero iterum imago Thoris per quietem
 visa. Non sufficiebat, inquit, fidem da-
 tam fregisse, nisi etiam pœnitentes focios
 à devotione revocatos una tecum inelu-
 ctabili calamitati involveres, respisce
 modo & intra septiduum optato potiere
 I. 3 portu.

portu. Ille autem respondit, potius se portu in æternum cariturum, quam ejus societatem repetiturum; atqvi respondit Thor. Esto, me præfractè ut libet averfare, noli tamen ea quæ mea sunt detinere. His, cum excitaretur, apud animum reputatis, cæpit exquirere num quid in sua possessione esset, quod frivolo isti numini ethnicus consecrasset;prehenditque bovem, quem ei vitulum dedicabat, quem protinus in mare præcipitaturus ab uxore socii ejus Josteini, Thorgerde uxoris suæ amita inhibetur, quæ penuria edulentorum bovem ære licitabat, verum id frustra fuit, illum igitur inter impura & Christi cultoribus vetita in mare projecit. Tandem octavo ante brumam die desertæ Gronlandiæ alpibus allapsi navem in sinu quodam arenoso ad scopulos impingentes, vecturam vitamque & acatium conservarunt, maxima autem pecoris novi agri culturæ destinati pars mortua, alimentorum inopiam acceleravit, quam farris exigua portio phocarumque venatus sublevabant. Casa in sinu ædificata, coassatione habitacula sequestrabat, jam-

jamque uxor ejus Thoreya puerum enixa est, quem Thorvaldi nomine parentes insigniverunt. Ad eum in primis sustentandum idonea matri alimenta deficiebant, cum phocarum carnibus non asseverit. Jamque ad festum Salvatoris natale tempus procedebat, cum Thor-gils identidem moneret, ludis hibernis quam parcissime indulgerent, aut saltem moderatius eos exercebant, quam ad id usque tempus consueverant, temporiusque quieti recederent, quod tamen non semper obtinuit. Primo natalis festi die cum serenaret, foris apicantes, audito à japyge magno ejulatu, quid sibi vellet, ignorabant. Sequentis autem diei vespera ipse mature, Josteinus autem cum sociis diutius immoderatiusque cum lusissent cubitum ibant. Paulo post janua pulsari audita est; mox unus eorum, bonum nuncium auguratus, exsurgens egreditur, de subitoque mente captus, postero die moritur. Proxima vespera alter questus se ab illo impeti, similiter occubuit. Exinde morbus eos invadit, sexque ex Jostei-ni sociis perimit & ipsum novissime. O-

mnes Thorgils in confragoso finus littore
 sepelivit, suosque ut moderatius se gere-
 rent hortatur. Finito festo larvatæ mor-
 tuorum umbræ oberrabant. Tunc quo-
 que Josteini uxor Thorgunna eadem lue
 infecta exspirabat, deinde familiæ ejus sin-
 guli, ita ut mense Goæ medio omnes oc-
 cubuerint. Omnibus deinde infesti, ma-
 xime tamen illas ædium partes, quas vi-
 vi incolebant, incessabant, Thorgilsi quo-
 que adeo molesti, ut evadendi facultas,
 dum maxime tumultuabantur, nulla sup-
 peteret. Eruta igitur sepulchro cadave-
 ra rogo imposita cremavit, hic præstigi-
 arum finis. Transacta hyeme, obsessi im-
 modica glaciæ, egressu pariter prohibiti,
 æstatem proximam hyememque sequen-
 tem inhospito domicilio detinebantur, u-
 bi focii alterius nomine Koli soror, Gud-
 runa in fata concessit, quam sub lecto ejus
 Thorgils humavit. Sed nec tertio vere
 ulla evadendi occasio affulsit, ubi dum tæ-
 diosa mora continuatur, uxor ejus ima-
 ginem sibi per quietem exhibitam refert,
 visas nempe clara luce fulgentes provin-
 cias, hominesque prælustres; liberatio-
 nem

nem ex his ærumnarum claustris portendere interpretabatur. Ipse somnium quidem iucundum respondit, quod tamen aliam vitam ei que beatam denunciet, sanctorumque intercessionem & auxilium, quos pura & inculpata vita, totque afflictiones ad commiserationem moveant. Illa vero orabat, ut de exitu prospiceret, negabat autem ille hoc statu ullam ad eum viam aperiri. Plerumque illa lecto immorata tempus ingratum terebat. Quadam vero die blandiente cælo, profitetur se montana lustraturum experturumque, an glaciei congeries alicubi interrupta, aut vadis repulsa spem exitus ostendat; illi discessus ejus cum displiceret, brevem futurum respondit, servos enim se piscatum ablegaturum, æconomum autem suum Thorarinum apud eam relicturum. Deinde in alpes profectus, reliquis omnibus, quos placida cæli temperies una abripuit, illo tantum non invito sequentibus. Pomeridiano tempore invalescente vento, cum reditum esset, ablata cimbam piscatoriam, occi-

I 5

fam-

ſamqve uxorem , filiumqve ab ubere mortuæ matris pendentem , amotas ciſtas , & quæ ad victum neceſſaria , ſervos vero nunquam deprehendit. Tam improviſo ſuper tantas calamitates fortunæ ictu percuſſus , quomodo pueri ſuſtentandi rationem inveniret ſupra modum ſollicitus , quo ſe verteret neſciebat , unicum conſervandæ vitæ medium ſuccus uberis videbatur , ſed deficiente matre neutrius copia reſtabat. Rem itaqve haut in vulgus notam orſus , papillam ſibi præcendendo , ſanguinem exprimi fecit , aqveo deinde humore ſuccedente tandem puerum uberibus admotum nutricis vice lactabat. (mibi relatio ſuſpecta eſt , maxime ob ætatem pueri , in annum tertium procedentem , tempus nati pueri minus recte digeſtum malo credere) Jam deſtituti ſcapula , unico victus quærendi inſtrumento , neceſſitate magiſtra , carinæ ſtatumina jungunt , coſtas extendunt , tabulis connectunt , coriisqve deinceps integunt , quod genus navium , neſcio an illis unquam viſum , Skrælingis uſitatiffimum
idem

idem seculum, sed postea, ut credo, docuit. Fabulam sapit quod sequitur, nimirum edilia quædam, per rupturas glaciei, litori appulsa, duas foeminas giganteas in sarcinas digessisse. Thorgilsem vero alteri eripuisse, manuque eam insuper multasse, inde sufficienti viatico comparato, repulsa glaciè, iter Seleyras usque susceptum, ibique hiematum. Proxima æstate Thorgils aperto mari vectus navem in subiectum rupibus litus subducit, prima autem sequentis diei luce, cum nusquam inveniretur, socii & in his filius ejus Thorleifus, priore uxore natus, quamvis commune omnibus periculum, damnumque prope lethale esset, tamen affectum miserius animum, nova semper incommodorum relatione exulcerare veriti, eoque tacuerunt, donec ipse præsens animadverteret. Tum vero abjecta spe, pueri ulterius sustentandi Kolo fideli socio ejus enecandi provinciam mandat, ne lenta morte excrucitatus tabesceret. Is autem ingenii ejus apprimè gnarus, nihil abnuvit, certus autem si mandatum exqueretur immanem ex poenitentia animi

cru

cruciatum, cum ad se rediret pater, subsecuturum, & prudenter & pie impio factō abstinuit; post moram autem ingressum puero foris relicto, rogat an etiam sustulisset, quo negante, longe majores gratias egit, quod iniquo mandato non paruisset. Eadem nocte læto somnio reffectus, meliora sibi in posterum pollebatur, quam persuasionem filii quoque Thorleifi nocturna visio stabilivit, caseo cortice nudato vesci sibi per quietem visi; per corticem enim defectum quicquid duri dirique ad eum usque diem, quo velut septis inclusos compescuerit, fractum aut emollitum notari persuasit. Accesserunt & alia somnia ipsi quoque objecta, in longum propendentia, quæ conjectores ei feliciora tempora, novæ conjugis consortium, natosque inde & præclaram progeniem polliceri interpretabantur. Postridie vox inclamantis incerti cujusdam, ut Islandi navem reciperent, audita eos excivit, visæque duæ giganteæ fæminæ, quæ statim disparuerunt. Mox ursus in lacuna interruptæ glaciei volutatus, Thorgilfis gladio enectus in prædam

dam cessit, magno penuriæ levamento, quem deinde admodum parcè inter socios divisit; jamque remis navem circa multa sinuosa litora quam enixissime ad ultimam usque defatigationem ducebant, cum ardens sitis omnium ora gutturaque exussit, nec erat aqua, quæ sedaret, itaque inter nautas convenit, ut urinam aqua marina mistam remedium ei exstingvendæ adhiberent, egestamque haustro excipientes, veniam bibendi postulabant, Thorgils nec se permissurum nec vetaturum professus, primo tamen sibi porrigi mandavit, quo formulam aliquam præcineret, acceptoque infundibulo: Ne tu, inquit, damnate dæmon, qui tantisper iter nostrum impedivisti, effeceris, ut tantam Sacrosanctæ professioni nostræ labem inferamus, ut immundum & obscænum hunc humorem hauriamus, statimque in mare effudit; mox visa avis monedulæ forma magno stridore avolare. Tum Thorgils, inquit; hæc illa, quæ hucusque permissa nobis obsistere id tandem moliebatur, ut fædi liqvoris haustu nos contami-

taminaremus, eat in malam rem, nos vero incolumes Deus conservet; nec multo post littori adremigantes aqvabantur, tertia post die in tentorium suum cum æcono-
 nomo inciderunt. Is cædem quidem uxoris à servis perpetratam confessus, se vero metu mortis ad eos sequendos ad-
 actum, vim eorum effugere nequivisse, illis vero alio dilapsis hic, ubi jam esset, sub-
 stitisse, cujus excusatio cum se nemini probaret, ilico occisus est, deinde sepul-
 tus. Inde in autumnum usque à via per-
 vagati, tandem in sinum quendam perve-
 nerunt, ubi navalia vicinam villam indica-
 runt. Quò cum se contulissent, hospes
 nomine Hrolfus eos magna humanitate
 exceptos apud se per hyemem detinuit.
 Puer fæminæ nutriendus traditus ubi ex-
 hibitum lac accepit colore paterno dissi-
 mile testatus est. Initio veris hospes eos,
 ut æstatem quoque ibi transfigerent, invi-
 tat, vel si discedere mallent, navem qua
 veherentur liberaliter offert, id vero
 Thorgils elegit, testatus tantam ejus be-
 nignitatem compensatione dignam. Ille
 præ-

prævisum sibi respondit eum in magno honore futurum, posse itaque sibi civium suorum pacem gratiamque conciliare, quorum offensam contraxerit, quod ille se adnixurum promisit: discendensque in austrum vela vertit, donec in sinum quendam devenit, ibi postquam tentoria fixissent, mercatoriam navem plenis velis, ad eandem stationem adnavigantem conspicit; id vero magno suo commodo fieri persuasus, filium Thorleifum & socium Kolum ad explorandum quoniam essent eò mittit. Tum vero novo & insperato gaudio repente perfunditur cognito socii sui veteris ejusdemque intimi amici Thorsteini adventu, quo sodale in Hæbudas à Comite Hacone Hladensi missus, ad exigendum censum triennio intermissum, rem feliciter & supra votum perfecit, quem etiam raro in septentrione amicitiae nexu sibi devinxerat, concessa ei uxore sua, ex qua filium tunc præsentem Thorleifum susceperat; nec memini, aliud hujusmodi exemplum. Unum in Islandia extat, bonorum omnium agrorum, quoque & uxorum permutatione memorabile, qua

quarum alia mutationis impatiens, eadem nocte gulam sibi fregit. Hic idem Thorsteinus eodem quoque tempore, quo Thorgils & Eiricus Rufus in aula Comitis Haconis vixerat, jam vero quadriennium in Islandia manserat, indeque in Gronlandiam ad invisendum Thorgilsem, quo eum migrasse fama tenuit, cætera ignarus navigavit, filiæque ejus ad temporis nuptæ statum, rerumque ejus in patria conditionem retulit. Jamque uterque Eiriksfiordum ingressus, Thorsteinus ad melioris notæ civem Thorrem, Thorgils ad Eiricum Rufum invitatus divertit: verum longe minorem benevolentiam, quam sibi ab eo pollebatur, expertus. Nam & quædam causæ suboriebantur, quæ illam subinde labefactabant, forsitan etiam fortuna Thorgilfis, tot adversis attenuata, quam florentissimam sibi sponsoverat, non satis placebat. Ad hæc ursum prægrandem, qui colludentis specie puerum Thorfinnum ex improvise, sine tamen notabili ejus læsione rapiebat, confecit, quem Eiricus dum ethnicus esset coluisse, jamque invitus

tus carere, ejusque desiderio affici credebatur, quem tamen nihilominus in usus domesticos conversum inter alia fercula mensæ apponi fecit. Hic cum viciniam infestaret, singuli ejus necem Thorgilsi tanquam de symbolis pensabant. Emergit & alia animi alienati materia, cædes nimirum unius é domesticis Eirici, à socio Thorgilsi Kolo perpetrata, ob læsam probroso dictæ domini ejus existimationem, cum Kolu eum Eirico Rufo componeret, quem cum Eiricus ad necem rapi juberet, opponensque se Thorgils, ut ipse raperet, hortaretur, nec peregrinorum auxiliis succinctum, absque manifesto damno propugnatoribus eripi posse animadverteret, multæ irrogandæ potestatem sibi Thorgilsiqve pariter delatam accepit; quod deinde cursum amicitiae eorum magnopere sufflaminabat, ita ut Thorgilsem hospitii quoque tæderet. Interea exulum scelerata colluvies triginta capitum, quorum Dux Thorsteinus quidam, insulas quasdam in Eiriksfiorde infidentes crebris, vicinos excursionibus infestabant, toti deinde Gronlandiæ

diæ molesti. Horum injurias cives Eirico
 qvesti, ut eos amoliretur, exigebant, ille
 vero Thorgilsis ejusque sociorum operas
 requirebat. Is non eo fine Gronlandiam
 se accessisse, ut manifestis periculis se sce-
 leratorumque gladiis objiceret, pernicio-
 sa sibi hætenus ejus consilia fuisse. Cum
 tamen publica gentis salus id exposcat,
 paratum se ad civium necessitatem suble-
 vandam futurum, si & ille operam junxe-
 rit, prius tamen negotia sua expedienda,
 deinde per nuntium ei se certiolem faci-
 endum, caveret modo, ne exinde cessaret;
 mox exoratos cives Hrolto reconciliavit.
 Inde in Vestrbygdam concessit, divertit-
 que ad virum qvendam nonine Bialsum,
 cui ab iisdem latronibus magna formido,
 qui se filiam ejus rapturos minabantur.
 Hic exposito periculo, collectam Thor-
 gilsii ob interfectum ursum debitam, et-
 iam ab istius districtus civibus exacturum
 se promittens, præsidium ejus requirebat,
 profectusque per provinciam, cum colle-
 gisset, reddidit. Mihi quoque hæc narra-
 tio suspecta est: cum enim urforum ve-
 natio inter alia acquisitionis genera solen-
 nis,

nis esset, nullum indigenarū huic sternendo animo viribusque idoneum fuisse, cum tamen assuetudine simul etiam necessitate istud sibi exercitium familiare fecissent, nisi forte Eirici offensam veriti isto urso omnes abstinuerunt. Scrupulum quoque movet incolas Vestrbygdæ ad pensationem operæ, ad feram ab iis tam remotam, nec forte unquam metuendam, tollendam, obligari potuisse, nisi sicut iisdem cum incolis Austrbygdæ legibus ita etiam oneribus tenebantur. Thorgils accepta collatione lætus, ne in hospitem tam benignum ingratus videretur, pollicetur se operam navaturum ad extirpandos prædones, secus ei, postquam discesserit, perpetuum ab iis periculum metuendum. Itaque nunciis Eiricum ad operam iungendam cum triginta sociis evocat, se totidem secum ducturum pollicitus. Is alacriter respondit se haut serius quam illum accessurum, itaque cum suo manipulo se ad eos confert; cum autem Eiricus non compareret, consilio habito. Video inquit Eirici astum, novit, si hos latrones semel aggredi cæpissem, me in-

cepto postea vix destitutum, itaque periculo nobis, ejusque eventu destinato, se suosque subducit; annitendum itaque, ut rem licet arduam, susceptam tamen absolvamus, ne ei postea aliisque ludibrio simus. Cumque nec numero nec viribus iis superior esset, dolo rem aggreditur. Nave in statione infida collocata, ipse acatio ad stationes hostium remigat, celebrisque fatui Anis cognomento Stulti personam assumit, cognoscitque metu sui terrorem ducem stativis non excessisse, postquam de adventu suo in Vestrbygdam certior factus est, insuper prodigio quodam victoriam sibi destinatam, quod famuli quos allocutus erat ex myoparonum, quos possidebant, duorum nupero colloquio didicerant nomina illis Stakarhofdi & vinagautr, quod eodem mane tale exceptum est. Nostin, Vinagaute, Thorgilsem nos possesurum, imo respondit, probe quidem & magis ad votum, id quod ait famulus, procul dubio mutationem portendit. His cognitis ad navem redit, postea improvisus piratas adortus, ad deditionem facile cogit, usuram vitæ, pacemque supplices
ex-

exposcentes, ne impetrarent, flagitiorum atrocitas, numerusque obstabant; Cæsis omnibus soli duci vivendi potestas facta, quam is deinceps aspernabatur, aperte professus, se iis nunquam fidelem futurum, itaque ruinæ suorum ultimus cumulus accessit. Naves spoliaque Thorgils universa adeptus, multam tamen inde iis largitus est, quos exspoliaverant, ipse superfluo deinceps dives, partaque fama celebrior, incolisque acceptior. Jamque Hrolfus exilio redux, magnum hospitalitatis fructum perceperat. Inter Eiricum autem & Thorgilsem irritata dolo quoque simulas non remisit, nihilominus evicit, ut servorum hyperaspistes Snækollus, qui tenui ferro uxori subtus ubere adacto parricidii auctor erat, cum cæteris servis, qui honestas ibi uxores & melioris notæ acceperant, suæ potestati restitueretur, quem ex sententia veteris amici Thorsteini, qui honestius eum bonis omnibus, inque servitutem vendi, quam vita spoliari dictitabat, punivit, fortè quod majori dedecore, malique in posterum sensu, acer-

bam vitam tolerando haut impunitiorem duceret, quam momentaneo vitæ supplicio. Cæteri quoque illius affectu bonis omnibus exuti, & simili conditione venditi. His in Gronlandia gestis, naves uterque solvunt, inque Irlandia primam hyemem exigunt, alteram in Halogia, tandem in Islandiam comite Thorsteino rediit, qui deinde una cum Thorleifo Thorgilfis filio suo privigno in Norvegi- am rediit. Hanc ejus historiæ partem Arngrimus in sua Gronlandia parcissime exsecutus, reliqua vitæ ejus breviter Crymogææ lib. II. in VI. genealogia pag. m. 149 exposuit, nos quoque historiæ Orca- densis lib. I. cap. X. ejus mentionem feci- mus. Has calamitates, & invictam in novella religione constantiam propitius Deus deinde longa vita & perpetua ad fi- nem usque, quæ in annum LXXXV. de- sivit, felicitate, claraque & diuturna sobo- le, natorum natû, & qui nascebantur ab ipsis, benigne pensavit. Nos hic quæ ad Gronlandiam pertinent commemoravi- mus. Hunc in ordine temporum excipit
pro-

proximè , cap. proximo memorandus,
Thormodus.

CAP. XIX.

*De gestis Thormodi Kol-
brunarskaldi in Gronlan-
dia, & primo de actis cæ-
deque socii ejus Thorgeri-
ris Havardi filii.*

Is in Islandiæ occidentalis quartæ distri-
ctu Ifafiordo, patre Bessio, avo Hal-
dore, proavo Gunnbiorno, Gunnbiar-
narskeri Inventore & eponymo, matre
Thorgerde, anno ut Codex Flateyensis
in conflictu Stiklastadensi monstrat
CMXCV. natus, juvenis cum juvene al-
tero societatem, mutuæ fraternitatis ne-
xu unitam contraxit, quam solenni in pa-
ganismo juramenti ritu subitis tribus ce-
spitibus in fornicem erectis, fulcrisque
sustentis, immotis & indivulsis extrema-
tibus, contraxerunt. Id sanctissimum fœ-

dus & omnino inviolabile habebatur, quo alter alterius cædem vindicare tenebatur. Is erat Thorgeir Havaris filius, nobilissimi generis matre editus Thorelse, Alfi de Dallis filia, cui pater Eysteinus, Meinfretus, Alfi de Ostria (qvæ pacæcia Bergis propinqua est) filius. Mater Thorhildis Thorsteini Ruffi filia. Hic vir indomitæ ferocitatis, & profligatissimæ audaciæ, sine Dei, sine hominum, sine ullius periculi, sine denique mortis metu, eo tamen ingenio, ab Anglis muneribus ornatus, Danis supra fidem honoratus, ita se Sancto Olafo Norvegiæ Regi approbavit, ut factellitum purpuratorum collegio infereretur, magnam deinde partem favoris ejus & gratiæ consecutus; interdum deinde patriam repetivit, iterumque ad Regem rediit. Novissime eo reiectus, cum hyemem ibi exegisset, iterumque anno sequente reditum in Norvegiam maturaret, inter eum & Gautium quendam nuper in itineris societatem admissum, controversia interveniens ad arma usque processit, cædeque Gautii constitit, cum derepente navis Gronlandica, eundem portum in-

ingressa, anchoris procul litore affixa est. Rectores duos habuit, Thorgrimum Einaris filium Gronlandiæ curionem (prætozem nec inepte reddidit Arngrimus) & Thorarinum Offium Thorvaldi filium quadrantis septentrionalis Islandiæ civem, præferocis animi viros, duo de quadraginta nautis succinctos. Horum ingenia cum suo parum distantia, sponte quidem ad vim injuriasque inferendas prona, hoc vero statu, viribus numeroque duplo suis nautis majore, inflatiora perpenderet, pacem cum iis faciendam statuit. Eos igitur accedens exponit, relatum sibi feroces eos haberi, nec suos nautas mitiores esse; itaque præcavendum, ne se invicem irritantes, mutuis damnis, injuriis impendiisque atterant, placere ut pacis fœdera utrinque componantur; quod cum facile convenisset, fide ab utraque parte data, securitati consultum videbatur, igitur Thogeir merces navi infert, eamque paulo longius à litore removet, singulis suorum apud se detentis, quod suspectam haberet advenarum fidem, quantumvis fœdere firmam

ram. Interea isti de recenti cæde Gautii (quam Thorgeir dum cum iis pacisceretur reticuit) fiunt certiores, qui Thorrini amicus propinquusque fuerat. Is igitur Thorgrimo exponit, istius se ignarum, secus nunquam in pacta consensurum, ejusque auxilium ad ultionem maturandam exposcit. Is siue innata animi levitate, siue quod minus sincere factum fædus crederet, celatâ cæde, cujus ultio ad propinquum ejus pertinebat, haut siue probro omittendâ, petitis facile annuit, sed veritus suorum cladem, nec incertus haut incruentam, si tamen vinceret, victoriam de tanti nominis pugile se reportaturum, suadente Offio, hujusmodi dolum excogitat. In campo ad quem è navi Thorgeiris prospectus colliculo intercipiebatur, lintea mercesque speciosas ficcandi prætextu exponit, armatosque in insidiis collocat, cum mandatis, ut nautas Thorgeiris, quotquot in terram exspatiati, ad inspicienda, quæ exposita erant, accurrerent, protinus securos obtruncarent. Viribus adversarii hunc in modum imminutis residuos nullo negotio superari.

ri. Forte è nave Thorgeiris Kalfus Steinolfus decem suorum comitati aqvatum litus transcendunt, quorum tres ad inspicendas merces accurrentes sine mora cæduntur. Mox Trollius & Offius Steinolfum Kalfumque invadunt, cæsisque sex eorum comitibus, septimo fuga elapso, illos in vincula compingunt, cymbamque, quâ Kalfus Steinolfusque vecti erant, conscendunt suæque jungunt, deinde utramque navi suæ mercatoriæ præfigunt, quam remulco tractam eominus navi Thorgeiris applicant. Is quippe objectu colliculi prospectu prohibitus, omnium horum ignarus, ut appropinquantes insperatos hostes, & in cervicibus animadvertit, arma subito corripit, & quantumvis acriter pugnaret, ascensu tamen plures prohibere nequivit; nihilominus enssem utraque manu vibrans multos concidit, donec plurimis suorum cæsis, in puppim se recepit, præsidium inde mutuatus, ubi & tunc omnium expectatione longius fortiusque se adversus tantas vires tuitus est. Non convenit inter auctores, quot occiderit,

derit, anteqvam concideret. Codex Flat-
eyensis quatuor tantum habet, liber alter
vetustior quatuordecim, qui tamen car-
men ex leſſo, quem Thormodus ei fece-
rat, producit, (quod an alibi extat nescio)
quod sedecim memorat. In eo certe o-
mnes consentiunt, quod nemo unus ad-
versus tantam multitudinem, majori cum
hominum admiratione pugnaverit. Duo
præsertim memorantur necis ejus aucto-
res Mar Norvegus & Thorer, quorum iste
cum manum ejus vulnerasset, lethali vi-
cissim vulnere sauciatur; ille medium
cum transfoderet ab inferenti se in gladium
Thorgeire perimitur, stante adhuc im-
moto cum ille occumberet, donec & ipse
ictibus Trollii, Offiique exanimis conci-
deret, cui Offius deinde caput præscidit,
avexit, de ephippio suspendit, illuſit, de-
inde exertæ lingvæ, oculorumque osten-
to territus sepelivit. Interriti animi ad-
miracione placuit cordis ejus habitum ri-
mari, exsectum pusillum apparuit. In-
de auctor concludit animosiores quibus
parva quam magna corda insunt; his
enim

enim majorem sanguinem inde & metum, quod tamen observatione refellitur. His peractis, divisus bonis in societatem collatis, Thorarinus Offius in patria remansit, æstate proxima in jus à consobрино Thorgeiris Thorgilse Arii filio vocatus; multam arbitrio ejus irrogatam solvit; eadem deinde æstate in publico conventu in provincia Eyarfiordo cæsus. Trollius autem post peractam cædem statim Gronlandiam repetivit. Exposui causam, quæ socium ejus ad ultionem exequendam in Gronlandiam traxit, restat, ut illius quoque ordinem, nam is Gronlandiam spectat, referam.

CAP. XX.

De Thormodo ad ultionem exequendam ex Islandia in Norvegiam profecto, cædeque ibi perpetrata, in satellitium Regium ascito,

*scito, ejus itinere in Gron-
landiam, cæde in Bratta-
blida & accessu in Stocka-
nesiam.*

His cognitis Thormodus adeo afficie-
batur, ut præ mærore & animi æ-
gritudine nullibi diuturnas moras
nectere sustineret, stimulabat ardor ultio-
nis, quam in se utpote voti reum fata
rejecisse agnoscebat. Eodem igitur æsta-
te, cum navarcho nomine Harecho pa-
tria egressus ad insulas quasdam Norve-
giæ pervenit, ibi in portu per aliquot dies,
adversò ventò detinentur, cum adnavi-
gantes naves portum quoque intrant, in-
ter quas una, quæ Regem Olafum vehe-
bat. Inde quidam mercatoriam navem
adeunt, cognitoque Islandia solvissè, quæ-
runt an & nulli ibi Islandi, qui prius Nor-
vegiam non accesserint, nam & illi teloni-
um solvere tenebantur. Naucerus Thor-
modum indicat. Is arcæ, quæ ejus lecto
proxima, insidens, securim manu tene-
bat,

bat, cumqve telonium exigeretur, nomen suum genusqve confessus, vectigal autem in præsens se soluturum negabat, redditurum autem Regi, cum illum conveniret, quantum exigeret. Tum exactor, imò vero, ait, solves, & quidem prius, solvam cum placet, sed nec tibi cum se respondisset, alter volumen panni, quod in lecto jacebat, arripiens, loco vectigalis se recepturū professus abitum maturat; quem Thormodus dejecta in caput secure ilico occidit, cumqve à comprehensuris impeteretur, insilivit in navem Regiam, cursuq; ad puppim provectus in genua procidens pedibus Regis advolvitur, deditionem professus, Rex quid hoc rei sit quærens, ubi de cæde certior, nomen ejus sciscitatus est; auditoqve Thormodum appellari, nonne is, inquit, qui Kolbrunarskald usurpatur? Quo cognito, ad optivus utiqve ait Thorgeiris satellitis mei frater; confitenti, quanti eum fecerim, ostendam, nam in ejus gratiam veniam dabo, præsertim cum supplicem te mihi stiteris, eum forsitan ulcisci paras, rem

rem certe mihi gratissimam, itaqve apud me manebis. Hæc mihi plausibilia videntur, quam Codicis Flat: narratio, nam telonia solvere Islandi tenebantur, cujus tributi causam Arius Frodius in succincta Islandiæ historia luculenter explicat. Nec veritati litat, quod Thormodus vindictam meditans, in Daniam ad Regem Knutum Magnum prius accesserit, cum sciret, Regem Olafum cæde Thorgeiris irritatum, se haut gravate ad eam perficiendam promoturum. Eodem autumno, navis Gronlandica eo advenit, vectore Skufo viro sapiente, navigandi perito, Regique in paucis grato, ejusque satellitio inserto. Is per hyemem à Rege hospitio acceptus, Thormodo in primis familiarem se fecit, quem initio veris domum rediturus eò se travecturum pollicitus est. Adito itaqve Rege Thormodus veniam profectionis petit. Illi an & ulturus confæderatum fratrem quærenti, nescire se, quo eventu cum respondisset, non solum dimittitur, sed armilla insuper aurea gladioque donatur. Accedentes na-
vem

vem obviam in ponte habent virum bar-
 ba promissa, statura procera, pileo & facie,
 Gestu nomine, persona velata, qui in con-
 vectorum societatem se admitti postula-
 bat, Skufo personæ ejus rerumque igno-
 rantiam excusante, eumque ad nautarum
 arbitrium remittente, regessit, persuasum
 sibi navarchum penes, non item nautas,
 convectionis jus, sed nec iis se oneri fu-
 turum, nec vices sibi competentes aut
 munera in eos rejecturum. Admissus
 deinde in urbem regreditur, pauloque post
 rediens sarcinam, quantam vix duo por-
 tarent, advexit. Deinde cum tempestati-
 bus colluctantibus sæpius magno subsi-
 dio fuit, visusque est duos fortes viros
 viribus æquare, Thormodum quoque
 superare, cætera licet æqvalem, cujus
 specimen dedit, cum in exhauriendâ na-
 ve haustis gurgitibus graviore, simul oc-
 cuparentur, urceis enim & amphoris,
 antequam tubi usus invaluit, aqua egere-
 batur. Ex alvei imo, Thormodo situlâ
 sursum levanda, Gestoque porrigenda,
 illi vero ex superiore gradu recipienda
 erat, quam cum ille non satis, vel incre-

petus attolleret, hic frequentiore inclinatione fatigatus, decidi permisit. Indignatio inde repente exorta, utrumque ad arma concitavit, & conflixissent statim, ni intercurrentibus nautis inhibiti, Skufique rixas intra naves mali plerumque ominis commemorantis, auctoritate substitissent. Vi deinde tempestatis antennam fractam, cum nullus Gronlandorum reficere posset, illorum rector navis operam postulat, testatus, animadversum sibi neutrum eorum fabricæ ignarum. Thormodus Gestum tanto esse virium robore monuit, ut vel trudendo coagmentaret. Gestus contra Thormodum tantum esse verborum fabrum, ut vel carmine partes utras compingeret. Mox suam quisque asciiis dolabrisque formandam fabricandamque susceperunt, apteque deinde connectabant. Eodem autumno in Eiriksflordum pervenerunt, Gestusque ad virum nomine Grimum, in ejusdem sinus villa Vika habitantem divertit. Illo tempore Thorkell Leifi Fortunati filius, paternum avitumque hæredium Brattahlidem incoluit, vir in illa gente potens vulgoque

goque acceptus, & apud Regem Olafum
gratiosus. His cognito per Skufum, quod
Regis esset aulicus, ei que enixe commen-
datus, non modo eum hospitio excepit,
sed & ultro in Regis gratiam invitavit, be-
nigneque & liberaliter habuit. Erat vir
quidam nomine Lodinus, qui rei dome-
sticæ curam dispensationemque gerebat,
solers & industrius, dominoque carus. Is
indigne ferebat, quod pellex sua seu con-
cubina Thormodo famulari iussa longio-
res apud eum per vespertas in domo segre-
ge, ubi Thorkel cum famulis ante adven-
tum ejus quietem capere solebat, moras
extrahere, minusque ei quam antea ad-
blandiri cæperat, suspensionem impudici-
tiæ mulieris quoque temeritas auxit.
Complectenti se semel amasio, egressu-
ramque sistenti, ferociter obnitendo, us-
que dum Thormodus succurrens eam
quoque ad se traheret, ipsaque certaminis
præmium prædaque fortiori accessura vi-
deretur. Tum forte interveniens domi-
nus Lodino, ut eam dimitteret, impera-
vit, vanam illam vespertinorum colloqui-
orum, quamvis aliquantos longiorum su-

spicionem testatus, quam universum cubile accensarum candelarum perpetua luce collustratum facile discuteret, sibi, quæ tunc agerentur, curæ futura, reliqua momenta ipsum observare jubebat. Paruit monitis œconomus nec ultra impedivit, quominus consuetam operam Thormodo præstaret. Jamque tempus, ad festum usque, natalibus Salvatoris Sacrum, procedebat, quod quò celebratius foret, Thorkell, quæ requirebantur, sedulo conquisivit, in primis magnam polentæ copiam lupulumque, aulæa apparatusque mensalem Stockanesiæ, quæ ex adverso Brattahlid sita erat, ubi Skufus ejusque vicinus Biarnius, vir prudens, vulgo acceptus, fabrilium artium valde gnarus habitabant. Rarò in Gronlandia potabatur, quo vero rariora convivia, eo quoque acceptiora, & imagine quadam magnificentiæ celebriora. Hoc vero convivium, in primis opiparè apparatus, accitorum celebriorum convivarum multitudine frequens, inter complures, vicinos quoque Skufum & Biarnum in magno numero habuit, duravitque ad totius usque

que festi exitum. Tum vero discedentibus hospitibus, Lodinus singulis vestes viatorias, & alia, quæ custodiverat, Skufo quoque & Biarnio pocula, aliaque utensilia in usum convivii commodata, cum reddidisset, triclinium cum quatuor comitibus ingressus est, thoracem è pelle vituli marini amictus, alasque subligaculo intrusas astrinxit; hoc habitu Thormodus, cum Biarnio in opposito scamno jacente, colloquentem, scamno cui & ipse incumbibat, pedibus extractum per pavementum circumegit, Biarnius frigidò joco nequicquam desistere jussum, exsurgens in terram arietavit, increpatosque comites ut dimitterent adegit. Thormodus exsurgens, offensamque dissimulans, non inusitados in Islandia coriacos istos ludos respondit. Jamque Thorkell hospites digredientes ad litus deduxerat, cimbamque ponti Biarnius admoverat, Skufum cum Thorkell colloquentem, simul ac accederet excepturus, cum Thormodus, Lodinum ex improvviso adortus, lethaliter ferit. Quo conspecto Thorkell,

justa ira accensus, mandat suis, ut protinus eum occidant. Illis vero subito casu confternatis, Biarnius eum in suam navim evocat, recipitque, mox ponte (erat enim versatilis) remoto, praesenti periculo subducit. Jamque vim parantem Thorkelem, armataque manu extorturum, monet Skufus non esse praecipitandum, nihil enim in ira sanum, spatio opus esse, donec decedat, facilius tunc provisurum, quid potissimum conducat; meminerit virum illum satellitem esse Regis ordinis superioris, poetamque honoratum, ipsius curae impense commendatum, quicquid in eum boni malive contulerit in se collatum imputaturum, certe necem ejus haut inultam passurum, in quo existimationem suam haut mediocriter laesam agnoscat, reputet itaque apud animum, an brevi hoc ultionis solatio lucri plus an detrimenti capturus sibi videatur, irae Regis & impendentis in singulas horas vindictae metu, an satisfactione caedis, ejus enim pro arbitrio exigendi potestatem se ei facturos, multamque pecunia-

cuniariam, quam indixerit, statim soluturos; hoc pacto honori ejus existimationi simul & saluti & securitati consultum, sed nec se illum dedituros, inimicisque subiectum missuros. His animadversis & multis, qui adstiterant, approbantibus mitigatus Thorkell compensationem admisit, ipseque præscripsit. Mox Thormodus cum illis Stockanesiam profectus, quod reliquum erat hyemis ibi transegit, solito tamen tristior. Id cum displiceret, si qua re indigeret edicere jussus; comitem poscebat, qui ab omnibus operibus liber, se tantum quo velit sequeretur. Facta ex omnibus vernis deligendi potestate, Egilem quendam elegit, longurionem stolidum & illepidum, qui & fatuus communiter appellatus est. Mirantibus quod talem præcipue diligeret, virum esse robustum, & ad imperata exequenda promptiorem, quam rimanda sagaciorem. Securim deinde faciendam Biarnio præscripsit, amplam acutam & tenuem.

CAP. XXI.

*De cæde Thorgrimi Trollii
à Thormodo perpetrata,
ejus effugio, latebris &
capitis damnatione.*

Proximo vere ad comitia gentis Gardis in Einarsfiordo, quotannis celebranda, civium plurimi confluxerant. In his Thorgrimus Trollius supremus judex, magna & inusitata pompa, qui navis interiora à prora puppim usque clypeis pigmentatis in contabulati operis formam invicem junctis, hastarumque magno apparatu instruxerat, in tantumque ejus fastus creverat, ut cavendum esset, ne verbis minus limatis familiares ejus offenderentur. Adnaviganti comitatus omnis tentoriis effusus, obviam ei procedens, festa acclamatione judicem excepit. Mos erat Gronlandis, quoties navigiis iter facerent, ut instrumenta captandis balænis, phocis, & id genus aquatilibus

tilibus idonea secum veherent. Hæc dum
navi exportarentur, forte Thormodus
præfens, hastam amentatam contrecta-
bat, jussusque à comitum uno ut depone-
ret, quod illius usum ignorare videretur,
carmine significabat, se, utut hac in arte
ei cederet, se tamen præferendum, si
quando Rex Olafus aciem ordinaret. Jam-
que papilio judicis, à ministris ad id dele-
ctis, ornato pro conditione loci magnifi-
co, statuitur, id enim gentis erat prætori-
um, ante quod sub dio tribunal & judicia
constituebantur. Eò cum quodam die
sereno ex omnibus tentoriis concursus
fieret, Skufus quoque & Biarnius cum co-
mitatu omni accesserunt, solus Thormo-
dus in lecto remanebat, sub stragulo u-
trinque villosò & bicolori, latere alio albo,
alio nigro dormiens, qui ut evigilavit,
miratus, omnes qui antea præsto erant
excessisse, cum adveniens comes ejus Ei-
gill, procul eum à tentorio Thorgrimi
refert jucundaque narratione, qua o-
mnes delectatione afficiat, quam cellæ
in aprico insidens, populi multitudine un-
diqve circumfusus exposuerit, quærenti

quid contineret, jucundam quidem respondit, sed memoria effluxisse. Urgenti ut nomen unius saltem vel alterius personæ, de qua ageret, recenseret, neque enim videri tam subito hæc omnia excidisse, Thorgeirem inquit insignem athletam nominabat, placere ut ipse accedat, distinctius omnia ex ore ejus hausturum. Exsurgens itaque Thormodus, stragulum sibi circumdat, nigro latere, spectantium oculis obverso; erant namque idgenus vestimenta, quæ interdum epitogii, noctu straguli usum præstabant. Ipse Eigile comitatus, pone papilionem se conferens, vix quæ recitabantur audivit. Mane illius diei serenabat, jam vero collectus in nubem aer pluviam repente minabatur. Id prævidens Thormodus, quo illum in admirationem raptum obsequentiorem redderet, modo cælum suspicere, modo terram despicere cœpit; quærente Eigile, qui ita se gerat, talis inquit jam cœli vultus, qualis cum magni fragoris conscius esse solet: quid iste quærit Eigill portendit? semper clades & interitum respondet, itaque si forte jam intonet, sedu-

sedulò tibi cave, & cursu quam poteris
 velocissimo, tentorium nostrum repete.
 Hæc dum differunt,repentinus omnibus-
 que inopinus imber cœlo excussus, singu-
 los ad sua quemq; tentoria festinantes dissi-
 pat, pars magna in tabernaculum Trollii
 infusa, fores opplevit. Ipse, dum diffluen-
 te multitudine paterent, tribunali insi-
 dens exspectabat. Interim Thormodus
 accedit, petitque ut cæptam narrationem
 persequatur; is paucis absolvi non posse
 respondit, quæritque ejus nomen. Vigfus
 inquit; quò patre; cum iterum quæreret,
 Otryggo respondit, (Vigfus cædis avi-
 dum, Otrygus infidum denotat, fuerunt
 tamen virorum nomina, tunc quidem in
 usu, sed & Vigfusi etiamnum hodie in Is-
 landia usitatum pariter ac celebre) jam-
 que mala suspicatus, surrecturus se erexit,
 cum tanto ictu feritur, ut calvaria toto-
 que capite & cervicibus bifariam dissectis,
 in terram examinis rueret. Mox Thor-
 modus labentis humeros subiens, clara
 voce exclamat, cæsum esse Thorgri-
 mum, vulnus inspicèrent, sicariumque
 appre-

apprehendere properarent. Confluentes ad vulneris inspectionem, sed subito casu consternati, quærun ubinam cædis auctor, ille visum sibi ait, sed celeri fuga se abripientem, nec quorsum observatum, hortaturque, ut alii corpus sustentent, dum ille inter alios eum quoque persequatur, traditaque aliis sustentandi vice, se subducens ad litus progreditur, subque promontorio à conspectu omnium remotus, stragulum seu lacernam invertit, alboque amictu incedens, aliam personam representat. Inter hæc Eigill, audito tumultu, obstupescens, concitatissimo cursu ad suum tentorium campos transvolare visus, omnes inquisitores in se convertit, quorum persecutione attonitus, acrius se concitat; tandem comprehensus cum singuli artus membraque ingenti formidine tremarent, suspicionem cædis simul & exploratores à se avertit. Quidam transito promontorio, cum in Thormodum incidisset, veste alba amictum, ejusque nomen quæreret, isque Otryggum se appellaret, professus percussorem se quære-

re,

re, sine ulteriore inquisitione eum demisit. Cum vero ad tentorium non rediret, coepit Skufo & Biarnio suspectus cædis esse, tum quod circa promontorium vir albam lænam indutus visus dicebatur, tum quod Skufus in mentem revocabat, S. Olafum cordi esse, ne cædes satellitis sui inulta foret; itaque remittente inquisitione, scapham expediunt, eumque quærun, & juxta promontoriumprehendunt, quærunque an cædem perpetrasset, gratulantur de ultione in tanto hominum confluxu, magistamen de effugio, inter tot tam potentes & præsentis hostes, admiratique quod ipsum sub humeris cadaveris non agnoverint, quot ictibus eum exanimaverit quærun, ille carmine respondit, se quidem Scævola esse, postquam in Islandia gravi vulnere sauciatus, usu dexteræ orbatus esset, nihilominus iteratum ictum superfluum sibi visum, cumque periculum præsens effugerit, longioris id vitæ fatis decretæ argumentum videri. Quærentibus an & Falgeir Thordifis de Laungunesia filius, acer ille pugil præsto fuerit, respondit, ibi quidem fuisse, sibi que multa

multa minatum, profuisse quod se non agnovit. Is Thorgrimi sororis filius erat, tresque ex eadem matre fratres habuit, Bodvarem, Thorkelem & Thordum. Monentibus ut hac ultione contentus esset, utpote supra spem gloriosa, cæso in totius Gronlandiæ confessu in amicorum propinqvorumque conspectu Gronlandorum potentissimo, quo majus à nemine, nedum peregrino, idque sine necessitudinum auxilio, aut ullo certiore confugio, exspectari possit. Reputaret quanto in periculo esset, quantas vires in se unum auxiliis destitutum, quam potentes familias concitaverit, quam arduum eos effugere, quam supra vires humanas sit cursum fluvii detorquere, id tamen citius effecturum, quam ut incolumis è terra hac tanto tam vasti maris spatio à reliquis habitabilis orbis partibus dirempta, salvus sospesque excedat, nisi singularis cæli gratiâ, cœptis ejus adspiret, ille animo præsentis, meliorum spe se idem solatus est. In sinu Eiriksfiorði rupium parte, quæ Stockanesiæ obvertitur, antrum recondito situ consistit, supra subtusque cautes arduæ, difficulter

culter superabiles. Eò illum devehunt, necessariisque, quæ vestes & alimenta instruunt, quod inde in posterum Thormodi antrum appellatum est. His peractis in forum uterque redeunt, polliciti se eum certiores facturos de iis, quæ ibi agerentur. Cognoscunt autem, recensu populi acto, eum desideratum, mox à Bodvare & Falgeire reum factum capitisque damnatum, id quod ei postea indicant, svadentes ut istis latebris nunquam excedat, secus evadendi spem omnem præcisam, si vel minimum adversariis de eo suboluerit, tædiumque solitudinis frequenter invisendo, necessariaque subministrando, ipsos haut gravatim levaturos.

CAP. XXII.

De conflictu Thormodi cum nepotibus Thorgrimi, eorumque cæde.

Thormodus oblitus mandati, sereno quodam die supra rupes pene inaccessibleas eluctatus, ubi parum processerat,

ferat, obvium habuit virum lacerna depexa, variis segmentis centonibusque confuta, quam pediculorum magna vis triverat, inde etiam cognomen contraxit, Lufa Oddus, seu Oddus pediculosus dictus. Cujus ut nomen accepit, ei roganti Torradum se dici retulit, gestireque vestes cum illo permutare: qui illud sibi ratus, nec sine stomacho postulata abnuvit; verum ut abesse ludibrium cognovit, tam inopinam fortunam admiratus inque sinu gaudens facile consensit, jussus deinde Stockanesiam eodem die proficisci, Skufoque & Biarnio referre, visum sibi eodem loco virum ignotum, nomine Torradum, haut gravatè paruit, transitoque sinu iis imperata refert. Interim Thormodus hoc habitu pedes ad Einarsfiordum pervenit, inciditque in opilionem Thordis, ab eoque fit certior solum Bodvarem domi esse, reliquos piscatum abuisse. Is enim se Oddum alloqui opinabatur. Ad navalia igitur se conferens, tota ibi die reditum eorum opperiebatur; qui tandem litori adremigantes, Oddum conspicati, navem securi admovent, primus Thorkell navem

exce-

navem excepturus descendit,quem Thor-
modus securi, quam sub veste gerebat,
lethali ictu cum stravisset, abjecta lacer-
na, propero cursu ad antrum contendit,
quem Thordus & Falgeir, quam velocis-
simè poterant, insequebantur, donec su-
pra imminentem antro rupem provectus
in cespitem foribus præfixum ingenti sal-
tu se demisit, mox insequentis Thordi, sed
inter desiliendum titubantis, inter scalpio
securim tam alte impressit, ut immerfam
vulneri, Falgeire præcipitante, extrahere
nequivet, à quo, accerrime invec̃to, ce-
lerique saltu irruente, jam inermis & ipse
inter scapulas magno vulnere fauciatur.
Igitur, ad præripiendum ei armorum u-
sum, totis viribus se in eum infert. Fit
lucta ingens, viriumque exitiale certa-
men, quo inferior Thormodus, quippe
vulnere sanguinisque profluvio debilita-
tus, fortunæ Regiæ (uti illis seculis credi-
tum erat) protectione superior evasit.
Nam inter accerrimum conflictum, Fal-
geiris manu delapsa securis, utrumque
pariter inermi luctæ commisit: tandem
ad internecionem conflictantes, ambo si-

mul præcípites in subiectum mare delapsi, funestum & ibi certamen renovant, seque invicem undis immergentes, haustis aquarum gurgitibus langvescunt, donec ligula, quæ femoralia Falgeiris substrinxit, rupta impeditiorem eum reddidit, ea namque Thormodus magno nisu explicans pedibus ejus obvolvít. Exinde nandi usu destitutus Falgeir, natibus humerisque in superficie maris fluitans, aquis identidem absorbendis, ad ultimum ridentis specie suffocatus est. Thormodus ad ultimam defatigationem redactus proximo scopulo adnavit, ægreque affluentis maris æstibus obluetatus, reptabundus ad superiora pervenit, speque salutis abjecta mortem exspectabat. Eodem vespere Skufus & Biarnius, Oddi nuncio, agnitæque Thormodi veste, commoti, sinu transmissio eum inqvirebant, non enim de nihilo ad se missum colligebant, nec alio fine, quam ut sibi magnum quid machinanti, vel integro mature, vel afflicto haut intempestive succurrerent, vel etiam mortui curam gererent. Antro advecto, animalculum quoddam vivum oculis sibi signare

gnare videntur, phocane! an aliud quid, incerti; eò igitur provecti, quem quæ-
runt, agnoscunt. Mox cognitis, quæ ges-
serat, in admiratione defixi, non de nihi-
lo in publico gentis foro præsentissimo
discrimini subtractum confitentur, cum
fata eum tot summæ nobilitatis virorum,
præcipuique athletarum Falgeiris, cædi-
bus destinassent. Subjectis deinde pannis
impositum in cimbam inferunt, intima-
que sinus penetrantes ad domum viri, no-
mine Gamlii, prope montes glaciales
perveniant. Longo illa à coloniis aliis
intervallo remota, hospitibus infreqvens,
sine famulis, sine liberis, solius viri & ad-
modum pauperis, uxorisque nomine Gri-
mæ administratione substitit, quæ tamen
medendi peritia & circæarum artium, ve-
titarum licet, haut superficiaria notitia
celebris erat. His Thormodum sanan-
dum commendant, verum cum ingens
periculum à Thordise sibi metuendum,
cujus non odia tantum sorbenda, sed et-
iam sibi essent concoqvenda Grima repli-
caret, si forte resciret, se homini, publi-
co gentis judicio exuli & in exilio tot cu-
mula-

mulatarum cædium reo receptum præstiffisse, Skufus damni eam immunem se præstiturum, impensasque liberaliter repensurum cum promiffisset, facile se exorari paffa, recepit ægrum, vulneraque obligavit: sed admodum lente curatio illa processit; nam cum integra hyems elapfa efflet, vix inter cubile & cænaculum intermeare poterat, integros menses duodecim fanatio illa duravit: Jam quæ Thordis interim molita fit, exponam.

CAP. XXIII.

De Thordis persecutione.

Primò cum occisorum fratrum fama percrebuit, omnes rei novitate velut attoniti sunt; ubi vero corpus Falgeiris litori appulsum inventum est, creditum Thormodum unà periiffe, eaque opinio diu tenuit. Proximo vere Thordis, cum forte interdium quieti se dediffet, turbulentis infomniis inquietari vifa, quò minus excitaretur, filius Bodvar obftitit, neque enim idgenus officii illi acceptum,
cum

cum frui quam prohiberi somniis mallet, multa enim ei, dum curis se relaxaret, per quietem sæpius obvenire retulit. Quæ sponte deinde excitata, in vivis esse Thormodum abdiqve domo Gamlii, Grimæqve industria sanari perhibet, jubetqve lembunculum absqve mora navalibus educi, quo improvisa imparatis & ignarîs superveniat, sed impetrandus Thorkelis de Brattahlide consensus, imo & itineris societas & auxilium, cum Gamlium ille, ut cæteros jurisdictioni suæ subiectos curiales, certissime protecturus videatur. Einarsfiordo quindecim vernis comitata solvens, nocte tunc diurna luce illustri, Brattahlidem pervenit, Thorkelisqve auxilium implorat, eumqve comitem deposcit, quo certius cognoscat Gamlium nulla à se injuria affici. Ille fidem excedere respondit, hominem sine censu, sine ministeriis, sine cognatis & prope sine lare in tantum armari, ut proscriptum publica auctoritate virum, ubiqve impune, imo nec sine præmio, occidendum, tantæ domus familiæqve apertum inimi-

cum hostemque capitale hospitio exceperit, ne tamen jure de se qveri possit, haut ei studium suum defuturum; adque prandium invitatos tantisper detinet, donec viginti suorum vicinia excitos comparasset, solerter provisurus, si forte dissensus interveniret, ne viribus inferior, ejus subjiceretur arbitrio. Rectà deinde ad villam Gamlii pergunt. Sed nec horum quicquam Grimam latuit, nam & ipsa quoque per quietem eadem nocte oblati imaginibus, perturbari cæpta, nullo interpellante, tandem evigilans, prædicat Thordisem de Laungunesia, magicis artibus, de Thormodo edoctam, filiumque ejus Bodvarem cum Thorkele de Brattahlide postridie eò venturos, monet itaque, ut maritus eo die domi remaneat: ipsa se ad eos accipiendos accingens, cellam, cujus apicibus Thoris effigies insculpta erat, in medio cænaculo collocat, præcipitque, ut ei Thormodus interritus immotusque infideat, nec advenis assurgat, morituros mortem non evitare, nec victuris eam metuendam; marito focum instruendum, phocarumque carnes lebe-

te,

te, sed segniter, elixandas tradit, quo densior fumus universam domum impleat, ipsa hospitum curam sibi deposcens, in vestibulo ad colum sedens, flaqqve ducens, varios ore modos incinuit, cum accedens Thorkell officiose excipitur. Mox itineris scopum exponens mandat, ut Thormodum, quem adversus tantam persequventium vim defendere nequeat, protinus dedat, illa vero mirari se ait, quod illis in mentem venerit, quod hunc hominem in tugurio suo quærant; quomodo hæc cohæreant? se enim fortunæ inopes extreme pauperes, qui operis diurnis vix ac ne vix quidem miseram vitam tolerant, tam projectâ audaciâ, ut hostem Thordis, procerum iudicio damnatum, tectis suis recipiant, protegant, sanent, sustentent. Id vero perinde esse, ac si catulus leonem allatret, Thorkell credibilem conjecturam confessus, tamen ut ab illa hanc opinionem amoveat, se omnes domus ejus suspicionumqve latebras peragraturum. Id vero respondit Grima longe minore comitatu fieri posse, neque tamen se refragari, quominus

omnia lustraret, reculas autem suas Einarsfiordi accolis ostentui fore nequaquam se permissuram. Ille se solum sola Thor-dis comitatum exploraturum; moxque ut dixerat ingressus uterque, per explicata totis ædibus fumi volumina procedentes, parum in ea examinanda profecerunt, infestâ igitur oculis fuligine repulsi, tactum conscendunt, amotisque singulorum ædium fenestris, fumo viam aperiunt, quo exhalante è culmine singula inspectant, visa autem cella cum ectypa Thoris imagine, malleoque, Thormodonusquam apparente, Thordis exclamat: Siccine etiamnum in domo tua supersunt veteris gentilismi vestigia, incisus in sedeculæ cacuminibus Thor? Tum Grima, nec id sine ratione, respondit, quippe longe hinc sacra ædes, difficilis aditus, nobis præsertim, qui avium rus & infrequens incolimus. Istius igitur usus defectum piis meditationibus rependo. Dum enim hanc effigiem inspicio, reputo simul quod eam in potestate habeo, igne cum libet consumendam, quanto autem potentior ille,

ille, qvi cælum & terram ex nihilo creavit, & ad nutum suum omnia gubernat? Tunc Thordis : Hæc utcunqve se habent, certe ubi Thormodus sit, nosti, & ni Thorkell jam viribus superior adesset, tormentis veritatem exprimerem. Illa divinentes sæpe hallucinari respondit, Deo vero acceptum referendum, qvoad eam ad maleficia ultro ruentem sæpius sufflaminent, condonandum divinanti si erret, non item ei, qvi iis, qvæ oculis perspiciunt, fidem derogant. Atqve his talibus ultro citroqve jactis, cum jam operam hussisset, Thordis cum comitatu domum re-
 vecta est, Thormodo ibidem, qvoad sanitati restitutus esset, remanente. Tum vero beneficiis liberaliter repensis, Storkanefiam rediit, tertiamqve ibi hyemem in separata domo sine arbitris exigit,

CAP. XXIV.

*De Lioti de Laungunesia
 cæde cum tribus comitibus*

*à Thormodo & Steinare
occisis.*

Interea Skufus & Biarnius, venditis Stockanefia aliisque eorum villis armentis quoque & pecudibus, proximo vere decreverunt cum tota familia in Norvegiā migrare, atque in eum finem, navem, quanta poterant celeritate, appararunt. Interea Thormodus latebra egressus, Eigille solo comitatus Einarsfiordum repetit, quem, ne sibi esset impedimento, tali commento à se removit. In puppi sedens, se hinc inde magnis motibus agitans navigium in diversa latera impellit; quod conspicatus Eigill quærit, an intemperiiis actus, navem quoque fluctibus involvere nitatur? ille irrequietum sibi animum confessus, navem desubito evertit, urinandoque ad terram pervenit. Sed nec Eigill natandi imperitus erat; nam undas eluctatus, cimbaque restaurata, Thormodum periisse ratus Stockanefiam rediit, submersumque referens, fidem tamen non meruit. Ille ad prædium Hamar, pa-
rum

rum Laungunefia distans, ubi alia Trollii
 foror, nomine Thoruna, cum filio Lioto
 habitabat, eodem vespere pervenit, pul-
 satisque foribus intromittitur; Rogatus de
 nomine Osvifum se appellavit (etiam il-
 lud nomen viris proprium, hodieque
 apud Islandos in usu, confidentissimum
 significat.) Mater ibi familias melioris no-
 tæ nomine Sigridis, cui, filius Sigurdus, ma-
 tura ætate. Illa solere interdum nomina
 gerentium ingenia exprimere, respondit,
 eumque ad hospitium per noctem invitat;
 postridie vero accedens, quò, inquit,
 Thormode pergis? ille Osvifi nomine se
 suamque personam heri professum respon-
 dit, & illa nec se istius oblitam, quo ta-
 men Thormodus Kolbrunaskald velare-
 tur, ante quidem sibi nunquam visus, sed
 simul ac advenisset cognitus. Confesso
 Laungunefiam ad ulciscendum Liotum,
 qui famam suam calumniis inquinaverit,
 se profecturum, filium suum comitem ob-
 tulit. Ille veritus, si forte Liotus aliquo
 vulnere violaretur, ne intutum ei domi-
 cilium deinceps in Gronlandia foret, con-
 ditio-

ditionem recusavit. Illa verò se, pluresque alios toties ejus matrisque injuriis oppressam irritatamque quæsta est, ut parum referat, si vel maxime vindictâ pensaret exilio. His dictis uterque Laungunesiam petunt, pulsatisque foribus Liotum evocant, qui cognito vicinum adesse, aliumque nigro crispoque capillo, Thormodum conjectans, hastatus foras sæminis comitatus procedit, eoque agnito, hastam in pectus destinatam sed securis objectu retortam in pedem infra genu magno ictu impegit, graveque vulnus infligit, sed dum se ad ictum inclinat à Sigurdo inter scapulas graviter sauciatur. Mox validiore Thormodi incussu, femore furaque discuneatis concidens à mulierculis excipitur, clausoque ostio, ultimo periculo eripitur. Inde Thormodus Sigurdum ad matrem gestorum nuncium remittit: quibus cognitis, eum in Stockanesiam ire jubet, pacisci que cum Skufo & Biarnio, ut villas suas & immobilia vendant, seque cum bonis omnibus & tota familia secum eodem vere in Norvegiam transportent. His mandatis instructus, ad Thormodum, qui eum interim expectabat

ctabat, rediit, simulque Stockanesiam per-
veniunt, & quæ gesserunt, exponunt; &
quæ Sigridis postulabat, facile impetrant;
distractis enim quæ auferri nequibant, re-
liquam ejus suppellectilem navi inferunt.
Sed nec sic insidiis finem Thormodus im-
ponere contentus; nam vespere quodam
transmisso sinu ad Laungunesiam se con-
fert, circaque navalia tota nocte in insidiis
latet, Bodvaris, quem illo die piscatum
ivisse existimabat, reditum expectans,
verum per mercenarios inter se collo-
quentes, dum piscatum irent, fit certior,
eum Laungunesiam ad curanda Lioti vul-
nera profectum. Mansit itaque in latebris
donec redirent, & tum forte observatus
dispensatori (cui nomen Kar) domum
acceleranti, quem jactu securis sura mul-
tilabat, sed scapha eorum potitus, sinam-
que trajecturus, dum Vikam Grimi, ubi
Gestus diversabatur, domum petit, à
Thordise, per quietem jam iterum de
illo certiore factâ, & filio ejus Bodvare,
cimba quinque remigibus instructâ, per-
sequentibus, prope oppressus tali com-
mento evasit. Tranquillo profectos, nox
den-

denſaque caligo, cum mutuo proſpectu prohibuiſſet, ſed appropinquantes remorum ſtrepitus prodidiſſet, everſa cimba, ad proximam inſulam, ſed à continente remotam, exiguam quidem illam, humilem & hybernis fluctibus perviam, algoſam muſciſque marini cumulſ oppletam natando pervenit, acerviſq; ſe profunde inſodit. Cum autem perſecutores in everſam cimbam inciderunt, periſſe rati redeundum monuerunt, matrona ſtropham agnoſcens, inſulam luſtrat, haſtiſque acuminatiſ muſcoſa rimatur, non ſine latentis vulnerib; quæ contenta voce fortiter diſſimulavit. Iſ deinde dilapſiſ, interjectoſ ſparſim ſcopuloſ natatu aſſecutus, ubique requieſcens proxime tantem ad continentem provectus eſt. Addunt fabulam, ad diviniorem genium Sancto Olaf, etiam cum in vivis eſſet, conciliandum. Nam cum inſoſſuſ marino fuco, ſub nota probri ni reſponderet, à Thordſe provocaretur, cum vocem edere veller, obtortis faucib; inhibituſ dicitur, cum illiuſ opem invocaret; eademque nocte Grimo de Vika, ubi Geſtuſ triennium extraxit, tradunt

tradunt obvenisse in somno imaginem illius, indicasseque poetam suum opis indigum in scopulo quodam non procul à continente jacentem periclitari, utque illi protinus subveniret injunxisse. Ad visionis autem confirmationem aperuisse hospitem ejus, qui se Gestum appellaverit, virum esse Islandum, patriam ad ulciscendum quoque Thorgeirem profectum, Steinarem appellari, cognomento Helgu-Steinarem, partem tamen minimam ultionis ei, quantumvis strenuo, fatis destinatam. Mox Grimum quæ somniavit Gesto exposuisse, quo, ea, quæ ad se pertineret, vera confitente, ambos simul ad inqvirendum Thormodum profectos, repertumque domum trantulisse, sanasse, sanatum ad Skufum deduxisse. Quo vero die is vela daturus erat, iterum Thormodum & Steinarem incio navarcho, ad Liotum denpo digressos, eum cum tribus comitibus piscationi intentos derepente adortos, omnes occidisse. Atque hoc ultimo gestorum velut monumento Gronlandis relicto ad navem rediisse, portuque solvisse, inque Norvegiam transfretasse.

Stei.

Steinarem vero Brattahlide ad Thorkelem remansisse, Sigridemqve & filium ejus Sigurdum, comparatis in Norvegia villis ibi deinde vixisse, Biarnium Romam ad Apostolorum Petri & Pauli limina profectum, in eodem itinere decessisse; Skufum autem cum Thormodo apud Sanctum Olafum quoad vixerunt remansisse. Et Thormodi quidem gesta, & invicta in Regem fides, singularis amor & gloriosa mors, in vita Regis descripta sunt. Hæc autem cum illi sine proluxiore digressu inseri nequeant, Arngrimum imitatus, quod in Gronlandia gesta sint, ejus descriptioni adjeci. Verum fateor me plura transcribere, quam credere, ultum fuisse Thorgeirem, hos etiam ab eo occisos non dubito, nam id carmine superstite ipsemet S. Olafus quærenti professus est. Verum an eodem ordine modoque ut hic describitur, valde ambigo, cum tamen acceperim, subducere nolui Totam Thorgeiris vitam, partem quoque Thormodi, ad calcem historiæ Sancti Olafi contexui,

CAP. XXV.

Continens succinctam Arngrimi expositionem de Kroka-Refo, totiusque narrationis refutationem, ut & de Thrando quòdam Norvego in Grönlandiam à Magno Bono ad evitandam Haraldì Strenui persecutionem misso.

Libet hic (inquit Arngrimus) alium actum (de Thormodo prius egerat) res Gronlandicas nonnihil concernentem annectere, quamvis hæc vix digna, quæ legantur, quæ nos tamen quorundam Scriptorum, etiam magni nominis exemplo in argumentis seu materiis, non multo nobilioribus occupatorum, facile si quis urgeat, excusabimus. In Islandia occidentali vil-

„ la Kvennabrecku natus est, quem Islan-
 „ di Ref, ego Rufum non ex nominis si-
 „ gnificatione sed literarum & soni confi-
 „ nitate appello, non procul ab anno
 „ Christi M XV. patre Stenone & matre
 „ Thorgerda. Hic in pueritia etiam ado-
 „ lescens segni otio torpere visus est, sed
 „ in hoc torpore incredibile ingenii ad
 „ omnes res gerendas acumen delituit,
 „ ac animus pariter generosus, ac con-
 „ stanti severitate & prudentia præditus,
 „ in secundis minime luxurians, in ad-
 „ versis infractus, ergo adolescentiam
 „ jam ingressus apud avunculum degens,
 „ navim onerariam, nullo monstrante
 „ magistro, affabrè fecit, qua navi in Gron-
 „ landiam vectus apud Bernonem quen-
 „ dam habitantem in pago Hlid (fortasse
 „ Brattahlid) divertit, ejusdemque filia
 „ Helga in uxorem ducta, decedente pau-
 „ lo post socero in omnium relictorum
 „ bonorum jus & possessionem succedit.

His nati filii.

„ Steno Biorno Thormodus
 „ Jamque totum novennium in prædicto
 „ Gron-

Gronlandiæ pago quietè vixerat, cum
à vicinis contumeliosissima injuria ad
cruenta ausa lacefferetur. Injuria hæc
fuit. Pagum vicinum Vic incoluit qui-
dam Thörgesillus, cognomento Vikr-
scalli (calvafter Vikensis) is filios qua-
tuor habuit, homines fastu & malevolen-
tia notos, cujusmodi ipse pater Thor-
gesillus. Rufus enim rebus gerendis in-
tentus, eò etiam anno (quem in Gron-
landia nonum egit) navim vectoriam
in fabrica habebat, in vicino litore, un-
de sæpe bene sero vespere redire do-
mum solitus est. Semel igitur cum
medio esset itinere, vidit ursum tremen-
dum obviam sibi procedere, quare cum
inermis esset ad officinam suam secu-
rim petiturus arboream pedem retrò
convertit. Interea Thörgesilli filii pi-
scatu redeunt, conspectum ursum o-
mnes adoriuntur & trucidant. Simul
Rufi vestigia retro conversa in nive re-
centi animadvertentes, unde illum
tanquam effœminatum & timidiculum
apud omnes diffamabant, quod urso
congrredi non fuisset ausus. Istud pro-
brum

„ brum Rufo tacite sufferente, illi cum
 „ patre insultare & maledicere pergunt,
 „ dicentes Gronlandiæ in æternam igno-
 „ miniam cessurum, quod eum recepis-
 „ set incolam, qui ob enormia flagitia &
 „ dedecus Islandia exulasset, quod tale fu-
 „ isse inhumanissime & plusquam hostili-
 „ ter commenti sunt, Rufum nempe quo-
 „ libet die nono recurrente in scæminam
 „ transmutari solitum, ac viri congres-
 „ sum expetere. Hoc inauditum pro-
 „ brum Rufus prudenti dissimulatione
 „ susque deque tulit, quoad bonis immo-
 „ bilibus & armentis, mercibus & argen-
 „ to divenditis, de prompta fuga com-
 „ modum sibi prospexisset, monitusque
 „ interea ab amico quodam, qui cuncta-
 „ tionis consilium non intellexit, ut con-
 „ tumeliam aliqua celebri contumelia re-
 „ poneret; respondit, non tam sibi de
 „ vindicta cogitandum, quam rebus suis
 „ in futurum prospiciendum. Cum enim
 „ Thorgesillus generum haberet quen-
 „ dam Gunnerum, terræ præfectum seu
 „ prætorem, satis intellexit Rufus sibi non
 „ juridico processu expostulandum de in-
 „ juria

jura cum reis, sed armis. Omnibus „
 igitur ad properatum discessum circum- „
 spectè comparatis, solus Rufus Thor- „
 gesilli ædes accedit, lancea ferro lato & „
 acuminato prædita instructus, filiis „
 Thorgesilli quatuor piscatu operanti- „
 bus ingreditur, hospitem lixanda ferina „
 occupatum salutat, & ut pro injuriosis „
 maledictis beneficium reddat exposcit, „
 quod cum Thorgesillus non modo renu- „
 eret, sed eadem insuper maledicta in os „
 cumlaret, à Rufi lancea mox perfodi- „
 tur. Unde Rufus ad mare digressus, & „
 cum filiis quatuor Thorgesilli piscatu „
 redeuntibus injuriæ similiter maximæ „
 reis congressus, omnes solus jugulat. „
 Ergo jam metu præfecti, cui incolæ o- „
 mnes adhærebant, cum familia bene „
 numerosa navim conscendit, in desertos „
 Gronlandiæ sinus contendens, ubi to- „
 tum quadriennium æque commode ut „
 antea inter ipsos Gronlandos degebat, „
 sylvis nempe præstantissimis, ædifici- „
 orum materiam, feris autem & pisci- „
 bus, tam in mari, quam aliis piscinis „
 ad victum necessaria ubertim suppedit- „

„ tantibus; Gunnero interea illo Gronlan-
 „ diæ præfecto frustra sese cum suis quæ-
 „ rendo torquentibus & tandem periisse
 „ Rufum pro certo habentibus. Elapso
 „ quadriennio Barderus quidam Regius è
 „ Norvegia mercator, astuti ingenii ho-
 „ mo in Gronlandiam appulit, Gunne-
 „ rumque illum terræ primarium invi-
 „ sit, deque Rufi facinoribus inaudiens,
 „ nescio qua animi sagacitate persuasus
 „ non periisse Rufum, sed in abditis Gron-
 „ landiæ finibus latere, & ut gloriolam
 „ aliquam hoc pacto venaretur, Gunne-
 „ ro novæ inquisitionis auctor extitit, cu-
 „ jus & ipse Barderus cum Gunnero an-
 „ tesignanus perveniunt, investigando in
 „ finum quendam, variis terrarum flexi-
 „ bus intricatissimum, ut in deserto litore
 „ schidia quædam seu ramentorum ligno-
 „ rum cineres deprehendunt, quibus ma-
 „ teriariorum officinæ abundare solent,
 „ quæ cum Barderus accuratius inspecer-
 „ et, ea continuo superstitis Rufi indicia
 „ habuit, eisdem de ipsa arte fabrilis, quæ
 „ præ cæteris Rufus pollebat, iudicium
 „ faciens, nec procul inde digressi vident
 „ taber-

tabernam quandam ligneam, figurâ „
 quadratâ, & tanta arte compactam seu „
 coassatam, ut tota solidi instar ligni ap- „
 pareret. Hæc Rufi domus proprio „
 Marte & arte extructa, quam hostes „
 mox congestis ex vicina silva cremiis „
 ac stolonibus, cum arborum caudicibus „
 jam arefactis, horribili incendio adori- „
 untur. Cæterum homo subtilissimi in- „
 genii canales ligneos, antea nunquam „
 certe visos, & nescio an auditos excogi- „
 tarat, per quos in terræ viscera profundè „
 defossos, aquam copiosam è propinqua „
 valle in suam machinam & molem ligne „
 am derivarat, unde jam ex multis velu- „
 ti episthomiis affatim profusa, subjectas „
 ab hostibus flammæ facile restinxit; „
 atque igitur cum nec igne nec armis, „
 quæ Rufus ex loco altiore facile propul- „
 sabat, quicquam proficerent, hostibus „
 re infecta discedere visum, Bardero ad „
 ultimum vale minitante se secundo ad- „
 ventu fore Rufi consiliis superiorem, „
 quoad ille nunquam propriis viribus in- „
 genii affecuturū respondit, nec omnino, „
 nisi ab alio rerum magis experto in- „
 stru-

„ strueretur, ipsum Haraldum Crudelem
 „ Norvegiæ Regem innuens. Hinc Bar-
 „ derus Norvegiam revîsurus, Gunnero
 „ perſvaſit, ut Regem Norvegiæ ſibi ali-
 „ quo officio devinceret, cujus ſapientia
 „ & conſilio Ruſi illud propugnaculum
 „ demoliendum eſſet. Gunnerns igitur
 „ Norvego hæc tria officii gratia mittebat
 „ 1. Urſum cicurem colore niveo. 2. Sca-
 „ chiam ſev latrunculos ad ludum Sca-
 „ chiaë pertinentes, ex balænarum denti-
 „ bus arte formatos. 3. Integrum caput
 „ vituli ſev canis marini (ex majorum
 „ genere, quem ſupra deſcriptum Roſtun-
 „ gerum appellavimus) ſculptoria arte
 „ mirifice ornatum, cui adhuc dentes in-
 „ fixi erant. Rex dona lætus accepit.
 „ interim tamen ſuo Bardero auctor eſſe
 „ voluit, ne quicquam ulterius contra
 „ iſtum Ruſum tentaret, cujus ingenium
 „ ſolers ac ſapiens ex dictis ſatis Rex per-
 „ ſpexerat, in eo enim ſi pergeret Barde-
 „ rus cum ſummo ipſius periculo conjun-
 „ ctum fore ait. Nihil iſtud curans Bar-
 „ derus Regem de conſilio rei felicius
 „ contra Ruſum gerendæ iſtanter ſollici-
 „ tat,

tat, tum suo tum Gunneri nomine, qui ,
munera tam Regi digna misisset, vi- ,
ctus hominis oportunitate, tandem Ha- ,
raldus de canalibus Bardero suggestit, ,
quorum ille prorsus ignarus fuerat, ,
Haraldus vero in exteris eorundem u- ,
sum didicerat; monet igitur fossam pro- ,
fundam circum illam Rufi machinam ,
seu tabernam ligneam faciant; ea enim ,
ratione canales deprehendi & diripi ,
oportere, ipsamque tabernam per conse- ,
quens facile dirui. Ergo jam Barderus ,
consilii plenus Gronlandiam repetit, a- ,
scitoque Gunnero & lecta sociorum ma- ,
nu Rufum invadere & aggredi parat, ve- ,
niens igitur prout fuerat à Norvego ,
edoctus canales effregit, aquæ ductus ,
intercepit, admotisque ut prius rapidis- ,
simis flammis, Rufum cum familia, ,
moli ista lignea inclusum pessundare ,
sategit. Cæterum ea res Rufo haut ,
præter opinionem accidit, quocirca il- ,
le intra sui istius propugnaculi latera ,
scapham mediocrem fabricatus fuerat, ,
eamque subjectis machinis arduo positu ,
ita collocavit, ut eo molis (in extrema ,

„ maris margine positæ) latere quod un-
 „ das spectabat primum consilium aucto-
 „ ris , cum incendium interitum mina-
 „ retur , scapha riente , quam hospes
 „ cum paucis sodalibus ascenderat , reliqua
 „ familia cum majore navigio in abditi-
 „ ores sinus præmissa , in subiectos flu-
 „ ctus sponte defileret , quatuor ex hosti-
 „ bus molis ruina oppressis , & Rufus per
 „ scapham hoc modo servatus est. Nec
 „ mora eum Barderus è vestigio remis
 „ velisque insequitur , quod ut Rufus ani-
 „ madvertit , suam nempe fugiendo ope-
 „ ram ludi (quod hostes non paucos sese
 „ prævideret , indefesso itinere affecutu-
 „ ros) cursum scaphæ sistit , nihilominus
 „ tamen remorum motu contrario se
 „ pergere simulabat , quæ res hostibus
 „ imposuit , etenim suæ navis cursum ,
 „ quam summa animo corporisque in-
 „ tentione & vehementia impellendo a-
 „ gebant , sistere tamen subito non pote-
 „ rant , quocirca illorum opinione citius
 „ navium cursu facto , Rufus Barderum
 „ in puppi confidentem hasta velitari
 trans-

transfodit , filius autem Steao hosti- „
 um rudentes acinace dissecuit, malum „
 cum velo è navi in fluctus corruit, pa- „
 rumqve affuit, qvin ipsa simul navis „
 everfa periisset. Injicit hic casus ma- „
 gnam hostibus remoram, & Rufus fu- „
 giendi occasionem sat commodam na- „
 ctus est, qvare sic elapsus suis cum ma- „
 jore navigio è prædictis sinuum latebris „
 in Norvegiam appulit, substititqve Ni- „
 darosiae, ubi dum Haraldum Crudelem „
 N. Regem residere cognovit, medita- „
 batur autem sedulo aliquam rationem „
 Rufus, qva Norvegico tyranno ægre- „
 faceret, ob data consilia prædatoria ho- „
 stibus, id qvod ex parte successit. Ut „
 enim Nidarosiae commoratus accidit, „
 ut quidam ex Regiis Granerus nomine, „
 Rufi conjugem ad concubitum sollici- „
 taret, qvi ab interveniente Rufo, cum „
 illa casto animi & corporis robore re- „
 pugnaret adultero, fugiens occisus est. „
 Fuit is Regi intimus ideoqve & hujus- „
 modi Regia potentia fretus in multos „
 impune audebat, homo inprimis flagi- „
 tio

„ tiosus, fastu maximo, & alienarum vir-
 „ tutum contemptu turgidus. Porro Ru-
 „ fus, postquam Norvegiam attigit, faci-
 „ em, assumpta larvâ senili, & habitum
 „ cum nomine mutarat, Narferum se ap-
 „ pellans, ne videlicet ex nomine aut fa-
 „ cie à reversis Barderi sociis agnoscere-
 „ tur. Erat autem lex Norvegorum &
 „ hodie Islandorum, si quis homicidium
 „ committeret, ut intra duodecim hora-
 „ rum spatium, coram testibus scelus fate-
 „ retur, ita enim confessa cæde scelus erat
 „ piandum, non confessa, aut non secun-
 „ dum legem confessa, inexpiandum. Ne
 „ igitur Narferus (5: Rufus) sceleris in-
 „ expiandi reus foret, eodem die Regem
 „ adit, conventum frequentem celebran-
 „ tem, Regemque compellans homicidi-
 „ um fatetur clarâ voce, sed iis ambagibus
 „ ea verborum perplexitate & involucris,
 „ ut lingua vernacula loquentem, nullus
 „ omnium, qui aderant, intelligeret, nec
 „ ipse Haraldus (omnibus ut dignitate ita
 „ ingenio & sapientia superior) tam subi-
 „ to, quin interea daretur Rufo commo-
 dum

dum abeundi spatium, dum Rex ænig- „
 maticum illius colloquium penitus me- „
 ditaretur, quæ etiam occasione usque „
 ad navim, quam in promptu habuerat „
 se conferens in altum solvebat, Rufus „
 igitur Norvegi manibus ad Svenonem „
 Ulfonis filium Daniæ Regem se contulit, „
 ei que merces Gronlandicas raras & pre- „
 tiosas, quibus Danus jam diu, ob diu- „
 turnas cum Norvego inimicitias caru- „
 erat, attulit, & inter falcones 50, quo- „
 rum 15. colore erant niveo, ad hæc „
 ursos Gronlandicos quinque, ejusdem „
 coloris nivei, præterea dentes balæna- „
 rum & ferarum exuvias magni pretii, „
 in his etiam pelles canis marini, cujus „
 supra fit mentio Rostungeri nimirum, „
 unde eo sæculo funes anchorarii & navi- „
 um rudentes fiebant, postquam igitur „
 Danum hoc pacto sibi conciliaffet, duo- „
 decim fundorum usum fructum, quo- „
 ad viveret, in Jutia fitorum in Vendel- „
 fyssel remuneratione accepit, filius „
 duobus Stenone & Biornone in aulam, „
 adscriptis. Porro Haraldus Norvegiæ „
 Rex fraude tandem intellecta, cogno- „
 men

„ men absenti indidit Kroka Refr, vel Kro-
 „ ka Ref, krokr enim metaphorice sophis-
 „ ma, dolum, fallaciam illis denotabat; ad
 „ hæc ob amissos Rufi gladio familiares
 „ duos Barderum nempe & Granerum,
 „ non leviter indolens. Eiricum quendam
 „ Graneri fratrem superstitē navi bellica
 „ & sexaginta militibus instruit, eiqve in-
 „ jungit ut Rufum, si non posset vi aperta,
 „ ex insidiis opprimat, quæ res ita succes-
 „ sit, ut Eiricus amissis quinquaginta suorū
 „ in Norvegiā à Rufo dimitteretur, & Ru-
 „ fus deinde Romipeta factus decessit in
 „ itinere in quodam Franciæ monasterio
 „ honorificè sepultus, filiis duobus in ma-
 „ gna æstimatione apud Danum viventi-
 „ bus, nobilibusq; porro auctis conjugijs,
 „ quorum etiam posterī in præcipua Da-
 „ niæ nobilitate locum obtinent. Filius
 „ tertius natus minimus, Islandiam vidit,
 „ ibidemque etiam haut ignobilis fami-
 „ liæ parens extitit. Sed hæc justo pro-
 „ lixiora superius dicta ratione excusan-
 „ da.

Quamvis hanc narrationem in Serie
 Regum Daniæ libro primo cap. III. ex
 parte

partè examinaverimus, larvamque ei ut-
 cunque detraxerimus, tamen cum Arn-
 grimus annum nativitatis ejus à nostris
 rationibus longe diversum statuerit, etiam
 nobis monstrandum est, illum in eo quo-
 que hallucinatum esse; quod si Haconis
 Adalsteini alumni & Haraldi Imperiosi
 tempora spectamus, inter exitum illius
 & initium imperii hujus anni XCVI. in-
 tercedunt (nos enim veterem calculum
 ibi secuti excessum Haconis in annum
 CMLXI. retulimus, interstitiumque an-
 nis LXXXV. (sic enim scripsimus licet
 chalcographus LXXXI. reposuerit) di-
 mensi sumus, jam errore adnimadverso
 finem vitæ ejus anno CML. applicamus)
 quid autem collatio habitationis patris Ru-
 ficum imperio Haconis huc facit? ni mon-
 strandum sit, illo regnante Refum quoque
 natum fuisse, utpote de quo narratio in-
 stituenda erit, aut tanquam rarum quid
 & naturæ infreqvens & proinde notatu di-
 gnum, quod vir, qui ætate integra sub Haco-
 ne floruit, affectus senio potuerit progene-
 rare istum filium, & tunc oportuit addi,
 quoto ætatis anno eum procreaverit, vel
 deni-

denique quod illo tempore primum in Islandiam migraverit, prædiumque Kvennabreckam occupaverit; cum autem nihil horum hic locum habeat, potius concludendum statuo, auctorem monuisse Hacone Rege imperante, Refum natum esse. Jam patris ætatem inspiciam. Admodum senex fuisse perhibetur; id an ad Haconis ætatem referendum sit, an hujus extrema non divino, id controversia caret, ætate Haconis ad viriles annos provectum cum paterfamilias, maritusque, si non etiam pater, factus sit, nec hoc forte extremis Haconis annis, illud tamen ita fuisse largiar, fuerit annorum viginti, natus erit itaque anno CMXXX. anno ergo ætatis LXXXV. Refum genuisse oportet, si is anno MXV. natus erit, jam vero Refus vivo patre adolevit, nam tertio anno postquam ille excessit, injurias matris ultus, vicinum occidit, virilesque operas præstitit. Sedecim ad minimum annorum tunc fuisse statuam, affecutus itaque est annum gratiæ MXXXI. Tunc vero apud avunculum suum Gestum Oddleif filium Sapientem dictum perfugium habu-

buisse traditur, ibique anno posteriore navem vectorem ex alterius fragmentis; in abdito loco solus, nemine conscio, sine ullius ministerio ædificasse, quæ is postea in Gronlandiam vectus fuerit, cum tamen tale navium genus nunquam antea viderit, tantum ad simulachrum exiguum, quod ipsi donatum erat. Quod si hunc annum cum ætate Gestæ conferimus, patet eum tunc dudum mortuum esse, id quod ex historia, quæ Laxdæla inscribitur, facile demonstratur, quæ quamvis diversas hypotheses sibi invicem repugnantes proponat, utraqve tamen monstret Gestum ante hunc annum vivis excessisse, desumptæ autem sunt ex Gudrunæ Osvis filia, quæ Regis Haraldæ Imperiosi Stallarii Ulfi avia erat, ultimis nuptiis cum Thorkele Eyulfi filio Arii Polyhistoris proavo, nam annos qui eas præcessit Gestus naturæ debitum solvit. Decessit autem Thorkell Eyolfius quatuor annis ante excessum Sancti Olafi, id est anno MXXVI. reliquit autem ex eadem uxore Gudruna filium Gellerem Arii Polyhistoris avum tunc annos natum XIII. Anno ergo

O

MXII.

MXII, aut etiam prius nuptias cum ea celebrasse necessario concluditur; Denatus itaque erit Gestus anno MXI. aut etiam prius. Prius ergo Gestus Refi avunculus mortalitatem explevit, quam Refus in lucem editus est; quod si alteram hypothesim excutiamus, parum quoque illa Refo favet, supponit autem priorem Gudrunæ maritum Bollium anno MVI. cæsum fuisse; nupserit ergo anno MXVIII. Ergo Gestus qui anno, qui præcessit, mortuus est, bimulo Refo decessit; prior tamen hypothesis verò prior est; neque enim Gudruna tot annos in illa viduitate transegisse videtur. Arngrimi calculatio à tempore quo Haraldus Imperosus vixerat desumpta est. Is ad imperium Norvegiæ sublatus est anno MXLVI. gessitque usque ad annum MLXVI, quo intervallo Refus, jam trium filiorum pater, ætate viribusque vegetus ad eum pervenit. Annum itaque ætatis ejus trigesimum primum cum initio imperii composuit, eo quod, quæ Refo tribuuntur, illam potissimum ætatem requirunt. In Gronlandia annos tredecim vixisse dicitur, fuerat ergo septem-

ptemdecim annorum, cum navem extruxit. Sed hæc conjectura tantum est, & refellitur ex anno mortis Gestii, quem Arngrimus non observavit, quæ certe nec immatura erat; nam ex Gislii Sursonii historia constat, eum ad minimum triennio antequam natus erat Snorrius Curio Helgafellensis, ejusque pater occisus, virilem togam assumpsisse, idest circa annum Christi CMLX, ita ut prope septuagenarius mortuus sit. Jam annum ætatis Refi decimum septimum, quo ad Cestum profugit, conferimus, cum penultimo vitæ ejus anno (licet cum prioribus etiam conferri possit) is est æræ Christianæ MX. natus erit anno CMXCIII, & proinde annorum LIII. cum Haraldus strenuus ad sceptrum pervenit, annisque proximis ad sexagesimum processit, quæ certe ætate larva ad senium simulandum nequaquam opus erat; & quorsum illa, cum nemo illum ex facie cognosceret? Quomodo in Thrandia Rege quoque præsentem quinque ursos niveos, & quinquaginta falcones occuluit, inque Daniam devexit? An & Rex, qui singulas illius ambages memoria

tenuit, adeo dormivit, ut nihil ab eo quæ-
reret, cum tamen cædis confessio facile eli-
ci possit. Satis ex his & iis, quæ in Serie
Regum Daniæ legi possunt, constat, hanc
Refi vitam ad genuinas historias referri
non posse. Lufisse hæc videtur vir quidam
ingeniosus, & forte prædii Kvennabreckæ
presbyter, ad celebrandam villam illam
ecclesiasticam, levandumque hyberna-
rum vesperarum tædiosas vigilias, mul-
ticularum laneficii labores; personasque
has mercenariis servis suis aut idgenus
aliis imposuisse. Quidquid sit, certe nec
hoc nihil ad fidem his derogandam facit,
quod inter liberos Oddleifi, quos liber ori-
ginum Islandiæ Landnama dictus Part:
II, cap. XXV. pag. 67. recenset. Refi ma-
ter non extat, nec patris ejus nomen, nec
ulla horum memoria uspiam occurrat.

Subnectam hic aliam ejusdem furfuris
relationem de Thrando quodam Norvego
à Magno Bono in Grolandiam ad evitan-
dam Haraldî Regis persecutionem misso.
Is in Uplandis habitans vir potens ex Kalfi
Arnini familia Regem Magnum in publico
foro,

foro, omnibus sine ullo familiarum officiorum offensarumque respectu aut discrimine affabilem & obvium propius accedens his verbis affatus est. Haut inficior Clementissime Rex familiares meos in patrem tuum Regem Sanctissimum, teque graviter deliquisse, extra tamen culpam ego, quippe tunc extra patriam; sed præterita magis reprehendi possunt quam corrigi, clementiam tuam, qui cunctis ignovisti, grati agnoscimus exosculamurque, quæ nobis tantam in benignitate tua fiduciam ingenerat, ut nostra in te animi propensione te quoque metiamur. Omnia nostra tibi patent, quantum accipere dignaberis, in tua est potestate. Temeritatem alius, alius arrogantiam interpretabitur, quod peto, fiduciam ego, qua indulgentia tua fretus, in testimonium moderationis tuæ simul ac clementiæ, tantum ut extremam vestem mecum permutares. Annuit Rex, holosericamque accepit, sua longe præstantiorem; mutata & arma rogatu Thrandi, nec eorum minus discrimen. Mox Regem ad convivium invitat, & quam curatissime excipit.

O ;

In-

Interjecto tempore cum se præteritum Haraldus cognovit, contumeliam interpretatus, magnam in Thrandum iram concepit. Svenum igitur Girskium (seu Russum) virum ferocem, quem secum ab exteris advexit, jamque præfectura quadam ornavit, virum ad mandata quæque exequenda habilem promptumque cum duodecim comitibus, nigra veste monachali habitu ad Thrandum mittit; qui mane quodam ad villam ejus delati, discretas per agros hominum stationes deprehendunt, sciscitatique, dominus esset, idem ab omnibus responsum, domo nimirum abesse, accipiunt, donec uni eorum flagellis cæso veritatis confessionem exprimunt. Sigurdus erat Thrandi alumnus, qui ut vernas flagellari cognovit, protinus Thrando significat, habitu monachali peregrinos quosdam vernas in agro flagris cedere. Thrandus videri eos sancta loca petituros respondit. Exploratoribus an percussoribus propiores contendenti, experimentum se facturum affirmat, ingressurum separatam domum, hospitibus excipien-
dis

dis adhibitam, eo protinus accessuros, & si sint Monachi pecuniam petitu-
 ro invitaturum, ut ingrediantur, mane-
 antque per horas aliquot, sin autem per-
 cussiores, effractis claustris intraturos; es-
 se subtus triclinium hipogaeum, cujus fo-
 res aliae pavimento tegantur, aliae alio du-
 cant, ibi se permanfurum dum ingredi-
 untur, credere autem impetu simul se
 omnes infusuros, Jubet itaque pone ja-
 nuam latitari, exinde ut ocius se, per fores
 efferens januam protinus claudat, obdito
 repagulo se armatum armato comitatu
 protinus adfuturum, redacturumque in
 potestatem hospites contumaces. His
 ita dispositis Monachi domunculam acce-
 dunt, pecuniam postulant, tardius aperi-
 entibus effracturos se minantur, Thran-
 dus feroces Monachos istos videri ait, ju-
 betque aperiri, quod satius esset, quam
 ut fores effringerent; interim Thrandus
 cryptam subit. Subito irruentes Sve-
 nus clausa janua repaguli objectu, omnes
 velut in nassa tenet. Adest Thrandus,
 singulosque comprehendit, flagris, ex-

emplo ab ipsis accepto, singuli comites
cæsi, domumque remissi, Svenus deten-
tus benèque habitus; verum, quod non
liber, injuriam interpretatus. His cogni-
tis Haraldus cumulata offensa commoti-
or. Magnus, evitato dolo, ludibrioque
ad vindictam adhibito lætior ad eum
cum comitatu profectus, quid consilii, si
Haraldus adesset, caperet exploraturus,
ad proximam villæ silvam cum omni sti-
patorum grege substitit. Ut vero rela-
tum Thrando, imminere villæ Haraldum
cum magno satellitio, excitis sine mora
viciniæ viribus subito tanta auxilia con-
gessit, quæ Haraldo tuto opponi posse vi-
debantur. Postquam paratum ad resi-
stendum Magnus accepit, indicio facto,
domum, Thrando cum comitatu, abje-
ctis armis, obviam procedente, invitatur,
proque re nata lautè excipitur, Thrandoque certiore facto, quantum ab Haral-
do periculum instet, in aulam eum suam
recipit, custodēsque ad securitatem ejus
subornat. Verum cum nec sic quidem
securum præstare posse videretur, navem
in-

instrui curat, suadens ut proximo vere in Gronlandiam transfretet, se interea constituturum, qui villarum ejus rei que domesticæ curam gerant. Vere primo abeuntem ipse ad litus deduxit, ne Haraldi insidiis obnoxius foret. Extra litus evectum Haraldus nave adortus fertur: verum Magnus aliâ eò transvectus, eum vel deterruit, vel pudore potius indecoræ pugnae à proposito avertit. Thrandus in Gronlandiam delatus, aliquot ibi annos remansit. Fidem excedit, Haraldum Regem generosum & potentem insidias agricolæ frueri dignatum. Magnum quoque à vi ejus & dolis aliter vindicare nequivisse, quam relegatione in Gronlandiam, tanquam orbis penes Haraldum imperium esset.

CAP. XXVI.

De institutione Episcopatus in Gronlandia.

Q uamvis Adamus Bremensis Historiæ Ecclesiasticæ lib. III, cap. XXVI.

tradat inter alios aqvilonares populos Gronlandos quoque legatos ad Archiepiscopum Bremensem Adalbertum misisse, de prædicatoribus ad se dirigendis, idemque obtinuisse, nobis tamen de iis nihil constat. Itaque quæ annales nostri habent, nobis proposuimus explicanda. Anno MCXXII, vel qui proxime sequitur, incoluit Brattahlidem vir gentis facile princeps Sockius Thoreris filius (Eirico Rufo prognatus videtur.) Hic Christianæ religionis, an gloriæ gentis, forte etiam utriusque promovendæ studiosus, cum cæteras nationes eisdem sacris addictas, disciplinæ ecclesiasticæ stabiliendæ gratia Sacrorum Antistitem constituisse animadverteret, nec gentem suam tanti decoris exsortem passus, ad publicum conventum omnes evocavit; ibique copiose disseruit, quam esset necessarium, ut, cum Divino beneficio veri Dei notitiam, ejusque colendi præcepta, pluresque inormatores cultusque sacri ministros acceperint, unus moderator iis quoque omnibus imponeretur, qui majore auctoritate & numinis metu gentem coërceret, ad cujus

susten-

sustentationem, aliarum gentium exemplo, singuli de suo symbolum liberaliter contribuerent. In id cum omnium consensum impetrasset, placuit legationem in Norvegiam ad Sigurdum Hierosolymitam dirigi, pro impetrando idoneo ad tantum officium sustinendum viro. Legationi itaque præfecit filium suum nomine Einarem, impigrum virum, & auctoritate verendum. Is voluntati patris morem gerens, magna balænarum dentium, coriiqve Rostungini copia, proceribus muneri destinata, iter instruxit. Horum deinde commendatione, tum etiam causæ pietatē Regi insinuatus, facile assensum ejus, mox etiam auxilium impetravit. Erat inter alios presbyter nomine Arnaldus, moribus & doctrina tanto muneri idoneus. Hunc Rex precibus sollicitabat, ut in Dei suiqve gratiam illud onus in se reciperet, pollicitus se commendatitias literas ad Archiepiscopum Lundensem Ascherem super ordinatione ejus scripturum, eumqve una missurum. Is onus humeris suis gravius multis deprecatus, præcipue tamen obtendisse fertur,

eruditionis modulum tanti fastigii minimè capacem, gentis à politiorum hominum commercio dissitæ feroëiam, nudis præceptis monitis aut minis vix ægre domabilem, & tandem perpetuum à patria velut exilium, & cum consanguineis amicisque divortium, quæ tamen sibi minime recusanda, si certus esset labores suos & ærumnas, in usum vineæ Dei profecturas. Cumque suæ in peregrinâ terra imbecillitatis conscius, parum aut nihil sibi polliceri possit, Einarem jurejurando obligandum esse, ut potentia sua & auctoritate jura ecclesiastica protegat, promoveat, bona mobilia immobiliaque Deo consecrata donataque conservet, vindicet, aqve iis vim omnem arceat, violatoresque puniat, totiusque cathedræ episcopatus procurationem in se suscipiat. Rex advocato Einare, postulata exponit, facileque impetrat. His peractis Arnaldus ad Archiepiscopum profectus, productis Regiis literis, benigne excipitur, & initiatur; qui deinde rediens in Norvegiam magna Regis gratulatione honoratus, eadem cum Einare navè Norvegia solvit.

Et

Et ille quoque honoribus, nescio quibus, à Rege, quem urso Gronlandico donaverat, ornatus, votique compos, omnia ex animi sententia expedit. Eodem quoque portu altera nave simul egressus, vir Norvegus, nomine Arnbiornus, in oceano ab illis distractus ad deserta Gronlandiæ naufragus pervenit, diu quidem desideratus, sed tandem, cum nautis omnibus mortuis & ipse mortuus inventus est, de quo postea. Episcopus autem & Einar sævientibus austris ad Islandiæ litora compulsi, sinum Holtavads os territorii Eyiahallensis intrarunt, quo tempore Sæmundus Frodius seu Polyhistor prædium Oddium incoluit. Is cognito Episcopi adventu ad eum profectus ad hospitium hybernium invitabat. Parum refert, quod inter proficiscendum, ad villam quandam divertens vetulæ se per errorem compellantis instrumentum, quo lana carminatur, refecerit, id quod, ut moderationis exemplum notatum est. Proxima æstate cum Einare, qui sub Eyafiallis hyemem transiegit, in Gronlandiæ Eiriksfiordum delatus;

tus. Gardis in Einarsfiordo Episcopalem
sedem fundavit, Einarisqve & patris ejus
auxiliis & auctoritate plurimum profecit,
qvi & illos præ omnibus aliis vicissim ho-
noravit & coluit.

CAP. XXVII.

*De naufragis inventis, eo-
rumque nave, sedi Epi-
scopali delegata, bono-
rumque divisione.*

Sigurdus Nialis filius, natione Gronlan-
dus, nauta intrepidus, deserta Gron-
landiæ venatu piscatuqve peragrarè
solitus, qvatuordecim collegis æstate qva-
dam, qvæ circa montem Hvitserkum ex-
plorans forte in focum qvendam & vena-
toria instrumenta incidit; cumqve æsta-
te vergente longius proficisci periculosum
videretur, nec tamen operæ pretium fe-
cissent, consuluit socios, domumne ver-
soriâ facere, an ulterius tendendo plu-
ribus se periculis objectare placeret; qvi
per-

perspectam sibi ejus solertiam testati, quamvis animi ad reditum inclinarent, tamen ejus voluntati se obsecuturos profitebantur. Is haecenus parta quidem exigua, quæ verò restent, eorum defectum expletura se animo præfagire respondit. Erat inter nautas quidam nomine Steinthor, vir impetu quam prudentia validior. Is somnium præcedentis noctis expositurus, narrabat, cum hunc sinum ingrederentur, quod visus fuerit sibi inter rupes quasdam constitutus, auxilium implorare. Sigurdus haut satis favorem visionem conjectans, ad ambiguitatem vocis allusit; rupes enim patria lingua Biarg in plurali Biorg dicitur, denotat quoque auxilium & vitæ sustentationem, quæ posteriora intelligens: hæc tu inquit ne calcaveris, nec eousque ut vocem continere nequeas. Jam ad interiora sinus navigantes, navem vectoriam magnam conspiciunt, in ostium amnis deductam, aliam quoque affabre factam capitatam coloribusque infectam non procul distantem, egressive in terram tabernam & tentorium offendunt. His visis

visis ad navem regressi per noctem quiescunt; postridie in trabem incidunt, cui securis, hominisque cadaver adjacebat, ministrum eum cædendis ad usum foci lignis adhibitum ibidem defecisse collegerunt; accedentibusque tabernam aliud quoque corpus non procul à foribus una cum secure inventum famulitii conjecturam præbuit. Tabernam janua occlusam aperire Sigurdus vetuit, ne forte erumpens simul, quæ intus se collegerat, immanis funesti fætoris vis ingredientium nares oraque obstrueret. Culmen recludi placuit, ut per fenestram prius rancida corpora, fætores virusque exhalarent; id cum Steinthor ut nimis operosum & superfluum improbaret, in januam irruens, primo Sigurdo repente mutatus observabatur; mox animi impositus, magno ejulatu in cursum se concitans, sociis nequicquam, quantumvis contentiosissime insequentibus, in rimam quandam rupium inaccessam enixus ibidem exspiravit, atque ita somnio celeri exitio defunctus est. Deruto deinde tecto sine ulla noxa, quæ intus erant, lustrantes, præter mortuorum cor-

corpora, multas quoque merces inveniunt. Placuit itaque ossa, per æstuantem lebetibus aquam carne nudata ad ædem sacram transportari, navem vectoriam, quod confracto alveo omnino inutilis esset, detractis ferramentis comburi, reliquam domum devehî. Domum deinde rediit Sigurdus Episcopum adit, ei que hæc omnia exponit, simul & quod sibi de rerum inventarum dispositione iustissimum videatur, nimirum ut terra, quæ ossa eorum condenda recipiat, nec bonorum exsors sit; navem igitur sedi cathedrali addicendam, reliqua ex legum Gronlandicarum præscripto inter inventores dividenda, id quod Episcopus iustum æquumque censuit. Jamque omnibus constabat Arnbiornum, qui una cum Episcopo Norvegia solvit, eadem nave vectum in desertis Gronlandiæ periisse, tandem partem reliquiarum illius Gardas delatam in piorum sepulchretis reservari. His in Norvegiam relatis, hæredes minime contenti, jus suum persecuturi in Gronlandiam transfretarunt, (quorum præcipuus Arnbiorni sororis filius Auflur, navem illuc

P

mer-

mercatoriam cum pluribus defunctorum
 hæredibus direxit, inque Eiriksfiordum
 devenientes, distractis mercibus, per vici-
 niam hospitii excepti. Ipse Gardis apud
 Episcopum diversabatur. Cumque jus
 suum Episcopo exponeret, negabat ille id
 honeste postulari, quod pro defunctorum
 requie animarumque salute semel tem-
 plo addictum fuerit, nec se solum istius
 sententiæ auctorem fuisse, gentis leges
 secutos omnes in id consensisse, nec exti-
 tisse ullum, qui controversiam moverit,
 nec ullum digniorem, qui relicta defun-
 ctorum asservet, quam eos, qui ultimum
 officium iis impenderint, eorumque corpo-
 ra ut irrevocabile depositum custodirent.
 Exinde Aulsur hospitium resignans ad nau-
 tas suos concessit, qui hyeme simul transa-
 cta primo vere litem de his in publico
 Gronlandorum judicio, quod Gardis cele-
 brabatur, movit. Ibi Episcopus Einarque
 magno comitatu stipati præsentés se stite-
 runt, & Einar quidem violentius agens
 ostentui gentem suam Norvegis futuram
 dictitabat, si domi jus sibi lege definitum
 præripi sinerent, nec sperandum illos id
 apud

apud exteros persequi posse; quod domi
tueri nequirent, Gronlandis legibus in
Gronlandia vivendum, secundumque eas,
non exteras, causas aut controversias de-
cidendas, prævaluitque ejus potentia in
tantum, ut dissolutò judicio Aussur disce-
deret, animo inqvies, quod supra æris hæ-
reditarii jacturam in ora hominum pro
ludibrio abierit. Verum quò animum ul-
tionis avidum aliquo monumento decla-
raret, duos in singulis navis lateribus
versus carinam asseres excidit. Inde in
Vestrbysdam profectus à mercatoribus
Norvegis, qui unà cum illo eo appulerunt,
recipitur, quorum duæ naves; alteri præ-
fuit Kolbeinus Thorlioti filius & Ketill
Kalfius: alteri Hermundus Kodranus Is-
landus, quem Apiniales anno MCXCVII.
decessisse memorant, cum fratre suo
Thorgilse, utrique frequens nautarum
collegium. Inter mercatores unus quo-
que nominatur Isagrimus. Hi eum in-
vitarunt, ut apud se maneret, alias ipsum
non satis tutum à machinis Episcopi &
strenuitate Einaris; verum ille ad villam

ubi diversabatur rediit, quæ Kidaberga appellabatur.

CAP. XXVIII.

De cæde Aufsuris.

Ut vero Episcopus laceratam navem cognovit, ira magnopere succensus, Einarem arcessit, expostulatque cum eo, quod jurejurando injurias sibi ecclesiæque allatas vindicandas, refractarios persequendos puniendosque se obstrinxerit. Manifestum hic apparere flagitium, contemptum Dei, Ecclesiæ suæ damnum præsens, vim & injuriam capitalem commissam, injecta bonis ecclesiæ manu, ni vindicet se eum pro periuro habiturum. Ad ea Einar respondit. Factum quidem domine turpe agnosco, sunt tamen, qui nec sine causâ perpetratum existimant, irritatos erepta hæreditate animos etiam ad indigna abripi, nec sibi constare, quid ad hæc postulata jure respondeat. His ab invicem discessum, Episcopo iram vultu facile prodente; cumque ad

Lan-

Langanesiæ templum sacris per Episcopum celebrandis cum frequenti auditorio uterque iterum convenirent, eo quoque Aufsur profectus, ad australem templi parietem cum domestico Episcopi, nomine Brando Thordi filio, colloquebatur, monitusque à Brando, si Episcopo cederet, omnia melius processura: negabat se post tantas injurias ad id induci posse. Hæc colloquentibus, Episcopus & Einar finitis sacris domum ad prandium à templo procedunt, cum subito digressus Einar in cæmeterium redit, ereptamque parochorum uni securim in Aufsuris caput dejicit, lethaleque vulnus infligit; atque ita ad prandium rediens se exadversum Episcopo tacitus collocat. Deinde Brandus, qui cum Aufsure collocutus fuerat, trichinium ingressus quærit ab Episcopo, num quid novi perceperit? Is autem negans, si quid adferret, edicere jubet. Ille stratum jam foris unum respondit. Interroganti deinde quoniam is fuerit, & quo auctore, regessit, haut procul abesse, qui perpetraverit, eum id quam planissime explicare posse. Tum

Episcopus qværit ab Einare, an Aufurem occiderit, qvo confitente, respondit, factum certe nec bonum, nec tamen inexcusabile. Brando deinde postulanti, ut corpus ablueretur, solenniqve cantu efferretur, Episcopus, haut properandum, respondit. Einari autem contendenti, ut funus ei honorificum ritu Christiano fieret, reposuit, videri sibi indignum, qvi in Ecclesiæ conditorio sepeliatur, se vero id Einari gratificaturum, & qvidem ad illud idem templum, cum nullus ibi Ecclesiæ minister resideat, nec prius qvam apparatu funebri elato, ullus per Sacerdotes canticorum ritus adhibitus est. His peractis, Einar haut exiguas turbas animo præfagiens, magnam culpæ partem in Episcopum coniecit, potentes namqve propinqvos cædem persecuturos prædixit. Episcopus autem facile conspirationem eorum discuti posse arbitrabatur, honestæ satisfactionis oblatione, modo ipsi sibi moderari scirent.

CAP. XXIX.

De cæde Einaris & compositione pacis.

Cædem Auffuris, quamvis haut in-
speratam, cum mercatores cogno-
verunt, ad ultionem experfecti quo-
modo eam exequerentur, inter se delibe-
rabant, nec viribus Gronlandis adeo im-
pares sibi videbantur, utpote tribus navi-
bus numeroque nautarum, & virtute in-
structi, modo qui in Vestrbygda hye-
marent, cum reliquis unirentur. Simo-
nem Krakum virum statura roboreque
egregium, Auffuris propinquum, utpote
quem hæc causa præ cæteris tangeret,
ad jus persequendum deligunt, sed actio-
nem Ketilli Kalso, quod juris Gronlandici
gnarus esset, demandant, Kolbeinus quo-
que cum suo sodalicio excitur, qui & ipse
animo viribusque alacris, admodum æ-
grè tulit civis sui cædem, non facta tan-
tum sed exemplo quoque ignominiosam;
quæ neglecta, animos gentis ad injurias
in Norvegos tanquam viles animos, &

quicquid liberet audendum propediem
accensura videretur. Itaque magno co-
mitatu ad forum, sed minorem tamen quam
constituerant, procedunt, adversa tempe-
state transitum duarum navium e Vestri-
bygda impediante. Sockius tunc admo-
dum senex, sed auctoritate inter omnes
præcipue pollens, componendis litibus
adhiberi solebat, quippe prudentia & æ-
quitate celebris. Is Ketillem & Kolbei-
num accedens, arbitrium pacificandi po-
poscit, pollicitus, quantumvis sanguinis
ductu in filium pronior videretur, se ta-
men ex sapientiorum consilio cuncta ad
æquitatis normam demensurum. Ketill
jûre sibi experiendum respondit, sed ita
ut reconciliationem non respuat, quam-
vis insuetam sibi vim injuriamque ad
eum usque diem experti sint. Sockius
ne tunc quidem eos, si viribus agendum
esset, pares futuros, inque incerto esse an
publico hoc judicio plus lucrarentur,
quam suo privato. Jamque ad causæ di-
sceptionem coram judice processum est,
cum Einar, atteri apud peregrinos gentis
famam testatus, si alienigenæ civibus ju-
dicio

dicio superiores evadant, armata vi ruptis
 vinculis, quibus circulus judicialis con-
 neſtebatur, judicium diſſolvit. Hac ra-
 tione præcluſa juris via, Sockius eos ite-
 rum acceſſit, oblatamque prius conditio-
 nem adhuc patere affirmabat. Ketill au-
 tem, poſt cumulas novis veteres Ei-
 naris injurias, nullum compoſitioni lo-
 cum futurum aſſeverans, cum ſuis foro
 exceſſit. Jamque ver ad æſtatem pro-
 ceſſerat, cum compoſitioni locus, Eid di-
 ctus, iſthmum denotans, media æſtate
 delectus eſt. Ad quem mercatores Nor-
 vegici omnes, & cum iis tota nautarum
 turba Auſtrbygda Veſtrbygdaqve profe-
 cta convenire deſtinavit. Qua conſpecta,
 Kolbeinus negabat tam propere in con-
 ciliationem conſenſum fuiſſe, ſi præco-
 gnitum eſſet, tantas vires coituras: ſvaſit
 itaque in abdito ſinu prope Gardas naves
 occulerent; quo facto cum templo ap-
 propinquarent, contigit, ut Einar cum
 campana ſonarét ſimul accederet, id vero
 indignati mercatores, in honorem ejus
 fieri, & quidem præter rationem inter-
 pretabantur, Ketill autem vetabat ei hæc

invideri, posse enim istum æris tinnitum
ei ante vesperam in funebrem verti. Jam
que ad pretium pro compensatione Aus-
suris recipiendum, in crepidine quadam
considebant, Soekio & Hermundo Kodra-
ni filio ad æstumandum singula constitu-
tis. Interea Simon, ægri animi signa vul-
tu præferens, in circuitu spatiabatur, us-
que lorica vetus taxanda depromeretur.
Tum vero haut ultra indignationem pre-
mens, projecta in campum lorica, ad igno-
miniam traxit, quod res quoque despica-
tissimæ in tanti viri pensationem offerren-
tur, nitentique ad superiora, Gronlandi qui
ibi sedebant consurgentes oculos obverre-
bant, dum Kolbeinus solus, nemine ob-
servante, inter eos ad tergum Einaris
evadens, eodem momento, quo ille Simo-
nem lethali ictu in capite percussit, ab eo
inter scapulas mortifero vulnere faucia-
tur; quo accepto concidens, nec id ci-
tra spem, respondit. Mox exortus alu-
ranus ejus Thordus, dum Kolbeinum se-
cure petit, ab Einaris acrius se commo-
ventis secure in gutture vulneratus exani-
mis concidit. Jamque pugna inter par-
tes

tes accensa, tanto ardore geritur, ut Steingrimus, quidam, dum se interponens, eos conciliare niteretur, pugione transfossus, suo quoque sanguine locum praelii exanimis imbueret. Inter hæc Episcopus totius mali incentor, nunc quoque inutilis cladis tragædiæque spectator, Einarem moribundum gremio quoad expiraret fovit, id contigit supra crepidinem, juxta Gronlandorum tabernas. Tribus suorum occisis, multisque ab utraque parte vulneratis, Kolbeinus ad navem cum cæteris Norvegis evasit, transmissio Einarsfiordo ad Skialgsbudas pervenit; jamque naves in apparatu erant. Metus autem à Gronlandis ultionem molientibus coëgit, ut in illis noctes exigerentur, ne improvisi forte opprimerentur, nam Sockius ad ultionem omnes indigenas concitabat, eosque in navibus persequi destinavit. Erat rusticus prudens magna in re, nomine Hallus, qui villam Solarhall incoluit. Is novissime Sockio cum suo manipulo succursurus sub finem praelii advenit, improbabatque consilium
ejus,

ejus, quod parvis navigiis magnas naves, omnibus ad defensionem conquisitis instructas, aggredi statuerit, incertus de suorum viribus, & quamvis de fortibus viris non esset desperandum, tamen parem virtutem ab omnibus minime expectandam, futurum enim, ut pusillanimis quibusdam dilabentibus, ductores quoque deficiant, resque eorum ad interitum spectet, singulos igitur juramento adstringendos ad vincendum aut moriendum. His auditis multi animos desponderunt. Tum Sockio, sine tamen compositione causam turpiter deferi, questu, se conciliatorem obtulit, moxque ad naves accedens, tutone eos adire liceret, quærit: Illi admissum benigne excipiunt, mox de reconciliatione agens, quantum damnum cladesque accepta sit, monet, hortaturque ad pacem. Illi se in utrumque paratos respondent, nec sua, sed indigenarum culpa, huc malorum processum; ejus tamen bonitati se tantum tributuros, ut totius litis decisionem ejus solius arbitrio committant. His ad Sockium,

um remissus, pariter quoque ab illo arbit-
 ter constituitur; diesque & locus pacifica-
 tioni destinatus est, ita tamen, ut interea
 ad iter dies noctesque omnia appropre-
 rent, factaque compositione quam ocissi-
 me naves solvant, ne longiore mora seni-
 mærorem augeant, secus si quem eorum
 intercipi contingeret, supplicio eundem
 quoque sine satisfactione afficiendum. His
 consensu partium approbatis, Ketill de
 comneatu anxius cum ejus defectu pro-
 fectionem tardari, sed nec tuto suscipi pro-
 spiceret, jussit ut triginta simul armati in
 terram ascenderent, esse ibi rusticum no-
 mine Thorarinum, cui cibariorum affatim;
 ad quem cum de nocte pervenissent, va-
 cua tantum domo reperta sine viatico a-
 bierunt. Inter virgulta vadebant, cum
 somnus Ketilli obrepere cæpit; ei cum
 paulisper indulisset, exitus, multas sibi
 imagines oblatas, retulit, nihil referre si
 virgultorum unum evellat; quo facto sub-
 terraneam cryptam deprehendit cibariis
 plenam, ibi enim rusticus sexaginta ani-
 malium corpora, duodecim butyri talen-
 ta minora (vætt vocant) piscium siccato-
 rum

rum magnam copiam absconderat; quibus ablatis abunde sibi provifum existimabant. Ad locum deinde pacificationi delectum utrique convenerunt, cui Hal-lus has leges præscripsit, ut cædes Einia-ris & Aufsuris inter se compensarentur, dignitatisque discrimen exilio mercato-rum, quibus statim excedendum esset sine reditus aut moræ venia; reliquorum et-iam cædes compensatæ: Sed unius Gron-landorum, qui super numerum Norvego-rum cæsus erat nomine Thorarinus, ære repensâ. His Sockius se supra spem grâ-vatum existimans, pactis tamen stetit. Dein glacies, sinus omnes obsidens, abi-tu eos prohibebat; gratum id Gronlan-dis sperantibus hac occasione Norvegos capi posse, redituque excludi, quæ tamen, in mensium confinio repulsa, spem illo-rum omnino elusit. Kolus in Norvegi-am devectus, ursum Gronlandicum Regi Haraldo Gillio, qui fratri Sigurdo succes-serat, donabat, Gronlandosque apud illum calumniatus est, quod cum postea com-pertum est secus se habere, atque ille re-tulerat, donativo Regio excidit; postea Sigur-

Sigurdi Slembidiaconi in auspiciatissima
 auspicia secutus, inter interfectores Regis
 & ipse eum vulneravit; postremò, cum è
 Daniâ navigarent, ipse Scaphæ à tergo al-
 ligatæ infidens, cum tempestate abripere-
 tur, sub undis periit. Hermundus autem
 Kodrani filius cum fratre Thorgilse in pa-
 triam suam Islandiam redierunt. Ipse ve-
 ro præsul in Norvegiam redux, cum
 Gronlandiam repetere nollèt, novum præ-
 sulatum Hamârensem à Cardinale Nicolao
 Breckesparrio Albanensi Episcopo, id tem-
 poris summi Pontificis Evgenii Tertii in
 Norvegiâ legato institutum eodem an-
 no Salutis nempe MCLII. obtinuit, ita
 ut Gronlandorum, diæcesisque Hamâren-
 sis primus Episcopus idem Arnoldus ha-
 beat. Nam Eiricus, qui primus Gron-
 landorum Episcopus habetur, iis annu-
 merandus videtur, qui nullam certam se-
 dem aut redditus obtinuerunt, sed à popu-
 lo proceribusque assumpti circumeuntes
 regiones ecclesias ædificabant, forsitan et-
 iam in Straumsnesia resedit, qui postea
 Vinlandiam exqvifivit. Arngrimi senten-
 tiam adscribam, quæ talis: *Commemto-
 ran,*

„ Annales nostri quendam Eiricum Gron-
 „ landiæ Episcopum, Arnoldo priorem
 „ anno MCXXI, sed (quantum conjici-
 „ cio) superior ille Gronlandiam non at-
 „ tingerat, aut si attigit cathedram tamen
 „ non adiit, eodem tamen destinatus.
 „ Nam anno MCXXI. scribitur insulam
 „ Vinland infra commemorandam quæ-
 „ situm ivisse, in qua navigatione forsi-
 „ tan periit. De Arnoldo autem Antiqui-
 „ tates consentiunt, quod is omnium
 „ primus cathedralem Ecclesiam in Gôr-
 „ dum fundatam adierit. In nomine Ei-
 „ rici mirum quam Claudius Lyscander re-
 „ lationes variat aut personas, nam ad an-
 „ num MXXIV. unius Eirici inter presby-
 „ teros Gronlandiæ meminit, alterius ad an-
 „ num MCXXI. qui idem est cum hoc no-
 „ stro, quem fidem Christianam in Vinlan-
 „ dia plantasse, quæ adhuc vigeat, tradit.
 „ Meminit & ad annum MLII. unius ejus-
 „ dem nominis instituti à Nicolao Cardina-
 „ le, quem in Gronlandia ejusque posteros
 „ remansisse tradit. Interfuisse deinde anno
 „ MCLVIII. in Islandia foundationi monaste-
 „ rii Helgafellensis, quod tamen anno
 „ MCLXXXIV.

MCLXXXIV. fundatum Annales nostri tradunt: Postremo obitum ejus in annum MCXLVI. refert, eiqve Arildum, qui nobis Arnoldus, successisse, anno autem MCCIX. discessisse, perhibet.

CAP. XXX.

Continens catalogum Episcoporum Gronlandiæ, cum quibusdam aliis notatu dignis, ex Annalibus, quos ad manus habeo.

Æra Chr.	Reges Nor- vegiæ.	Archiepi- scopi.	Gronlandiæ Episcopi.	Res memorabiles.
982	Hacon Comes			Eiricus Rufus Gronlandiæ primus incola & eponymus Gronlandiam invenit.
985				Rediit in Islandiam Eiricus.
986				Colonia ex Islandia in Gronlandiam 25 navibus traducta est, duce Eirico Rufo.

Æra Chr.	Reges Nor- vegiz.	Archiepi- scopi.	Gronlandiz Episcopi.	Res memorabiles.
1000	Olafus Tryggvi- nus			Gronlandia â Leifo Eirici Rufi filio ad Christianam fidem conversa est.
1023	S. Olafus			Gronlandi S. Olafô & Norvegiæ regno tri- butarii facti sunt, sed postea defecerunt, ut tradit Episcopus The- odorus Thorlacius secutus forte codic: Flat; in limine Fær- eyinga patz in Hi- storia S. Olafi, ubi ta- men de defectione nihil habetur, neque in historia S. Olafi quicquam de his in- venio. Arngrimus Specim: Islandiæ Part: II. Memb: II. pag. 149 idem habet.
1121	Sigurdus Hieroso- lymipeta.		Eiricus	De illo cap: superiore dictum.

Æra Chr:	Reges Nor- vegiæ.	Archiepi- scopi.	Gronlandiæ Episcopi.	Res memorabiles.
1124			Arnaldus	In Episcopum Gron- landiæ Lundæ Scano- rum ordinatus est.
1126				Tres Episcopi in co- mitiis Islandicis con- venerunt, Thorlacus Skalholtensis, Ketill Holensis, & Arnoldus Gronlandus.
1150	Eylsteinus Sigurdus & Ingius Haraldi Gillii filii		Jon Knu- tus, aliis Kutus	Ordinatus Episcopus Gronlandiæ consen- su omnium Annali- um; inter hunc Co- dex Flat: col: 850. (quem Kauttum oc- catum seu felem co- gnominat) & Jonem Secundum, Henri- cum & Haraldum in- ferit, sine ulla tempo- ris determinatione, quod nullatenus con- sistit ob successoris Jonis Secundi initia- tionis annum.

Arnol-

Æra Chr:	Reges Nor- vegiæ.	Archiepi- scopi.	Gronlandiæ Episcopi.	Res memorabiles.
1152		Jon de Sta- fangria.		Arnoldus Gronlandiæ Episcopus Episcopa- tum Hamarensem in Norvegia obtinuit.
1185	Sverir Ma- gnus.			Periit Navis Gronlan- dica.
1187		Eiricus.		Obiit Jon Gronlandiæ Episcopus.
1188			Jon. II.	Ordinatur Gronlando- rum Episcopus, Co- dici Flat; Col: 850. Smyrill cognomina- tur 3: accipiter, Ar- nii filius, sine anni certi applicatione.
1189				Asmundus Kastanra- zius cum duodecim nautis, nave clavis ligneis & nervis ani- malium compacta, Gronlandia Krossfey- as & inde finum Brei- dafiordum devenit, cum etiam in Fin- marchia fuisset.

Æra Chr:	Reges Nor- vegiæ.	Archiepi- scopi.	Gronlandiæ Episcopi.	Res memorabiles.
1190				Cum Islandia idem solvisset, nihil de eo postea cognitum.
1202	Hacon			Jon Gronland; Episco- pus iterum in Islan- diam venit.
1212	Ingius Bardi fili- us	Thorer	Helgius Augmun- di Hrap- pakolli fi- lius, teste Sturlungo- rū hist: Part: 3. cap: 3.	Gronlandiam venit; hunc inter eos, qui in Islandia fuerunt, Appendix ad Land- namam recenset.
1230	Hacon Se- nior			Obiit Helgius Gron- landiæ Episcopus.
1234		Sigurdus	Nicolaus	Episcopus Gronlan- diæ ordinatur.
1239				Episcopus Nicolaus transiit in Gronlandi- am.
1240				Obiit ille.
1246			Olafus	Episcopus Gronlan- diæ ordinatur; non ut Lyscander ab Einare

Æra Chr.	Reges Nor- vegiæ.	Archiepi- scopi.	Gronlandiæ Episcopi.	Res memorabiles.
				ad annum 1263. tra- dit.
1247				Olafus Gronlandiam petivit.
1261				Hoc autumnno Oddus de Sioltis & Paulus Magni filius, & Lei- fus à nave Knarrar- leifus dictus, post in Gronlandia qvatuor exactas hyemes re- dierunt, nunciantes Gronlandos in cen- sum Regi Norvegiæ in posterum dandum concessisse, sancivis- se præterea, ut o- mnes multæ pro cæ- dibus perpetratis fi- ve à Norvegis sive Gronlandis, qvibus- cunqve in locis, cultis pariter ac incultis, et.

Æra Chr:	Reges Nor- vegiæ.	Archiepi- scopi.	Gronlandiæ Episcopi.	Res memorabiles.
1262		Einar		<p>etiam si sub ipso po- lo committerentur, Regi penderentur, prout id graphice & enucleate superstitite versu Sturla depingit.</p> <p>Olafus Gronlandiæ E- piscopus in Islandi- am venit & ad Her- disarvikam navem appulit.</p>
1264	Magnus			<p>Olafus idem videtur eiusque in Islandia mansisse, & tunc in- de solvisse, sive ite- rum in Gronlandiam reduci inde Norvegi- am profectus; hæc namque ambigua sunt.</p>
1265				<p>Periit navis Gronlan- dica cum quadragin- ta vectoribus.</p>

Navis

Æra Chr:	Reges Nor- vegicæ.	Archiepi- scopi.	Gronlandiæ Episcopi.	Res memorabiles.
1266				Navis Gronland: ad Hvitarnefiam in Islandia cum duodecim nautis periit.
1267		Hacon		Olafus Gronlandiæ Episcopus cum aliis Episcopis circumdedit Archiepiscopo Haconi pallium.
1271				Olafus secunda vice Gronlandiam petivit.
1280	Eiricus.			Obiit Olafus Gr: Episc: Nota: Claudius Lycander inter hunc & Theodorum inserit Bartholum Gregorium & Andream ad annum 1308. Quod vero tradit, Gronlandiam quoque sub ipsa obsequii initia obsequium exuisse, Magno parum de ea re sollicito, unde habue- rit

Æra Chr:	Reges Nor- vegiæ,	Archiepi- scopi,	Gronlandiæ Episcopi.	Res memorabiles.
				<p>rit, nescio : Adjicit- que permissum Eirico Glippingo Daniæ Re- gi suis impensis, si pla- ceret, ad obedientiam redigere. Visum au- tem Eirico Regis Ma- gni Affini (sororem enim patrualem ejus Engelbiorgem Ma- gnus duxerat) ad de- decus Daniæ & Nor- vegiæ, detrimentum- que filiorum Magni propinqvorum specta- re, si nuper imperio Norico acquisita pro- vincia, ut temere defi- ciens, ita importune derelinqueretur ; ita- que classẽ copiasque magnas eò misisse, qui- bus territi Gronlandi obsequium Daniæ, Ei- ricoque Regi fidelitatẽ</p>

Æra Chr.	Reges Nor- vegix.	Archiepi- scopi.	Gronlandix Episcopi.	Res memorabiles.
				<p>in posterum jurave- rint , censumque & tributa , quæ Magno negaverint, nave va- cua remissa, quæ ad ea avehenda ablegata e- rat, Danis reddiderint, idque ad annum seculi ejus sexagesimum ter- tium refert , vultque contigisse sub Episco- po eorum Olafo . qui obit eodem anno, quo Rex Magnus, defectionemque illam vel in- odium Episcopi , vel occulto ejus instinctu factum existimat, His ab Eirico gestis , resti- tutam Magno ejusque posteris Gronlandix possessionem. Verum quam hæc non consi- stant , ex præcedenti- bus patet.</p>

Æra Chr:	Reges Nor- vegiæ.	Archiepi- scopi.	Gronlandiæ Episcopi.	Res memorabiles.
1288		Jorundus	Theodo- rus	Gronlandiæ Episco- pus factus. Electum 1308. & anno sequen- te ordinatum Hvit- feldius tradit.
1289				Trajecit in Gronlan- diam.
1309	Hacon	Eylifus		In Norvegiam trans- fretavit : Annales chartacei hoc ad an- num sequentem re- ferunt.
1314			Arnus	Episcopus Gronlandiæ ordinatur. Theodo- rus obiit.
1315				In Gronlandiam trans- ivit Arnus.
1343	Magnus Smeck	Paulus	Jon Cal- vus.	Ordinatur, vivo adhuc Arnio, eo quod Ar- chiepiscopus eum in viviſſe nesciret. Arildus Hvitfeldius inter Jonem (quem 1351. or-

Æra Chr.	Reges Nor- vegiæ.	Archiepi- scopi.	Gronlandiæ Episcopi.	Res memorabiles.
1347		Arnius Vadius		1351 ordinatum tra- dit) & Arnium infe- rit Alfum, 1325 con- secratum, Barthol- dum Gregorium & Arndium.
1352		Olafus		Appulit navis Gron- landica in Islandiæ o- stium Straumsfiord, quæ prius Marklan- diam accesserat. Dum Gyrdir Ivaris fi- lius Skálholto, Gil- bertus Bergis, Salo- mon Osloæ solenni inauguratione Epi- scopi constituerent- tur, soli Ormus & Jon Calvus Episcopi in Norvegia superstites præsentes fuerunt, reliqvos pestis ab- sumserat.

Æra Chr:	Reges Nor- vegiæ.	Archiepi- scopi.	Gronlandiæ Episcopi.	Res memorabiles.
1378				Alfus Gronlandiæ E- piscopus obiit.
1379	Hacon Magni fil.	Thrandus		Skrælingi Gronlandos oppugnarunt, ex iis octodecim occide- runt, duos pueros ceperunt, & in servi- tutem redegerunt.
1382	Olafus	Nicolaus		Navis cathedræ Skal- holtensis Thorlaks- fud dicta, in Gron- dia tempestate orta, mari absorpta est, nautæ acatio in ter- ram enixi evaserunt, multi quoque perie- runt.
1383				Superiore æstate alia quoque navis Olafs- fud dicta eò quoque compulsa ibi tunc hyemabat; quæ in Norvegiam navi- gans

Æra Chr:	Reges Nor- vegiæ.	A rchiepi- scopi.	Gronlandiæ Episcopi.	Res memorabiles.
				<p>gans eos exceptit, & avexit, cognitum tunc Episcop: Alfum ante sexennium mortuum.</p> <p>Quatuor naves Islandicæ in Gronlandiam ventis detrusæ biennium ibi sine ullo damno permanferunt.</p>
1385				
1387		Vinaldus		<p>Inter vectores nominantur Biarnius Einaris filius & Sigurdus Hvitkollus in Islandiam redierunt.</p>
1389	Margareta.		Henricus	<p>Gronland: Episcopus creatur. Hviltfeldus tamen & Pontanns anno 1386, in comitiis Neoburgenfibus, cum Olafus Daniæ Norvegiæque Rex sub</p>

Æra Chr.	Reges Nor- vegiæ.	Archiepi- scopi.	Gronlandiæ Episcopi.	Res memorabiles.
				<p>sub festum Divi Jo- hannis Gerhardo Henrici Ferrei Co- mitis Holsatiæ filio Ducatum Holsatiæ contulit, inter alios regnorum Antistites Henricum Gronlan- diæ præfulem me- morant, qui unà cum cæteris Episco- pis pluribus ecclesiis cœnobiisque venia- les largitiones im- pertiverint. Ex quo evincitur ante hunc annum eum ordina- tum fuisse.</p>

Æra Chr:	Reges Nor- vegiæ.	Archiepi- scopi.	Gronlandiæ Episcopi.	Res memorabiles.
1406		Askell	Andreas	<p>Missus est ex Norvegia Episcopali dignitate instructus, ut Henrico succederet, si is mortuus esset; nec postea ullus Episcopus fuisse memoratur. Diversus hic Andreas fuisse videtur ab illo, qui anno 1461 in Islandia fuit, & Gardorum in Gronlandia Episcopum Ecclesiæque Schalholtinæ vice Episcopum seu Vicarium se professus est; qui constituto ibidem duodecim sacerdotum iudicio presbyterum Ecclesiæ Hrunensis Jonem. Jonis filium accusavit, quod sine Archiepiscopi, & Capituli Nidarosien-</p>

sis permissu, ipso cathedræ Episcopo (pro-
 cul dubio Marcello) invito & contradi-
 cente, vicariatum ejusdem ecclesiæ inva-
 serit, eumque officio & ecclesiæ suæ ad-
 ministratone multat, bonaque ejus eccle-
 siæ cathedrali & Episcopo adjudicat, do-
 nec ad obsequium redierit, ecclesiæque
 idoneis rationibus satisfecerit. Eodem-
 que anno ejusdem ecclesiæ redditus, ejus-
 demque presbyteri bona nobili viro
 Thorleifo Biorni filio donavit. Ho-
 rum duorum instrumentorum apo-
 grapha penes me sunt. Arngrimus au-
 tem utraque se his verbis vidisse testatur,
 in suæ Gronlandiæ cap. IVti) fine, post-
 quam Episcoporum Gronlandiæ recen-
 sum egisset, quorum ultimum Hen-
 ricum circa annum 1389. posuit. Eo-
 rundem porro, inquit, qui hoc secuti
 sunt, nomina, non reperio usque ad
 annum 1461, quo Andreas quidam
 præfuit. Is hoc anno in Islandia fuit,
 gessitque præter Episcopatum Gron-
 landiæ etiam Vice-Episcopatum Schal-
 holtensem in Islandia, cujus rei testes
 habeo tabellas quasdam judiciales in
 V mem-

„ membrana descriptas, & in Consistorio
 „ Ecclesiastico ab hoc Andrea eodem an-
 „ no confectas. Alteras quidem in Sab-
 „ batho, ante festum D. Bartholomei
 „ proximo. Alteras die Veneris festum
 „ nativitatis Divæ Virginis antecedente;
 „ nec nostri Annales plures Gronlandiæ
 „ Episcopos numerant.

CAP. XXXI.

*Præcepta Archiepiscopi Er-
 rici Valchendorphii nau-
 tis in Gronlandiam desti-
 natis data.*

Postquam Archiepiscopus species mer-
 cium, quæ in Gronlandia proveni-
 rent, indicem redegisset, hæc man-
 data subjungit.

I. Ne negligerent lapides, quos supe-
 riori anno per literas sibi à Germania mit-
 ti postulavit, & primo vere Bergas expe-
 ctaret; secum sumere ad aquas, si opus
 esset, in itinere reficiendas.

II. Nec

II. Nec omitterent, assumere duo dolia atra terra repleta, per quam deinde Vasculis ingestam aqua marina ita percoletur, ut usui esse possit.

III. Cum ad Gronlandiam pervenerint, caveant, ne plures quam duos in terram exponant, seduloque observent, quomodo excipiantur, an & sine periculo repeti possint.

IV. Severe quoque prohibet, ne ullis invitamentis allekti, plures nave egrediantur, quam ut residui eam cum ipso gubernatore dirigere & domum reducere possint, accurateque notare jubet viam & cursum ad Gronlandiam, locumque, ubi emissi, si forte intercepti fuerint, nam intra annum tanta auxilia expectaturos pollicetur, ut non solum sibi ipsis defendendis, sed etiam captivis liberandis abunde sufficiant.

V. Quod si, ait, mei Clerici cognoverint, quod sive rector gentis, sive populus ministeriis suis indigeat, illa offerunto, sive scribarum sive capellanorum, sive etiam mercenariorum requiruntur. Admissi deinde se, prout res exigit, gerunto.

VI. Ne negligent duos aut tres hexeres & octeres cum remis aut armamentis huc deferre, suspendendos supra foros, ubi spatii minimum occupent, & à tempestate tutissimum.

VII. Terram conscendentes in desertis securibus silvas excindant, deinde urant, focosque magnos excitent, magnasque & multas speculas, pluraque monumenta relinquant, cruces arboribus & saxis incendant, & idgenus alia;

CAP. XXXII.

De Biorno Hierosolymipeta, & indiciis de Gronlandis posterioribus temporibus exceptis.

Anno MCCCXCI. Biornus Hierosolymipeta Islandiæ præfectus, de quo Gronlandiæ cap. II. dictum, qui ter Romam profectus, illo quoque anno Hierosolymam usque piam peregrinationem susceperat; in reditu multa incommoda pas-

sus tandem etiam adversis ventis actus in Gronlandiæ deserta, victualibus indigebat, primo in ursum niveum cum Rostungo ferali bello concertantem (de quorum pugna supra cap: XI.) incidit, utriusque deinde potitus, id quod fami compescendæ profuit: appulsus deinde conspicuæ magnitudinis cetus Steipireidr (de quo in fine cap: XII) affatim alimentorum, tum ipsum nautis ejus præbuit; hic jaculum Olafi Islandi de Isafiordo, quo trajectus erat, corpore circumtulera. Ei Gronlandi, præter alia humanitatis officia, etiam præfecturam Eiriksfiordensem gubernandam commiserunt, ad suam suorumque sustentationem, unde centum triginta ovium annos, cum parte laterum, quæ appendi solet, tributi, quod donativum appellant, nomine comparavit. Nuper tunc Episcopus Gronlandiæ obiisse perhibetur. Is certe Henricus fuit, ante biennium Antistes factus, cujus vicem sacerdos quidam senex obiit, omniaque Episcopalia munia expedit. Traditur etiam quod Episcopus Skalholtensis Augmundus, qui anno MDXXII, initiatus erat, sed MDXL, officio

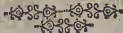
ficio se abdicavit, aliquando in reditu in Islandiam tempestate in occidentalem oceanum ad Gronlandiam pulsus, cum aliquantisper juxta litora in aqvilonem navigasset, circiter vesperam promontorium Herjolsnesiam agnoverit, tamque prope terram vela fecerit, ut homines, oves & agnos in septa compellentes, perspicue viderit. Inde ferentem ventum nactus, postridie in sinu Patreksfiordensi Occidentalis Islandiæ, navim ad anchoras alligaverit, idque mane cum pecora mulgerentur, id est circiter horam nonam ante meridiam, id quod minime consistit; vix etiam si nonam vespertinam intellexisset, ut ex Gronlandiæ cap: IX. apparet.

Nostri memoria, inquit laudatus Biornus de Skardza, Jon Gronlandus dictus, mercatoribus Hamburgensibus diu ministrabat. Contigit autem quodam tempore, ut navis, quæ vehebatur, celsis Gronlandiæ rupibus tempestate adacta naufragium omnibus & interitum minaretur, cum derepente angustæ fauces ex improvviso patefactæ velut effuso sinu eam exciperent, quas prætervecta, in ingen-

gentem latitudinem expansu pelagus multas interspersas insulas complectens apparuit, tanta longitudine, ut terminos oculis signare nequirent, nec ventis nec æstibus infestum. Projectis ad incultam quandam insulam anchoris, continentem passim, multasq; insulas cultu frequentatas observabant, quas incolarum metu evitabant; nihilominus expedita scapha proximam stationi eamque parvam accedunt, ibi navalia, piscatorum casas, saxeaeque gurgustia siccandis condendisqve piscibus perinde ut in Islandia exstructa deprehendunt; humanum quoque cadaver in terra primum jacens, gestans capite cucullum bene consutum, reliqua vestis è fago, pars è corio Phocarum, penes eum jacuit culter curvus & frequenti attritu extenuatus, quem secum in Islandiam ostendendum detulerunt. Hic Jon ter in Gronlandiam cum nautis appulsus, inde Gronlandi cognomen sortitus est. His relationibus persuasi multi sapientes viri, veterem Gronlandorum coloniam, quantumvis à Skrælingis infestam, non tamen adeo excisam, quin reliquæ adhuc multæ supersint, opinantur, idque multis indicis confirmant, præcipue pineis navium fragmentis, phocarum pice illitis, quæ ad litora Islandiæ

landiæ appellunt, palmi latitudine, ubi asseres
connectuntur, cum tamen constet idgenus picem
nullibi quam in Gronlandia in usu esse. Tale
anno M DCXXV. in promontorium Reykiastran-
das expulsus viminibus multifariam & artifici-
ose contextum, cuneisque firmatum, in modum
istius navigii, quod nervis consutum A smndum
Kastanrazium in Islandiam anno MCLXXXIX.
devexit. Hæc ex iis, quæ Biornus de Skardza com-
pilavit; desumpta sunt. His etiam addit, quod
non ita pridem presbyteri cujusdam Einaris Snor-
rii filii Ecclesiæ Stadarstadis sub Olduhriggo præ-
fecti, lembus onerarius, indurato pisce repletus,
in emporium missus subita tempestate late in ma-
re abreptus eousque quò Gunnbiornus olim per-
venerit, undè Snæfellsjocull Islandiæ & Blaser-
kur Gronlandiæ simul conspicerentur. Inde con-
cluditur, cursum, quem Eiricus Rufus primus præ-
ivit, eum quoque assecutum. His addit Episco-
pus Theodorus, prope finem operis sui cap. V.
quod de novitiis Gronlandiæ indiciis inscripsit,
ante aliquot annos, in orientalis Islandiæ qua-
drantem, acatii ramum appulsum, runicis literis
notatum his verbis: Ofi var ek dasadur
ek dro þik 3: sæpe lassus fui
cum te duxi.

Tantum de Gronlandia.

ADDENDA.

Pag. 9. ad finem Capit: adde. Arngrimus in Specimine Islandiæ Sect. 35. p. m. 34. semper quantum sciret desertam tradit.

Pag. 18. lin. 13. post Vocem Reikiane-
siam, usque ad lin. 16. ita corrige: De Her-
jolfsnesia Biörnus de Skardsä ita: Herjolfs-
nesia omnium Gronlandiæ cultorum se-
peliendi locus aqviloni proximus esse vi-
detur, eô quod ad sacram &c.

Pag. 33. lin. 29. ad vocem Furustran-
das. Nota ex Annalibus Biorni de Skards-
ä sequentia: þeir Kölludu Strandirnar
Furdustrandir, þvi langt þotti firir ad
sigla.

Pag. 36. ad illa: Gronlandia parum in au-
strum deflectit promontorium Herjolfs-
nesia &c. conjectat hic Episcopus Thor-
lacius in observationibus in suam Gron-
landiam legendum esse: Gronlandia pa-
rum in austrum deflectit, promontorium
Herjolfsnesia omnium maxime evro pro-
xima: & ita pag. 38. lin. 4. secundum ejus
mentem legendum erit: austaz er Her-
jolfsnes &c.

Pag. 84. lin. 23. post verbum nolui, adde: amphibion illud | Hugo Grotius Historiæ Belgicæ lib. IV. p. m. 236. Morsam appellat & aliquatenus describit.

Pag. 104. initio Cap. XV. præpone. Victitant Grönlandi carnibus ferinis, bubulis, ovillis, caprinis, balenarum phocarumque; lactariis piscibusq; variis.

Pag. 124. lin. 16. post verbum omisit, adde. nec inter alios auctores unde Grönländicam Historiam collegit, hujus unquam meminit: vid. partis 2dæ memb. secundum à pag. 150. ad p. 155.

Pag. 239. lin. ult. post verbum ascribam; adde. ex Grönlandiæ ejus Capite quinto.

Pag. 241. ad finem Capit. adde sequentia, cædem Einaris Arngrimus suæ Grönlandiæ fin. Cap. VIII. inter annos 1131 & 1136. haud inepte conjectat; tempore scil. Haraldi Gillii.

Pag. 243. lin. 5. ad illa verba: Lundæ Scanorum ordinatus est; adde sequentia. Ecclesiæque cathedralis in prædio Gardis fundata, divoqve Nicolao dicata teste Arngrimo.

Ibid.

Ibid. ad lin. 11. adde: Plura de Arnolfo ex Arngrimi specimine Islandiæ p. 155.

Ibid. ad lin. ult. hæc adde: Arngrimus tam in sua Gronlandia quam Specimine annum ordinationis ejus 1156. ponit. Annales Gronlandiæ Biorni de Skards-a 1149. Arngrimus sequendus est, non enim poterat ordinari quamdiu Arnolfus præfuit.

Pag. 244. ad annum 1189. adde: Eodem anno tres Episcopi in Islandia fuerunt, Thorlacus Schalholtenfis, Brandus Holensis & Jon Gardenfis ex Gronlandia.

Pag. 245. ad lin. 8: post vocem venit; hæc adde: docuitque incolas vinum ex baccis nigris lendis magnitudine conficere, succo referente colorem ejus vini quod Canariis adscribitur, testibus Arngrimo Jona & Theodoro Thorlacio.

ibid. ad annum 1212. Ketill Balbus venit in Islandiam ex Gronlandia.

ibid. ad. annum circiter 1200. hæc legi possunt: Hic Claudius Christophorus Lyscander in sua Gronlandia metrica inter annum 1183. & 1218. tradit Baggos

(sic Norvegos appellat) in ejus, scil. Eirici, locum elegisse, Afferum qvendam, ei-
que supremum Ecclesiæ jus in Episcopos,
Presbyteros & Ecclesias contulisse : ab
eoque Jonem ejus nominis secundum
Gronlandiæ Episcopum circa Annum
1205. ordinatum perhibet, qva vero au-
thoritate hæc scripserit, nescio. Meminit
qvidem Arildus Hvítfeldius in Catalogo
Archiepiscoporum Nidarosiensium Ad-
zeri alias Eirici, qvem anno 1184. ele-
ctum testatur; verum manifestum est Ey-
steinum tunc in vivis fuisse; ut taceam
diversa hæc nomina sibi invicem repu-
gnare.

Pag. 247. ad annum 1263 adde : tres
Episcopi in Foro Generali Islandiæ con-
venerunt, Sigurdus Schalholtinus, Bran-
dus Holanus, & Olafus Gronlandus, ut
Biornus de Skardsa in Annalibus Gron-
landicis ad hunc annum testatur.

Ibid. ad annum 1264. post illa: hæc nam-
que ambigua sunt, adde : Annales Biorni
eum tunc Islandia excessisse perhibent.

Ibid, ad lin. ult. Nota, Hunc errorem er-
rant

rant Annales Flateyenses ; sed ad sequentem annum hæc pertinent.

Pag. 251. ad annum 1309. lin. 14. adde : Arngrimus in specimine Islandiæ ad annum 1299.

Pag. 252. ad annum 1376. lege hæc : Alfus Gronlandiæ Episcopus ordinatus.

Ibid. ad annum 1357. Episcopus Jon Calvus Romam proficiscitur ad impetrandum Præsulatum Holensem : venit Holas 1359. indulgentiâ Papali se munitum gloriabatur, populo eum acceptare recusante, quod eam proferre aut nollet aut non posset, unde, postea se forsan cathedræ Gronlandicæ insinuaverit. Arngrim. Specim. Isl. p. 249.

Pag. 255. lin. ult. adde seqq: Hic Vigfusum Flosii filium in Islandia anno 1384. excommunicatum adque curiam Romanam ad absolutionem criminum calumniæ impetrandam, ablegatum, isto onere & omnibus insuper criminibus absolvit: quo is deinde tutus è Norvegia Islandiam repetivit. vid. Annal. Flat. ad annum 1391.

Anno vero 1394. eadem absolutio irrita facta est. vid. ibid. eund. annum.

INDEX.

Rerum memorabilium,
quæ in hac Historiâ occurrunt.

A.

Adamus Bremenfis unde Grönlandiam
denominet. pag. 4.

Amicitiae rarum exemplum. p. 143.

Andreas ultimus Grönlandiæ Episcopus,
p. 256

S. Ansgarii Archi-Episcopi privilegium
& jus Ecclesiasticum in Islandiam quæ-
le, & quanti ponderis, vid. Præfat pag.
44. seqq.

Aquila alba in Islandiâ visa. p. 87.

Arena aurea ex Freto Davis advecta.
Præfat. pag. 35.

Arii Polyhistoris de Grönlandiæ inventi-
one testimonium. 15 & 16.

Arngrimus Jonas de incultis Grönlandiæ.
pag. 32. & seqq.

Arnoldus primus Grönlandiæ Episco-
pus constitutus. p. 220 seqq. Aus-
sorem Norvegum interfici curat, &
tur-

turbas excitat 228. in Norvegiam
redit & Hamarensem Episcopatum ob-
tinet. 239.

Augmundus, Schalholtenfis Episcopus in
Grönlandiam seculo XVI. delatus. 261.

Axelius (Ottho) ad explorandam Grön-
landiam missus vid. Præf. 37.

B.

Bardus Dumbi filius 108. quando in Is-
landiam migraverit, 116. Ejus in orbī-
tate filiæ insignis mœror 117. Snæ-
fellsäs dictus, & qvarè 119.

Berius (Ivar) quis. vid. Præf. pag. 22.
Ejus descriptio Grönlandiæ. 41. seqq.

Biörnus de Skardsä de Gunnbiarnarskeri
inventoribus, 6. seqq. de Grönlandiæ
incultis ex Hauko Legifero, 27. seqq.
de Jone dicto Grönlando, 262.

Biörnus Hierosolymipeta, 260.

Blaferkus mons Grönlandiæ altissimus,
pag. 14. & 80.

Brattahlid, suprema in Grönlandiâ sedes
pag. 19.

C.

Cakiunge, princeps gentis Grönlandis vicinæ, vid Præf. pag. 31.

Catalogus rerum memorabilium Grönlandicarum incipit, p. 241.

Cetorum in mari Grönlandico 23 genera, eorum natura, forma & magnitudo, p. 89. seqq.

Cœli in Grönlandiâ constitutio, 101.

Christiana religio in Grönlandia propagata, 129.

Christiani Tertii in Grönlandiam irrita legatio, Præfat. p. 28.

Christiani Qvarti in Grönlandiam legationes, Præfat. p. 32. seqq.

Conciliatio eorum quæ de Chorographiâ Grönlandiæ scripserunt, p. 55. seqq.

Corvi albi in Islandiâ visi, 87.

D.

Diei navigatio antiquis quanta, 67.

Dofrini montes, 108.

Dumbicum mare à quo dictum, ibid.

E.

Einar Socki filius in Norvegiam proficiscitur, 219 Auflurem jussu Episcopi occi-

occidit, 229. à Kolbeino in illius vindictam interficitur, 234.

Eiolfus Saur interfectus ab Eirico Rufo, pag. 11.

Eiricus an primus Grönlandiæ Episcopus 239.

Eirici Rufi genus, 9. & seqq. educatio 11. cum patre in Islandiam fugit, 11. uxorem ducit, ibid. Eiolfum Saur interficit ibid. proscribitur 12. ejus cum Thorgesto conflictus, ibid. Islandiâ exul cedit 13. Grönlandiam invenit, 14. ibi sedem figit, 15.

Episcoporum Grönlandicorum catalogus, p. 241 & seqq.

Errores in Grönlandiâ repetendâ hactenus admissi. Præf. p. 38.

Exulum in Grönlandiam excursiones, p. 145.

F.

Fœminæ tres ex Grönlandiâ Hafniam advectæ, Præfat. pag. 36.

Forbifferus (Martinus) ad Grönlandiam explorandam missus. Præfat. 29.

Fra-

Fraternitatis jurandæ modus apud veteres, pag. 151.

Friderici Tertii legatio in Grönlandiam, Præf. 36.

Fridericus Episcopus. 16.

G.

Gardæ Episcopalis sedes in Grönlandia, pag. 74. & 77.

Gardarsholma, pag. 4.

Gestus larvatus, 161. ejus vires ibidem.

Glacies Grönlandica, 69.

Grimæ cujusdam artes, 192. seq.

Grönlandiæ nomen 1. homonymia ibid.

Etymologia, 2. 3. quo tempore inventa, 17. Grönlandiæ primi cultores 19. ejus situs, 21. deserta, 22. & seqq. an ex parte culta, 23. quanta, 24. Grönlandiæ divisio, 36. chorographia, ibid. usque ad pag. 41. in Grönlandiam navigatio quomodo instituenta, 64. 71. Grönlandorum victus, 104. Grönlandiæ repetendæ consilia, vide Præfat. à pag 38. seqq.

Gunn-

Gunnbiörnus Gunnbiarnarskeri eponymus, 4 & 5.

H.

Haconis Adalsteini alumni & Haraldi Imperiosi Chronologia pag. 207.

Hafgyrdingur in mari Grönlandico, 101.

Hafstrambur monstrum, 97.

Hallbiörnus & Styrbiörnus in Gardarsholmam trajiciunt 5. inter eos conflictus, 6.

Halli Geit stupendum iter 25. seqq.

Haraldus Grænskius unde sic dictus, 1.

Haukus Legifer de incultis Grönlandiæ, p. 27.

Heimfoni (Magnus) in Grönlandiam missus, Præfat. 29.

De Helga Bardi filia fabulosa relatio, incipit, p. 107.

Herjolfus de Drepstockio, 17.

Herjolsnesiæ situs, 18.

Hvítterkus mons Grönlandiæ, 84.

I. Jon

I.

JonGrönlandus, pag. 262.

Jötunheimi Theodoro Torlacio Nova Zembla, 24. eorum situs vid. Tabb.

Islandis Grönlandia notissima, Præfation. p. 17.

Islandiæ circuitus, 67. 68.

Ivar Berius, vid. Berius.

Juramentum fraternitatis qvale apud veteres, 151.

K.

Kalfus pag. 155.

Koli cujusdam prudentia, 139. Cædes ab eo commissa, pag. 145.

Krokarefus, vid. Refus.

KolbrunarSkalld, vid. Thormodus KolbrunarSkalld.

L.

Langanefia, maximum Islandiæ promontorium, pag. 64.

Leifus Eirici Rufi filius, ad Christianam fidem convertitur 127. eandem in Grönlandia propagat, 129.

Lindenovius (Gotschius) in Grönlandiam

am à Christian, Quarto missus, Præf.
p. 32.

Lika-Lodinn; 18.

de Lingbako Speculi Regalis monstrosa
narratio, 99.

Lodinus Brattahlide œconomus 163. ejus
cum Thormodo Kolbrunarskallde ri-
xæ, ibid. & 165. à Thormodo occidi-
tur. ibid.

Lyfchander (Claud.) notatur, 17. & 240.

M.

Margya, monstium, pag. 97.

Merces in Grönlandiâ provenientes,
p. 82.

Monstra in mari Grönlandico 97. & seqq.

Montes Dofrini, 108.

Morbus prodigiosus, 135.

Munchius (Joh) ad explorandam Grön-
landiam missus, Præf. 34. seqq.

N.

Navigatio diei veteribus qvanta, pag. 67.

Navigatio in Grönlandiam qvomodo in-
stituenda, 64. 71. seq. ejus intermissæ
causæ Præf. 23.

de

de Nelle (David) in Grönlandiam missus, Præf. 36.

Nordurliös, meteoron, 102.

Norvegi ab Islandis Auftmanni dicti, 6.

O.

Olafus Tryggvinus, 127.

S. Olafi in Thormodum Kolbrunarskalld clementia, 159. & liberalitas 160. de eô fabula, 191.

P.

Parœciarum in Grönlandiâ numerus & situs, pag. 80. seq.

Phocarum Grönlandicarum varia genera, 87. seq.

Pontani de omiffâ in Grönlandiam navigatione testimonium, Præfat. 24.

Prôdigia 135. seq. 224.

R.

Refi (alias Krökarefi, item Rufi) natales & ingenium, 194. probra in illum conjecta, 196. Thorgefillum, seu Thor-gilsem, & ejus filios occidit, 197. ejus in machina ligneâ formandâ mirum

ar-

artificium 199. à Gunnero inde expellitur 202. Bardum persequentem solertèr eludit, & occidit, ib. Grænarum occidit, 203. & ejus cædem perplexis verbis fatetur, 204. Regem Daniæ donis sibi conciliat, 205. de Reffi historiâ & anno natali judicium, pag. 207. seq.

Richardus (Christian.) in Grönlandiam missus, Præf. 34.

Rostungi descriptio 82. seq: ejus cum urfis pugna, 84.

S.

Saxum in Grönlandia scissile, pag. 54.

Sigvardi Niali filii profectio, 222.

Sinuum Grönlandiæ numerus & situs 39. seq. 51. seq.

Snæfellsås, vid. Bardus.

Snækollus parricida, 49. ejus pœna ibid.

Skrælingi & Skrælingialandia, 81.

Skufus, Regis Olafi fatelles 160. ejus prudens consilium, 166. in Thormodum Kolbrunarskalld insignis fides, 174. seq.

Ströms-

Strömsnesiæ templum celebre, pag.
55.

T.

Templorum in Grönlandiâ numerus &
ordo, 50. seq.

Testimonia Islandorum, unde hic liber
concinnatus, Præf. 20.

Thorkelis Farferki stupendæ vires, 20.

Thorlacii (Theodori) descriptio Grön-
landiæ, 53. seq.

Thorgils Orrabeinii alumnus, 130. ejus
prodigiosa somnia, ibid. constantia in
fide 131. in Grönlandiâ detinetur, 136.
ejus calamitates, 138. in educandô fi-
lio mira solertia, ibid. Hrolfi in eum
benignitas, 142. ab Eirico Rufo minus
benignè excipitur, 144. ejusdem ad-
versus latrones dolus, 148. eos cædit,
149. senex moritur, 150.

Thorgeir Havaris filius 152. ejus ingeni-
um & vita ibid. & seqq. admirabilis
fortitudo & mors, 156.

Thor-

Thorarinus Offius, 153. ejus contra Thorgeirem strategema, 854. in mortuum ludibria, pag. 156.

Thorgrimi Trollii fastus, 168. Ejus cædes à Thormodo Kolbrunarskalde perpetrata, 171.

Thordifis de Laungunefiâ contra Thormodum Kolbrunarskalld persecutio, 181. seqq.

Thormodus Kolbrunarskalld nascitur. Ul-turus socium ex Islandiâ in Norvegi-am proficiscitur, 158. cædem ibi pa-trat, 159. à Rege vitâ donatur, ibid. cum Lodine conflictatur, 164. 165. 171. Torgrimum Trollium interficit, ibid. callidè evadit, 172. ejus cum Skufo & Biarnio colloqvium, 173. seq. illorum beneficio occultatur, 175. cum nepotibus Trollii conflictatur eosq; superat, 177. seq. Grimæ artibus tegi-tur, 184. cum Lioto conflictatur, 188. eum cum comitibus occidit, 191.

De Trando Norvago relatio fabulosa, p. 212. seq.

Tröllbotnar, 81.

Y

V. Val-

V.

Valchendorphius (Eiricus) ad explorandam Grönlandiam missus, Præfat. 27. ejus historia, 70. præcepta, Grönlandiam petituris data, 258. seqq.

Vasa Grönlandica qvalia, 54.

Ventorum quot & quos antiqui septentrionales observarint, 66.

Verelii (Olai) de Hallo Geit relatio, 25. seqq.

Vinoldus Episcopus in Grönlandiam missus, Præfat. 25.

Urſi Grönlandici, 85. seqq.

Y

Yxna-Thorer, 19. ejus liberalitas, ibid.

Emen-

EMENDANDA.

Praefat. pag. 42. lin. ult. lege velim. P. 2. lin. ult. pro diphthongo substituaturs simplex e. P. 3. l. 2. lege pronunciante. ibid. l. 14. lege græn. ib. l. 16 & 17. deleantur hæc verba & supinum grænt. P. 4. ad l. ro. & 11. deleant. notæ citationis cum verba illa itane ex fama tantum &c. auctoris sint non vero Adami Bremensis. Pag. 8. liu. 11. lege maritimo monte nomine Ritur sinus Isafiordensis. ib. lin. antepenult lege Haldoris. Pag. 11. lin. 6. lege Thorhille, aliis Thiodhille. ibid. l. 9. lege quadrantem. P. 12. l. 20. lege tracti. P. 13. l. 10. lege Styr. P. 17. initio Capituli IV. lege Bardi. P. 19. l. 17. lege inhabitavit. P. 20. l. 5 & 6. lege exciperet. ibid. sub finem Capituli lege Vinlandiam. P. 21. l. ult. & pag. 22. l. 1. lege habitabile. P. 22. l. 1. & 2. lege Forbifferi. P. 23. l. antepenult. lege alia. P. 26. l. 17 & 18. lege undiqve. ib. l. penult. lege Hedinseyamqve. P. 28. l. 5. lege presbyter. P. 29. l. 18. lege garo. P. 30. l. antepenult. lege Oldin. ib. l. penult. lege Falgeirs. P. 33. l. 19. lege Furustrandas. ibid. l. ult. lege nivosis. P. 35. l. 4 & 5. lege tractus. ib. l. 5 & 6. lege interpedinem. ib. l. 11. & 12. lege topographia. P. 37. l. 5. & 6. lege Hrakbiarnarey. ib. l. 6 & 7. lege Alstafiordus. P. 38. l. 3. lege horfir. ib. l. 7. lege Eyrekshardar. ib. l. 20. lege Austkarsfiordur. ibid. lin. penult. lege Steinsfiordr. ib. l. eadem & ult. lege Bergþorsfiordr. P. 39. l. 6. lege firir. P. 39. l. 12. lege Melracknesia. P. 40. l. 6. deleantur

hæc duo verba tunc Strandafjordus utpote quæ
 bis posita sunt. P. 41. ita inscriptionem cap. lege
 Continens Ivaris Beru descriptionem. ibid. l. 16.
 lege Biarneyas. P. 44. l. 7. lege sylvæ. P. 47. l. 1.
 deleatur vocula: magna. ib. l. ult. & penult. lege
 proxime. P. 51. l. 7. & 8. ita legatur: hominum
 five ethnicorum five Christianorum nulli visun-
 tur. P. 52. l. 3 lege Aufkongsfjordum. ib. lin.
 ult. lege Bergthorsfjodr. P. 58. l. 8. & 9. lege
 Solvadalum. P. 61. l. 11. lege Eyrarfjordus. P. 64.
 l. 5. lege perspicacioris. P. 66. l. 19 & 20. lege na-
 vigandum. P. 67. l. 14. lege septidui. P. 69. l. 14.
 lege adeo. ibid. l. penult. lege propere quærere-
 tur in hanc impingeretur. P. 71. l. 3. lege ali-
 quot. ib. l. 18. lege conspicitur. ib. l. 14. & seqq.
 lege Hac viâ insiliens, intercedente Oceani tri-
 ente ab Islandia, duobus ab Irlandia five Hiber-
 nia dirimitur, five huc usque in occidentem pro-
 ceditur &c. P. 72. l. 22. lege etiam. P. 73. l. 13.
 pro Islandiæ lege Irlandiæ. P. 74. sub finem Cap.
 lege deinde. P. 76. l. 6 & 7. lege Grænlandsfior-
 drinn. P. 78. l. 1. lege egregiæ. ib. l. 17. lege O-
 lafo. P. 79. l. 12. pro ab lege ad. P. 83. l. 3 &
 4 lege sequiulnam. ibid. l. penult. inter voces Is-
 landi & Gronlandi interseratur particula nunc.
 P. 87. l. 2. lege Gronlandica. P. 88. l. 22. lege ha-
 litu. P. 91. l. 3. lege Hahirningr. P. 92. l. 21. lege
 garum. P. 94. l. 3. lege iuxta. ib. l. 7. lege navigia.
 ibid. l. 17. lege naves submergere destinat. P. 96.
 l. 14. lege caudam. ibid. l. 19. lege aut. P. 98. l. 20.
 lege

lege manibus. P. 99. l. 9. lege ejus ad ulnarum.
P. 101. l. 7. lege nullibi. P. 103. l. 2. lege ferrentur. P. 104. l. 6. lege obstupuisse. P. 105. l. 11 & 12. pro Germanus lege Gallus. P. 108. l. 14. 15. 16. deleantur verba parenthesi inclusa: nam in Serie Regum Danicæ correctæ sunt. P. 110. l. 12. lege Dofris. P. 111. l. 13. lege Barnasa. P. 113. l. 6. lege fostra. ibid. l. 11. lege aundvert. ib. l. 23. lege pervagata. P. 114. l. penult. lege pauciores. qvoque. P. 118. l. 4. lege Raudfeldsgia. P. 119. l. 2. lege delevit. ib. l. ult. pro index lege inde, id est. P. 120. l. 17. lege navem. P. 121. l. 15. lege Skioldi. P. 123. l. 2. lege digniores. ib. l. ead. lege redamarent. ibid. l. 13. lege qvadrante. ib. l. 16. lege qvadrantis. ibid. l. 21. lege districtus. P. 124. l. 15. lege hic cum occupationes &c. ibid. l. 19. lege Trollakyrkiu. P. 128. l. 4. pro rivis lege civis Gronlandiæ, illius qvi &c. P. 132. l. 3. pro his lege hic. P. 138. l. 16. lege mihi. P. 140. l. 5. lege eos. P. 143. l. 5. lege discendensqve. P. 144. l. 10. pro ad lege id. P. 146. l. 16. lege nomine. P. 149. l. 8. lege multa. P. 151. ab initio Capit. lege societatem. P. 152. l. 6. lege parætia. p. 153. l. 9. lege ingenin à suo parum &c. ib. l. 22. lege Thorgeir. P. 155. l. 1. lege Kalfus & Steinolfus. P. 158. l. 10. lege eadem. P. 159. l. 8. del. vocula se. P. 161. l. 2 & 3. ita corrige: statutâ procerâ, persona Gestî nomine pileo & facie velata &c. P. 162. l. 17. pro utras lege utraqve. P. 163. l. 2. pro his lege hic. ib. l. 13. lege Thorkel. ib. l. ult. lege ali-
qvan-

quanto. P. 165. l. 18. lege coriaceos. ib. l. 22. lege
 Thorkele. P. 173. l. 1. lege dimisit. P. 178. l. pen-
 ult. lege adveſti. P. 182. l. 20. pro cellam lege ſel-
 lam. P. 183. l. ii. pro quod lege qvid. P. 184.
 l. 9. lege teſtum. ibid. l. 12. pro cella lege ſella.
 P. 185. l. 6. & 7. lege divinantes. P. 182. l. 1. le-
 ge parum à Launguneſia. P. 190. l. 17. lege can-
 dem. P. 205. l. 23. lege filiis. P. 207. l. 15. lege
 animadverſo. P. 209. l. 14. lege monſtrat. ib. l. 25.
 deleatur ultima lineæ ſyllaba. P. 210. l. 13. lege
 propior. ib. l. 16. lege imperioſius. P. 212. l. penult.
 lege is in Uplandis. ib. l. ult. lege Arnini. P. 215.
 l. 6. lege hypogeum. P. 216. l. 7. lege adhibito.
 P. 221. l. 4. lege expedivit. P. 224. l. penult. lege
 diruto. P. 227. l. 17. lege Kaſius. P. 228. l. 5.
 ab initio Capit. lege illatas. ibid. l. 9. ab initio
 Capit. lege injuriam. P. 231. l. ult. lege animas.
 P. 236. l. 4. lege qvamvis. P. 237. l. 20. lege ex-
 citus. P. 239. l. 1. lege inauſpicatiſſima. P. 243.
 expunge qvatuor ultimas paginæ lineas. P. 244.
 l. 7 & 8. lege periit navis Gronlandica in Islandiâ.
 P. 248. l. 4. lege Hitaneſiam. ib. l. 5 & 6. pro duo-
 decim lege qvadrageſima. P. 253. l. 13 & 14. lege
 Gronlandia. P. 254. l. 15. lege Biornus. P. 257.
 l. 19. pro hoc lege hos. P. 258. l. 3. ab initio Cap.
 lege in indicem redegiſſet. P. 261. l. 13. lege præ-
 ter. ib. l. 16. & 17. ita corrige: centum & triginta
 ovium armorum paria 3. ducentos & ſexaginta
 annos cum parte laterum &c. P. 264. l. 7. lege
 Asmundum. ib. l. 23. pro ramum
 lege remum.

NOTA.

Scripseram in Præfatione pag. 41. invifuros Grönlandiam loriceis muniendos effe. Intelligo autem Loricas linteas qualibus veteres ufi funt, teſte Svet. in Galb. cap. 19. & Cauſaub. in notis ad eundem L. quæ quomodo conficiebantur vid. Hofmanni Lex. univerſ. voce *Lorica* & loca ibi citata, conf. Nicetam Coniat hiſt. Iſaaci Aug. lib. I. cap. 8. & Pont. pag. 347.

LECTORI BENEVOLO
S. D. AUTHOR.

Facere hic non possum, quin uno verbo
orbi literato indicem metamorphosin
illam, quam me absente & inscio passa est
mea Series Regum Daniæ, nunc *Universæ
Septentrionis Antiquitates* vocata; ne quis
nesciat eundem esse librum qui à me sub
titulo Seriei Regum Daniæ passim citatur;
neve putet vitium hoc meum esse, quod
iste titulus plura promittat quam præstet.
cæterum Analecta ad eandem seriem
nonnihil forte lucis affusura & indi-
cum locupletissimum ad prælum paravi-
mus, propediem si Deus & dextera fors
faveat expectanda. Vale L. B.
& nostris fruire.

F I N I S.

